

1, 1, 1

Ἡδοναὶ καὶ λῦπαι φόβοι τε καὶ θάρρη ἐπιθυμίαι τε καὶ ἀποστροφαὶ καὶ τὸ ἀλγεῖν τίνος ἂν εἶεν; Ἡ γὰρ ψυχῆς, ἢ χρωμένης ψυχῆς σώματι, ἢ τρίτου τινὸς ἐξ ἀμφοῖν. Διχῶς δὲ καὶ τοῦτο: ἢ γὰρ τὸ μίγμα, ἢ ἄλλο ἕτερον ἐκ τοῦ μίγματος. Ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἐκ τούτων τῶν παθημάτων γινόμενα καὶ πραττόμενα καὶ δοξαζόμενα. Καὶ οὖν καὶ διάνοια καὶ δόξα ζητητέαι, πότερα ὦν τὰ πάθη, ἢ αἱ μὲν οὕτως, αἱ δὲ ἄλλως. Καὶ ταῖς νοήσεις δὲ θεωρητέον, πῶς καὶ τίνος, καὶ δὴ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐπισκοποῦν καὶ περὶ τούτων τὴν ζήτησιν καὶ τὴν κρίσιν ποιούμενον τί ποτ' ἂν εἴη. Καὶ πρότερον τὸ αἰσθάνεσθαι τίνος; Ἐντεῦθεν γὰρ ἄρχεσθαι προσήκει, ἐπεὶ περ τὰ πάθη ἢ εἰσιν αἰσθήσεις τινὲς ἢ οὐκ ἄνευ αἰσθήσεως.

(1, 1, 2) Πρῶτον δὲ ψυχὴν ληπτέον, πότερον ἄλλο μὲν ψυχῆ, ἄλλο δὲ ψυχῆ εἶναι. Εἰ γὰρ τοῦτο, σύνθετόν τι ἢ ψυχῆ καὶ οὐκ ἄτοπον ἤδη δέχεσθαι αὐτὴν καὶ αὐτῆς εἶναι τὰ πάθη τὰ τοιαῦτα, εἰ ἐπιτρέψει καὶ οὕτως ὁ λόγος, καὶ ὅλως ἔξεις καὶ διαθέσεις χείρους καὶ βελτίους. Ἡ, εἰ ταυτόν ἐστι ψυχῆ καὶ τὸ ψυχῆ εἶναι, εἶδος τι ἂν εἴη ψυχῆ ἄδεκτον τούτων ἀπασῶν τῶν ἐνεργειῶν, ὧν ἐποιστικὸν ἄλλω, ἑαυτῷ δὲ συμφυᾶ ἔχον τὴν ἐνέργειαν ἐν ἑαυτῷ, ἦντινα ἂν φήνη ὁ λόγος. Οὕτω γὰρ καὶ τὸ ἀθάνατον ἀληθὲς λέγειν, εἴπερ δεῖ τὸ ἀθάνατον καὶ ἀφθαρτον ἀπαθὲς εἶναι, ἄλλω ἑαυτοῦ πῶς διδόν, αὐτὸ δὲ παρ' ἄλλου μηδὲν ἢ ὅσον παρὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ ἔχειν, ὧν μὴ ἀποτέμνεται κρειττόνων ὄντων. Τί γὰρ ἂν καὶ φοβοῖτο τοιοῦτον ἄδεκτον ὃν παντὸς τοῦ ἔξω; Ἐκεῖνο τοίνυν φοβείσθω, ὃ δύναται παθεῖν. Οὐδὲ θαρρεῖ τοίνυν: τούτοις γὰρ θάρρος, οἷς ἂν τὰ φοβερά μὴ παρῆ; Ἐπιθυμίαι τε, αἱ διὰ σώματος ἀποπληροῦνται κενουμένου καὶ πληρουμένου, ἄλλου τοῦ πληρουμένου καὶ κενουμένου ὄντος; Πῶς δὲ μίξεως; Ἡ τὸ οὐσιῶδες ἄμικτον. Πῶς δὲ ἐπεισαγωγῆς τινων; Οὕτω γὰρ ἂν σπεύδοι εἰς τὸ μὴ εἶναι ὅ ἐστι. Τὸ δ' ἀλγεῖν ἔτι πόρρω. Λυπεῖσθαι δὲ πῶς ἢ ἐπὶ τίνι; Αὐτάρκες γὰρ τό γε ἀπλοῦν ἐν οὐσίᾳ, οἷόν ἐστι μένον ἐν οὐσίᾳ τῇ αὐτοῦ. Ἡδεταὶ δὲ προσγενομένου τίνος, οὐδενὸς οὐδ' ἀγαθοῦ προσιόντος; Ὁ γὰρ ἐστιν, ἔστιν αἰεί. Καὶ μὴν οὐδὲ αἰσθήσεται οὐδὲ διάνοια οὐδὲ δόξα περὶ αὐτό: αἰσθησις γὰρ παραδοχὴ εἶδους ἢ καὶ πάθους σώματος, διάνοια δὲ καὶ δόξα ἐπ' αἰσθησιν. Περὶ δὲ νοήσεως ἐπισκεπτέον πῶς, εἰ ταύτην αὐτῇ καταλείψομεν: καὶ περὶ ἡδονῆς αὐτῆς καθαράς, εἰ συμβαίνει περὶ αὐτὴν μόνην οὔσαν.

(1, 1, 3) Ἀλλὰ γὰρ ἐν σώματι θετέον ψυχῆν, οὔσαν εἴτε πρὸ τούτου, εἴτ' ἐν τούτῳ, ἐξ οὗ καὶ αὐτῆς <ζῶον τὸ

σύμπαν ἐκλήθη. Χρωμένη μὲν οὖν σώματι οἷα ὀργάνω οὐκ ἀναγκάζεται δέξασθαι τὰ διὰ τοῦ σώματος παθήματα, ὥσπερ οὐδὲ τὰ τῶν ὀργάνων παθήματα οἷ τεχνῆται: αἰσθησιν δὲ τάχ' ἂν ἀναγκαιῶς, εἴπερ δεῖ χρῆσθαι τῷ ὀργάνω γινωσκούσῃ τὰ ἔξωθεν παθήματα ἐξ αἰσθήσεως: ἐπεὶ καὶ τὸ χρῆσθαι ὁμμασὶν ἐστὶν ὄραν. Ἄλλὰ καὶ βλάβαι περὶ τὸ ὄραν, ὥστε καὶ λῦπαι καὶ τὸ ἀλγεῖν καὶ ὄλως ὅ τι περ ἂν περὶ τὸ σῶμα πᾶν γίγνηται: ὥστε καὶ ἐπιθυμῖαι ζητούσης τὴν θεραπείαν τοῦ ὀργάνου. Ἄλλὰ πῶς ἀπὸ τοῦ σώματος εἰς αὐτὴν ἤξει τὰ πάθη; Σῶμα μὲν γὰρ σώματι ἄλλω μεταδώσει τῶν ἑαυτοῦ, σῶμα δὲ ψυχῇ πῶς; Τοῦτο γὰρ ἐστὶν οἷον ἄλλου παθόντος ἄλλο παθεῖν. Μέχρι γὰρ τοῦ τὸ μὲν εἶναι τὸ χρώμενον, τὸ δὲ ὧ χρῆται, χωρὶς ἐστὶν ἐκάτερον: χωρίζει γοῦν ὁ τὸ χρώμενον τὴν ψυχὴν διδούς. Ἄλλὰ πρὸ τοῦ χωρίσαι διὰ φιλοσοφίας αὐτὸ πῶς εἶχεν; Ἡ ἐμέμικτο. Ἄλλὰ εἰ ἐμέμικτο, ἢ κρᾶσις τις ἦν, ἢ ὡς <διαπλακεῖσα>, ἢ ὡς εἶδος οὐ κεχωρισμένον, ἢ εἶδος ἐφαπτόμενον, ὥσπερ ὁ κυβερνήτης, ἢ τὸ μὲν οὕτως αὐτοῦ, τὸ δὲ ἐκείνως: λέγω δὲ ἢ τὸ μὲν κεχωρισμένον, ὅπερ τὸ χρώμενον, τὸ δὲ μεμιγμένον ὅπως οὖν καὶ αὐτὸ ὄν ἐν τάξει τοῦ ὧ χρῆται, ἵνα τοῦτο ἢ φιλοσοφία καὶ αὐτὸ ἐπιστρέφῃ πρὸς τὸ χρώμενον καὶ τὸ χρώμενον ἀπάγῃ, ὅσον μὴ πᾶσα ἀνάγκη, ἀπὸ τοῦ ὧ χρῆται, ὡς μὴ ἀεὶ μηδὲ χρῆσθαι.

(1.1.4) Θῶμεν τοίνυν μεμιχθαι. Ἄλλ' εἰ μέμικται, τὸ μὲν χεῖρον ἔσται βέλτιον, τὸ σῶμα, τὸ δὲ χεῖρον, ἢ ψυχὴ: καὶ βέλτιον μὲν τὸ σῶμα ζωῆς μεταλαβόν, χεῖρον δὲ ἢ ψυχὴ θανάτου καὶ ἀλογίας. Τὸ δὲ ἀφαιρεθὲν ὅπως οὖν ζωῆς πῶς ἂν προσθήκη λαβὸν τὸ αἰσθάνεσθαι; Τοῦναντίον δ' ἂν τὸ σῶμα ζωῆς λαβὸν τοῦτο ἂν εἴη τὸ αἰσθήσεως καὶ τῶν ἐξ αἰσθήσεως παθημάτων μεταλαμβάνον. Τοῦτο τοίνυν καὶ ὀρέζεται - τοῦτο γὰρ καὶ ἀπολαύσει ὧν ὀρέγεται - καὶ φοβήσεται περὶ αὐτοῦ: τοῦτο γὰρ καὶ οὐ τεύζεται τῶν ἡδέων καὶ φθαρήσεται. Ζητητέον δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς μίξεως, μήποτε οὐ δυνατὸς ἦ, ὥσπερ ἂν εἴ τις λέγοι μεμιχθαι λευκῷ γραμμῆν, φύσιν ἄλλην ἄλλη. Τὸ δὲ διαπλακεῖσα οὐ ποιεῖ ὁμοιοπαθῆ τὰ διαπλακέντα, ἀλλ' ἐστὶν ἀπαθὲς εἶναι τὸ διαπλακέν καὶ ἐστὶ ψυχὴν διαπεφοιτηκυῖαν μήτοι πάσχειν τὰ ἐκείνου πάθη, ὥσπερ καὶ τὸ φῶς, καὶ μάλιστα, εἰ οὕτω, δι' ὅλου ὡς διαπεπλέχθαι: οὐ παρὰ τοῦτο οὖν πείσεται τὰ σώματος πάθη, ὅτι διαπέπλεκται. Ἄλλ' ὡς εἶδος ἐν ὑλῇ ἔσται ἐν τῷ σώματι; Πρῶτον μὲν ὡς χωριστὸν εἶδος ἔσται, εἴπερ οὐσία, καὶ μᾶλλον ἂν εἴη κατὰ τὸ χρώμενον. Εἰ δὲ ὡς τῷ πελέκει τὸ σχῆμα τὸ ἐπὶ τῷ σιδήρῳ, καὶ τὸ συναμφοτέρον ὁ πέλεκυς ποιήσει ἢ ποιήσει ὁ σίδηρος ὁ οὕτως ἐσχημα-

τισμένος, κατὰ τὸ σχῆμα μέντοι, μᾶλλον ἂν τῷ σώματι
διδόμην ὅσα κοινὰ πάθη, τῷ μέντοι τοιούτῳ, <τῷ φυσικῷ,
ὀργανικῷ, δυνάμει ζωὴν ἔχοντι>. Καὶ γὰρ ἀτοπόν
φησι <τὴν ψυχὴν ὑφαίνειν λέγειν>, ὥστε καὶ ἐπι-
θυμῆν καὶ λυπεῖσθαι: ἀλλὰ τὸ ζῶον μᾶλλον.

(1, 1, 5) Ἀλλὰ τὸ ζῶον ἢ τὸ σῶμα δεῖ λέγειν τὸ τοιόνδε,
ἢ <τὸ κοινόν>, ἢ ἕτερόν τι τρίτον ἐξ ἀμφοῖν γεγεννημένον.

Ὅπως δ' ἂν ἔχη, ἥτοι ἀπαθῆ δεῖ τὴν ψυχὴν φυλάττειν
αὐτὴν αἰτίαν γενομένην ἄλλῳ τοῦ τοιούτου, ἢ συμπάσχειν
καὶ αὐτὴν: καὶ ἢ ταῦτόν πάσχουσαν πάθημα πάσχειν,
ἢ ὁμοίον τι, οἷον ἄλλως μὲν τὸ ζῶον ἐπιθυμῆν, ἄλλως
δὲ τὸ ἐπιθυμητικὸν ἐνεργεῖν ἢ πάσχειν. Τὸ μὲν οὖν
σῶμα τὸ τοιόνδε ὕστερον ἐπισκεπτέον: τὸ δὲ συναμφοτέρων
οἷον λυπεῖσθαι πῶς; Ἄρα ὅτι τοῦ σώματος οὕτως
διατεθέντος καὶ μέχρις αἰσθήσεως διελθόντος τοῦ πάθους
τῆς αἰσθήσεως εἰς ψυχὴν τελευτώσης; Ἄλλ' ἢ αἰσθησις
οὕτω δῆλον πῶς. Ἄλλ' ὅταν ἡ λύπη ἀρχῆν ἀπὸ δόξης
καὶ κρίσεως λάβῃ τοῦ κακόν τι παρῆναι ἢ αὐτῷ ἢ τινι
τῶν οἰκείων, εἴτ' ἐντεῦθεν τροπὴ λυπηρὰ ἐπὶ τὸ σῶμα
καὶ ὅλως ἐπὶ πᾶν τὸ ζῶον γένηται; Ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς
δόξης οὕτω δῆλον τίνας, τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ συναμφοτέρου:
εἴτα ἢ μὲν δόξα ἢ περὶ τοῦ κακόν τὸ τῆς λύπης οὐκ
ἔχει πάθος: καὶ γὰρ καὶ δυνατὸν τῆς δόξης παρουσίας μὴ
πάντως ἐπιγίνεσθαι τὸ λυπεῖσθαι, μὴδ αὖ τὸ ὀργίζεσθαι
δόξης τοῦ ὀλιγωρεῖσθαι γενομένης, μὴδ αὖ ἀγαθοῦ δόξης
κινεῖσθαι τὴν ὀρεξιν. Πῶς οὖν κοινὰ ταῦτα; Ἡ, ὅτι
καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἐπιθυμητικοῦ καὶ ὁ θυμὸς τοῦ θυμικοῦ
καὶ ὅλως τοῦ ὀρεκτικοῦ ἢ ἐπὶ τι ἕκστασις. Ἄλλ' οὕτως
οὐκέτι κοινὰ ἔσται, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς μόνης: ἢ καὶ τοῦ σώ-
ματος, ὅτι δεῖ αἷμα καὶ χολὴν ζέσαι καὶ πῶς διατεθὲν τὸ
σῶμα τὴν ὀρεξιν κινῆσαι, οἷον ἐπὶ ἀφροδισίων. Ἡ δὲ τοῦ
ἀγαθοῦ ὀρεξις μὴ κοινὸν πάθημα ἀλλὰ ψυχῆς ἔστω,
ὥσπερ καὶ ἄλλα, καὶ οὐ πάντα τοῦ κοινοῦ δίδωσί τις λόγος.

Ἄλλὰ ὀρεγομένου ἀφροδισίων τοῦ ἀνθρώπου ἔσται μὲν
ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐπιθυμῶν, ἔσται δὲ ἄλλως καὶ τὸ ἐπιθυμη-
τικὸν ἐπιθυμῶν. Καὶ πῶς; Ἄρα ἄρξει μὲν ὁ ἄνθρωπος
τῆς ἐπιθυμίας, ἐπακολουθήσει δὲ τὸ ἐπιθυμητικόν; Ἀλλὰ
πῶς ὅλως ἐπεθύμησεν ὁ ἄνθρωπος μὴ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ
κεκινήμενου; Ἄλλ' ἄρξει τὸ ἐπιθυμητικόν. Ἄλλὰ τοῦ
σώματος μὴ πρότερον οὕτως διατεθέντος πόθεν ἄρζεται;

(1, 1, 6) Ἄλλ' ἴσως βέλτιον εἶπεν καθόλου τῷ παρῆναι
τάς δυνάμεις τὰ ἔχοντα εἶναι τὰ ἐνεργοῦντα κατ' αὐτάς,
αὐτάς δὲ ἀκινήτους εἶναι χορηγούσας τὸ δύνασθαι τοῖς
ἔχουσιν. Ἄλλ' εἰ τοῦτο ἔστι, πάσχοντος τοῦ ζώου τὴν
αἰτίαν τοῦ ζῆν τῷ συναμφοτέρῳ δοῦσαν αὐτὴν ἀπαθῆ
εἶναι τῶν παθῶν καὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἔχοντος

όντων. Ἄλλ' εἰ τοῦτο, καὶ τὸ ζῆν ὅλως οὐ τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τοῦ συναμφοτέρου ἔσται; Ἡ τὸ τοῦ συναμφοτέρου ζῆν οὐ τῆς ψυχῆς ἔσται: καὶ ἡ δύναμις δὲ ἡ αἰσθητικὴ οὐκ αἰσθήσεται, ἀλλὰ τὸ ἔχον τὴν δύναμιν. Ἄλλ' εἰ ἡ αἰσθησις διὰ σώματος κίνησις οὔσα εἰς ψυχὴν τελευτᾷ, πῶς ἡ ψυχὴ οὐκ αἰσθήσεται; Ἡ τῆς δυνάμεως τῆς αἰσθητικῆς παρουσίας τῷ ταύτην παρῆναι αἰσθήσεται. Τί αἰσθήσεται; τὸ συναμφοτέρον; Ἄλλ' εἰ ἡ δύναμις μὴ κινήσεται, πῶς ἔτι τὸ συναμφοτέρον μὴ συναριθμουμένης ψυχῆς μηδὲ τῆς ψυχικῆς δυνάμεως;

(1, 1, 7) Ἡ τὸ συναμφοτέρον ἔστω τῆς ψυχῆς τῷ παρῆναι οὐχ αὐτὴν δούσης τῆς τοιαύτης εἰς τὸ συναμφοτέρον ἢ εἰς θάτερον, ἀλλὰ ποιούσης ἐκ τοῦ σώματος τοῦ τοιούτου καὶ τινος οἷον φωτὸς τοῦ παρ αὐτὴν δοθέντος τὴν τοῦ ζῦου φύσιν ἕτερόν τι, οὗ τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ζῦου πάθη εἴρηται. Ἄλλὰ πῶς ἡμεῖς αἰσθανόμεθα; Ἡ, ὅτι οὐκ ἀπηλλάγημεν τοῦ τοιούτου ζῦου, καὶ εἰ ἄλλα ἡμῖν τιμιώτερα εἰς τὴν ὅλην ἀνθρώπου οὐσίαν ἐκ πολλῶν οὔσαν πάρεστι. Τὴν δὲ τῆς ψυχῆς τοῦ αἰσθάνεσθαι δύναμιν οὐ τῶν αἰσθητῶν εἶναι δεῖ, τῶν δὲ ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως ἐγγιγνομένων τῷ ζῦω τύπων ἀντιληπτικῆν εἶναι μᾶλλον: νοητὰ γὰρ ἤδη ταῦτα: ὡς τὴν αἰσθησιν τὴν ἔξω εἶδωλον εἶναι ταύτης, ἐκείνην δὲ ἀληθεστέραν τῇ οὐσίᾳ οὔσαν εἰδῶν μόνων ἀπαθῶς εἶναι θεωρίαν. Ἀπὸ δὲ τούτων τῶν εἰδῶν, ἀφ' ὧν ψυχὴ ἤδη παραδέχεται μόνη τὴν τοῦ ζῦου ἡγεμονίαν, διάνοιαι δὴ καὶ δόξαι καὶ νοήσεις: ἐνθα δὴ ἡμεῖς μάλιστα. Τὰ δὲ πρὸ τούτων ἡμέτερα, ἡμεῖς δὴ τὸ ἐντεῦθεν ἄνω ἐφεστηκότες τῷ ζῦω. Κωλύσει δὲ οὐδὲν τὸ σύμπαν ζῦον λέγειν, μικτὸν μὲν τὰ κάτω, τὸ δὲ ἐντεῦθεν ὁ ἀνθρώπος ὁ ἀληθῆς σχεδόν: ἐκεῖνα δὲ τὸ <λεοντῶδες> καὶ τὸ <ποικίλον> ὅλως <θηρίον>. Συνδρόμου γὰρ ὄντος τοῦ ἀνθρώπου τῇ λογικῇ ψυχῇ, ὅταν λογιζώμεθα, ἡμεῖς λογιζόμεθα τῷ τοῦς λογισμοὺς ψυχῆς εἶναι ἐνεργήματα.

(1, 1, 8) Πρὸς δὲ τὸν νοῦν πῶς; Νοῦν δὲ λέγω οὐχ ἦν ἡ ψυχὴ ἔχει ἔξιν οὔσαν τῶν παρὰ τοῦ νοῦ, ἀλλ' αὐτὸν τὸν νοῦν. Ἡ ἔχομεν καὶ τοῦτον ὑπεράνω ἡμῶν. Ἐχομεν δὲ ἡ κοινὸν ἢ ἴδιον, ἢ καὶ κοινὸν πάντων καὶ ἴδιον: κοινὸν μὲν, ὅτι ἀμέριστος καὶ εἷς καὶ πανταχοῦ ὁ αὐτός, ἴδιον δέ, ὅτι ἔχει καὶ ἕκαστος αὐτὸν ὅλον ἐν ψυχῇ τῇ πρώτῃ. Ἐχομεν οὖν καὶ τὰ εἶδη διχῶς, ἐν μὲν ψυχῇ οἷον ἀνελιγμένα καὶ οἷον κεχωρισμένα, ἐν δὲ νῷ ὁμοῦ τὰ πάντα. Τὸν δὲ θεὸν πῶς; Ἡ ὡς ἐποχούμενον τῇ νοητῇ φύσει καὶ τῇ οὐσίᾳ τῇ ὄντως, ἡμᾶς δὲ ἐκεῖθεν τρίτους ἐκ <τῆς ἀμερίστου>, φησί, τῆς ἀνωθεν <καὶ> ἐκ <τῆς περὶ τὰ σώματα μεριστῆς>, ἦν δὲ δεῖ νοεῖν οὕτω μεριστὴν περὶ

τὰ σώματα, ὅτι δίδωσιν ἑαυτὴν τοῖς σώματος μεγέθεσιν, ὅποσον ἂν ζῶον ἢ ἕκαστον, ἐπεὶ καὶ τῷ παντὶ ὄλῳ, οὕσα μία: ἢ, ὅτι φαντάζεται τοῖς σώμασι παρῆναι ἐλλάμπουσα εἰς αὐτὰ καὶ ζῶα ποιούσα οὐκ ἐξ αὐτῆς καὶ σώματος, ἀλλὰ μένουσα μὲν αὐτῇ, εἶδωλα δὲ αὐτῆς διδοῦσα, ὡσπερ πρόσωπον ἐν πολλοῖς κατόπτροις. Πρῶτον δὲ εἶδωλον αἰσθησις ἢ ἐν τῷ κοινῷ: εἶτα ἀπὸ ταύτης αὖ πᾶν ἄλλο εἶδος λέγεται ψυχῆς, ἕτερον ἀφ' ἑτέρου αἰεί, καὶ τελευτᾷ μέχρι γεννητικῆς καὶ αὐξήσεως καὶ ὄλως ποιήσεως ἄλλου καὶ ἀποτελεστικῆς ἄλλου παρ' αὐτὴν τὴν ποιούσαν ἐπεστραμμένης αὐτῆς τῆς ποιούσης πρὸς τὸ ἀποτελούμενον.

(1, 1, 9) Ἐσται τοίνυν ἐκείνης ἡμῖν τῆς ψυχῆς ἢ φύσις ἀπηλλαγμένη αἰτίας κακῶν, ὅσα ἄνθρωπος ποιεῖ καὶ πάσχει: περὶ γὰρ τὸ ζῶον ταῦτα, τὸ κοινόν, καὶ κοινόν, ὡς εἴρηται. Ἄλλ' εἰ δόξα τῆς ψυχῆς καὶ διάνοια, πῶς ἀναμάρτητος; Ψευδῆς γὰρ δόξα καὶ πολλὰ κατ' αὐτὴν πράττεται τῶν κακῶν. Ἡ πράττεται μὲν τὰ κακὰ ἠττωμένων ἡμῶν ὑπὸ τοῦ χειρόνος - πολλὰ γὰρ ἡμεῖς - ἢ ἐπιθυμίας ἢ θυμοῦ ἢ εἰδώλου κακοῦ: ἢ δὲ τῶν ψευδῶν λεγομένη διάνοια φαντασία οὕσα οὐκ ἀνέμεινε τὴν τοῦ διανοητικῆς κρίσιν, ἀλλ' ἐπράξαμεν τοῖς χείροσι πεισθέντες, ὡσπερ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως πρὶν τῷ διανοητικῷ ἐπικρῖναι ψευδῆ ὄραν συμβαίνει τῇ κοινῇ αἰσθήσει. Ὁ δὲ νοῦς ἢ ἐφήψατο ἢ οὐ, ὥστε ἀναμάρτητος. Ἡ οὕτω δὲ λεκτέον, ὡς ἡμεῖς ἢ ἐφηψάμεθα τοῦ ἐν τῷ νῷ νοητοῦ ἢ οὐ. Ἡ τοῦ ἐν ἡμῖν: δυνατὸν γὰρ καὶ ἔχειν καὶ μὴ πρόχειρον ἔχειν. Διείλομεν δὲ τὰ κοινὰ καὶ τὰ ἴδια τῷ τὰ μὲν σωματικὰ καὶ οὐκ ἄνευ σώματος εἶναι, ὅσα δὲ οὐ δεῖται σώματος εἰς ἐνέργειαν, ταῦτα ἴδια ψυχῆς εἶναι, καὶ τὴν διάνοιαν ἐπίκρισιν ποιουμένην τῶν ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως τύπων εἶδη ἤδη θεωρεῖν καὶ θεωρεῖν ὅλον συναισθήσει, τὴν γε κυρίως τῆς ψυχῆς τῆς ἀληθοῦς διάνοιαν: νοήσεων γὰρ ἐνέργεια ἢ διάνοια ἢ ἀληθῆς καὶ τῶν ἕξω πολλάκις πρὸς τάνδρον ὁμοιότης καὶ κοινωνία. Ἀτρεμήσει οὖν οὐδὲν ἠττον ἢ ψυχὴ πρὸς ἑαυτὴν καὶ ἐν ἑαυτῇ: αἰ δὲ τροπαὶ καὶ ὁ θόρυβος ἐν ἡμῖν παρὰ τῶν συνηρητημένων καὶ τῶν τοῦ κοινού, ὅ τι δήποτε ἐστὶ τοῦτο, ὡς εἴρηται, παθημάτων.

(1, 1, 10) Ἄλλ' εἰ ἡμεῖς ἢ ψυχὴ, πάσχομεν δὲ ταῦτα ἡμεῖς, ταῦτα ἂν εἴη πάσχουσα ἢ ψυχὴ καὶ αὖ ποιήσει ἢ ποιούμεν. Ἡ καὶ τὸ κοινὸν ἔφαμεν ἡμῶν εἶναι καὶ μάλιστα οὕτω κεχωρισμένων: ἐπεὶ καὶ ἢ πάσχει τὸ σῶμα ἡμῶν ἡμᾶς φαμεν πάσχειν. Διττὸν οὖν τὸ ἡμεῖς, ἢ συναριθμουμένου τοῦ θηρίου, ἢ τὸ ὑπὲρ τοῦτο ἤδη: θηρίον δὲ ζῶον τὸ σῶμα. Ὁ δὲ ἀληθῆς ἄνθρωπος ἄλλος ὁ καθαρὸς τούτων τὰς ἀρετὰς ἔχων τὰς ἐν νοήσει αἰὶ δὲ ἐν αὐτῇ τῇ χωριζομένη ψυχῇ ἴδρυνται, χωριζομένη δὲ καὶ χωριστῇ

ἔτι ἐνταῦθα οὕση: ἐπεὶ καί, ὅταν αὕτη παντοῖασι ἀποστῆ, καὶ ἡ ἀπ αὐτῆς ἔλλαμφθῆσα ἀπελήλυθε συνεπομένη. Αἰ δ' ἀρεταὶ αἰ μὴ φρονήσει, <ἔθεσι> δὲ ἐγγινόμεναι καὶ <ἀσκήσεσι>, τοῦ κοινοῦ: τούτου γὰρ αἰ κακίαι, ἐπεὶ καὶ φθόνοι καὶ ζῆλοι καὶ ἔλεοι. Φιλίαι δὲ τίνοσ; Ἡ αἰ μὲν τούτου, αἰ δὲ τοῦ ἔνδον ἀνθρώπου.

(1, 1, 11) Παίδων δὲ ὄντων ἐνεργεῖ μὲν τὰ ἐκ τοῦ συνθέτου, ὀλίγα δὲ ἐλλάμπει ἐκ τῶν ἄνω εἰς αὐτό. Ὅταν δ' ἀργῆ εἰς ἡμᾶς, ἐνεργεῖ πρὸς τὸ ἄνω: εἰς ἡμᾶς δὲ ἐνεργεῖ, ὅταν μέχρι τοῦ μέσου ἦκη. Τί οὖν; Οὐχ ἡμεῖς καὶ πρὸ τούτου; Ἀλλ' ἀντίληψιν δεῖ γενέσθαι: οὐ γάρ, ὅσα ἔχομεν, τούτοις χρώμεθα ἀεὶ, ἀλλ' ὅταν τὸ μέσον τάξωμεν ἢ πρὸς τὰ ἄνω ἢ πρὸς τὰ ἐναντία, ἢ ὅσα ἀπὸ δυνάμεως ἢ ἕξεως εἰς ἐνέργειαν ἄγομεν. Τὰ δὲ θηρία πῶς τὸ ζῶον ἔχει; Ἡ εἰ μὲν ψυχαὶ εἶεν ἐν αὐτοῖς ἀνθρώπειοι, ὡσπερ λέγεται, ἁμαρτοῦσαι, οὐ τῶν θηρίων γίνεται τοῦτο, ὅσον χωριστόν, ἀλλὰ παρὸν οὐ πάρεστιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἡ συναίσθησις τὸ τῆς ψυχῆς εἶδωλον μετὰ τοῦ σώματος ἔχει: σῶμα δὲ τοιόνδε ὄιον ποιωθὲν ψυχῆς εἰδώλω: εἰ δὲ μὴ ἀνθρώπου ψυχὴ εἰσέδω, ἐλλάμπει ἀπὸ τῆς ὅλης τὸ τοιοῦτον ζῶον γενόμενόν ἐστιν.

(1, 1, 12) Ἀλλ' εἰ ἀναμάρτητος ἡ ψυχὴ, πῶς αἰ δίκαι; Ἀλλὰ γὰρ οὗτος ὁ λόγος ἀσυμφωνεῖ παντὶ λόγῳ, ὅς φησιν αὐτὴν καὶ ἁμαρτάνειν καὶ κατορθοῦν καὶ διδόναι δίκας καὶ ἐν Αἰδοῦ καὶ μετενσωματοῦσθαι. Προσθετέον μὲν οὖν ὅτι τις βούλεται λόγῳ: τάχα δ' ἂν τις ἐξεύροι καὶ ὅπη μὴ μαχοῦνται. Ὁ μὲν γὰρ τὸ ἀναμάρτητον διδοὺς τῆ ψυχῆ λόγος ἐν ἀπλοῦν πάντῃ ἐτίθετο τὸ αὐτὸ ψυχὴν καὶ τὸ ψυχῆ εἶναι λέγων, ὁ δ' ἁμαρτεῖν διδοὺς συμπλέκει μὲν καὶ προστίθησιν αὐτῇ καὶ ἄλλο ψυχῆς εἶδος τὸ τὰ δεινὰ ἔχον πάθη: σύνθετος οὖν καὶ τὸ ἐκ πάντων ἡ ψυχὴ αὐτὴ γίνεται καὶ πάσχει δὴ κατὰ τὸ ὅλον καὶ ἁμαρτάνει τὸ <σύνθετον> καὶ τοῦτό ἐστι τὸ διδόν δίκην αὐτῷ, οὐκ ἐκεῖνο. Ὅθεν φησί: <τεθεάμεθα> γὰρ αὐτὴν, <ὡσπερ οἱ τὸν θαλάττιον Γλαῦκον ὀρῶντες>. Δεῖ δὲ <περικρούσαντας> τὰ προστεθέντα, εἴπερ τις ἐθέλει <τὴν φύσιν>, φησίν, αὐτῆς <ιδεῖν, εἰς τὴν φιλοσοφίαν αὐτῆς ἰδεῖν, ὣν ἐφάπτεται καὶ τίσι συγγενῆς οὔσα> ἐστὶν ὃ ἐστίν. Ἄλλη οὖν ζωὴ καὶ ἄλλαι ἐνέργειαι καὶ τὸ κολαζόμενον ἕτερον: ἡ δὲ ἀναχώρησις καὶ ὁ χωρισμὸς οὐ μόνον τοῦδε τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ ἅπαντος τοῦ προστεθέντος. Καὶ γὰρ ἐν τῇ γενέσει ἡ προσθήκη: ἢ ὅλως ἡ γένεσις τοῦ ἄλλου ψυχῆς εἶδους. Τὸ δὲ πῶς ἡ γένεσις, εἴρηται, ὅτι καταβαινούσης, ἄλλου τοῦ ἀπ αὐτῆς γινόμενου τοῦ καταβαίνοντος ἐν τῇ νεύσει. Ἄρ' οὖν ἀφήσῃ τὸ εἶδωλον; Καὶ ἡ νεῦσις δὲ πῶς οὐχ ἁμαρτία; Ἀλλ' εἰ ἡ νεῦσις ἐλλάμψις πρὸς τὸ κάτω, οὐχ ἁμαρτία, ὡσπερ οὐδ

ἢ σκιά, ἀλλ αἴτιον τὸ ἐλλαμπόμενον: εἰ γὰρ μὴ εἴη, οὐκ ἔχει ὅπη ἐλλάμψει. Καταβαίνειν οὖν καὶ νεύειν λέγεται τῷ συνεζήκναι αὐτῇ τὸ ἐλλαμφθὲν παρ αὐτῆς. Ἀφίησιν οὖν τὸ εἶδωλον, εἰ μὴ ἐγγὺς τὸ ὑποδεξάμενον: ἀφίησι δὲ οὐ τῷ ἀποσχισθῆναι, ἀλλὰ τῷ μηκέτι εἶναι: οὐκέτι δὲ ἔστιν, ἐὰν ἐκεῖ βλέπη ὅλη. Χωρίζειν δὲ ἔοικεν ὁ ποιητῆς τοῦτο ἐπὶ τοῦ Ἡρακλέους τὸ εἶδωλον αὐτοῦ διδοῦς ἐν Ἄιδου, αὐτὸν δὲ ἐν θεοῖς εἶναι ὑπ ἀμφοτέρων τῶν λόγων κατεχόμενος, καὶ ὅτι ἐν θεοῖς καὶ ὅτι ἐν Ἄιδου: ἐμέρισε δ οὖν. Τάχα δ ἂν οὕτω πιθανὸς ὁ λόγος εἴη: ὅτι δὴ πρακτικὴν ἀρετὴν ἔχων Ἡρακλῆς καὶ ἀξιωθεὶς διὰ καλοκάγαθίαν θεὸς εἶναι, ὅτι πρακτικὸς, ἀλλ οὐ θεωρητικὸς ἦν, ἵνα ἂν ὅλος ἦν ἐκεῖ, ἄνω τέ ἐστι καὶ ἔτι ἐστὶ τι αὐτοῦ καὶ κάτω.

(1, 1, 13) Τὸ δὲ ἐπισκειψάμενον περὶ τούτων ἡμεῖς ἢ ἢ ψυχῆ; ἢ ἡμεῖς, ἀλλὰ τῇ ψυχῇ. Τὸ δὲ τῇ ψυχῇ πῶς; Ἔρα τῷ ἔχειν ἐπεσκεψάτο; ἢ ἢ ψυχῆ. Οὐκοῦν κινήσεται; ἢ ἢ κίνησιν τὴν τοιαύτην δοτέον αὐτῇ, ἢ μὴ σωματίων, ἀλλ ἔστιν αὐτῆς ζωῆ. Καὶ ἢ νόησις δὲ ἡμῶν οὕτω, ὅτι καὶ νοερά ἢ ψυχῆ καὶ ζωῆ κρείττων ἢ νόησις, καὶ ὅταν ψυχῆ νοῆ, καὶ ὅταν νοῦς ἐνεργῇ εἰς ἡμᾶς: μέρος γὰρ καὶ οὗτος ἡμῶν καὶ πρὸς τοῦτον ἀνιμεν.

(1, 2, 1) Ἐπειδὴ <τὰ κακά> ἐνταῦθα καὶ <τόνδε τὸν τόπον περιπολεῖ ἐξ ἀνάγκης>, βούλεται δὲ ἢ ψυχῆ φυγεῖν τὰ κακά, <φευκτέον ἐντεῦθεν>. Τίς οὖν ἢ φυγῆ; <θεῶ>, φησιν, <ὁμοιωθῆναι>. Τοῦτο δέ, εἰ <δίκαιοι καὶ ὅσιοι μετὰ φρονήσεως γενοίμεθα> καὶ ὅλως ἐν ἀρετῇ. Εἰ οὖν ἀρετῇ ὁμοιούμεθα, ἄρα ἀρετὴν ἔχοντι; Καὶ δὴ καὶ τίνοι θεῶ; Ἔρα οὖν τῷ μᾶλλον δοκοῦντι ταῦτα ἔχειν καὶ δὴ τῇ τοῦ κόσμου ψυχῇ καὶ τῷ ἐν ταύτῃ ἡγουμένῳ ὧ φρόνησις θαυμαστὴ ὑπάρχει; Καὶ γὰρ εὐλογον ἐνταῦθα ὄντας τούτῳ ὁμοιοῦσθαι. ἢ ἢ πρῶτον μὲν ἀμφισβητήσιμον, εἰ καὶ τούτῳ ὑπάρχουσι πᾶσαι: οἷον σῶφρονι ἀνδρείῳ εἶναι, ὧ μήτε τι δεινόν ἐστιν: οὐδὲν γὰρ ἔξωθεν: μήτε προσιὸν ἢδὲ οὐ καὶ ἐπιθυμία ἂν γένοιτο μὴ παρόντος, ἵν ἔχη ἢ ἔλη. Εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ἐν ὀρέξει ἐστὶ τῶν νοητῶν ὧν καὶ αἱ ἡμέτεροι, δῆλον ὅτι καὶ ἡμῖν ἐκεῖθεν ὁ κόσμος καὶ αἱ ἀρεταί. Ἔρα οὖν ἐκεῖνο ταύτας ἔχει; ἢ οὐκ εὐλογον τὰς γε πολιτικὰς λεγομένας ἀρετὰς ἔχειν, φρόνησιν μὲν περὶ τὸ λογιζόμενον, ἀνδρίαν δὲ περὶ τὸ θυμούμενον, σωφροσύνην δὲ ἐν ὁμολογίᾳ τινὶ καὶ συμφωνίᾳ ἐπιθυμητικῷ πρὸς λογισμὸν, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκάστου τούτων ὁμοῦ <οἰκειπραγίαν ἀρχῆς πέρι καὶ τοῦ ἀρχεσθαι>. Ἔρα οὖν οὐ κατὰ τὰς πολιτικὰς ὁμοιούμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὰς μείζους τῷ αὐτῷ ὀνόματι χρωμένας; Ἄλλ εἰ κατ ἄλλας, κατὰ τὰς πολιτικὰς ὅλως οὐ; ἢ ἢ ἄλογον μὴδ ὁπωσοῦν ὁμοιοῦσθαι κατὰ ταύτας - τούτους γοῦν

καὶ θεῖους ἢ φήμη λέγει καὶ λεκτέον ἀμηγέπη ὁμοιωσθαι
- κατὰ δὲ τὰς μείζους τὴν ὁμοίωσιν εἶναι. Ἄλλ' ἑκατέρως
γε συμβαίνει ἀρετὰς ἔχειν καὶ εἰ μὴ τοιαύτας. Εἰ οὖν τις
συγχωρεῖ, [καὶ εἰ μὴ τοιαύτας] ὁμοιοῦσθαι δύνασθαι, ἄλλως
ἡμῶν ἐχόντων πρὸς ἄλλας, οὐδὲν κωλύει, καὶ μὴ πρὸς ἀρετὰς
ὁμοιουμένων, ἡμᾶς ταῖς αὐτῶν ἀρεταῖς ὁμοιοῦσθαι τῷ μὴ
ἀρετὴν κεκτημένῳ. Καὶ πῶς; Ὡδε: εἴ τι θερμότητος
παρουσία θερμαίνεται, ἀνάγκη καὶ ὅθεν ἡ θερμότης
ἐλήλυθε θερμαίνεσθαι; Καὶ εἴ τι πυρὸς παρουσία θερμόν
ἐστίν, ἀνάγκη καὶ τὸ πῦρ αὐτὸ πυρὸς παρουσία θερμαί-
νεσθαι; Ἄλλὰ πρὸς μὲν τὸ πρότερον εἶποι ἂν τις καὶ ἐν
τῷ πῦρ εἶναι θερμότητα, ἀλλὰ σύμφυτον, ὥστε τὸν λόγον
ποιεῖν τῇ ἀναλογίᾳ ἐπόμενον ἐπακτὸν μὲν τῇ ψυχῇ τὴν
ἀρετὴν, ἐκεῖνῳ δέ, ὅθεν μιμησαμένη ἔχει, σύμφυτον: πρὸς
δὲ τὸν ἐκ τοῦ πυρὸς λόγον τὸ ἐκεῖνον ἀρετὴν εἶναι: ἀρετῆς
δὲ ἀξιοῦμεν εἶναι μείζονα. Ἄλλ' εἰ μὲν οὗ μεταλαμβάνει
ψυχὴ τὸ αὐτὸ ἦν τῷ ἀφ' οὗ, οὕτως ἔδει λέγειν: νῦν δὲ
ἕτερον μὲν ἐκεῖνο, ἕτερον δὲ τοῦτο. Οὐδὲ γὰρ οἰκία ἢ
αἰσθητὴ τὸ αὐτὸ τῇ νοητῇ, καίτοι ὁμοίωται: καὶ τάξως
δὲ καὶ κόσμου μεταλαμβάνει ἢ οἰκία ἢ αἰσθητὴ κάκει ἐν
τῷ λόγῳ οὐκ ἔστι τάξις οὐδὲ κόσμος οὐδὲ συμμετρία.
Οὕτως οὖν κόσμου καὶ τάξως καὶ ὁμολογίας μεταλαμ-
βάνοντες ἐκεῖθεν καὶ τούτων ὄντων τῆς ἀρετῆς ἐνθάδε, οὐ
δεομένων δὲ τῶν ἐκεῖ ὁμολογίας οὐδὲ κόσμου οὐδὲ τάξως,
οὐδ' ἂν ἀρετῆς εἴη χρεῖα, καὶ ὁμοιούμεθα οὐδὲν ἦττον
τοῖς ἐκεῖ δι' ἀρετῆς παρουσίαν. Πρὸς μὲν οὖν τὸ μὴ
ἀναγκαῖον κάκει ἀρετὴν εἶναι, ἐπεὶ περ ἡμεῖς ἀρετῇ
ὁμοιούμεθα, ταυτί: δεῖ δὲ πειθῶ ἐπάγειν τῷ λόγῳ μὴ
μένοντα ἐπὶ τῆς βίας.

(1, 2, 2) Πρῶτον τοίνυν τὰς ἀρετὰς ληπτέον καθ' ἃς φαμεν
ὁμοιοῦσθαι, ἴν' αὖ τὸ αὐτὸ εὐρωμεν ὃ παρ' ἡμῖν μὲν
μίμημα ὃν ἀρετὴ ἐστίν, ἐκεῖ δὲ οἷον ἀρχέτυπον ὃν οὐκ
ἀρετὴ, ἐπισημηνάμενοι ὡς ἡ ὁμοίωσις διττῆ: καὶ ἡ μὲν τις
ταῦτὸν ἐν τοῖς ὁμοίοις ἀπαιτεῖ, ὅσα ἐπίσης ὁμοίωται
ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ: ἐν οἷς δὲ τὸ μὲν ὁμοίωται πρὸς ἕτερον,
τὸ δὲ ἕτερόν ἐστι πρῶτον, οὐκ ἀντιστρέφον πρὸς ἐκεῖνο
οὐδὲ ὅμοιον αὐτοῦ λεγόμενον, ἐνταῦθα τὴν ὁμοίωσιν ἄλλον
τρόπον ληπτέον οὐ ταῦτὸν εἶδος ἀπαιτοῦντας, ἀλλὰ μᾶλλον
ἕτερον, εἶπερ κατὰ τὸν ἕτερον τρόπον ὁμοίωται. Τί ποτε οὖν
ἐστίν ἡ ἀρετὴ ἢ τε σύμπασα καὶ ἐκάστη; Σαφέστερος δὲ
ὁ λόγος ἔσται ἐφ' ἐκάστης: οὕτω γὰρ καὶ ὃ τι κοινόν, καθ'
ὃ ἀρεταὶ πᾶσαι, δῆλον ῥαδίως ἔσται. Αἱ μὲν τοίνυν πολι-
τικαὶ ἀρεταί, ἃς ἄνω που εἶπομεν, κατακοσμοῦσι μὲν ὄντως
καὶ ἀμείνους ποιοῦσιν ὀρίζουσαι καὶ μετροῦσαι τὰς ἐπιθυμί-
ας καὶ ὅλως τὰ πάθη μετροῦσαι καὶ ψευδεῖς δόξας ἀφαι-
ροῦσαι τῷ ὅλως ἀμείνονι καὶ τῷ ὀρίσθαι καὶ τῶν ἀμέτρων καὶ

ἀορίστων ἔξω εἶναι κατὰ τὸ μεμετρημένον: καὶ αὐταὶ ὀρισθεῖσαι, ἣ μέτρα γε ἐν ὑλῇ τῇ ψυχῇ, ὁμοίωται τῷ ἐκεῖ μέτρῳ καὶ ἔχουσιν ἴχνος τοῦ ἐκεῖ ἀρίστου. Τὸ μὲν γὰρ πάντῃ ἄμετρον ὑλῇ ὃν πάντῃ ἀνωμοίωται: καθ' ὅσον δὲ μεταλαμβάνει εἶδους, κατὰ τοσοῦτον ὁμοιοῦται ἀνειδέῳ ἐκείνῳ ὄντι.

Μᾶλλον δὲ τὰ ἐγγύς μεταλαμβάνει: ψυχὴ δὲ ἐγγυτέρω σώματος καὶ συγγενέστερον: ταύτῃ καὶ πλεον μεταλαμβάνει, ὥστε καὶ ἔξαπατᾶν θεὸς φαντασθεῖσα, μὴ τὸ πᾶν θεοῦ τοῦτο ἦ. Οὕτω μὲν οὖν οὗτοι ὁμοιοῦνται.

(1, 2, 3) Ἄλλ' ἐπεὶ τὴν ὁμοίωσιν ἄλλην ὑποφαίνει ὡς τῆς μείζονος ἀρετῆς οὔσαν, περὶ ἐκείνης λεκτέον: ἐν ᾧ καὶ σαφέστερον ἔσται μᾶλλον καὶ τῆς πολιτικῆς ἢ οὐσία, καὶ ἣτις ἢ μείζων κατὰ τὴν οὐσίαν, καὶ ὅλως, ὅτι ἔστι παρὰ τὴν πολιτικὴν ἑτέρα. Λέγων δὴ ὁ Πλάτων τὴν <ὁμοίωσιν> τὴν πρὸς τὸν <θεὸν φυγὴν> τῶν ἐντεῦθεν εἶναι, καὶ ταῖς ἀρεταῖς ταῖς ἐν πολιτεία οὐ τὸ ἀπλῶς διδούς, ἀλλὰ προστιθεὶς <πολιτικὰς γε>, καὶ ἀλλαχοῦ <καθάρσεις> λέγων ἀπάσας δῆλός τε ἔστι διττὰς τιθεὶς καὶ τὴν ὁμοίωσιν οὐ κατὰ τὴν πολιτικὴν τιθεὶς. Πῶς οὖν λέγομεν ταύτας καθάρσεις καὶ πῶς καθαρθέντες μάλιστα ὁμοιούμεθα; Ἡ ἐπειδὴ κακὴ μὲν ἔστιν ἡ ψυχὴ <συμπεφυρμένη> τῷ σώματι καὶ ὁμοπαθῆς γινομένη αὐτῷ καὶ πάντα συνδοξάζουσα, εἴη ἂν ἀγαθὴ καὶ ἀρετὴν ἔχουσα, εἰ μῆτε συνδοξάζοι, ἀλλὰ μόνῃ ἐνεργοῖ - ὅπερ ἔστι νοεῖν τε καὶ φρονεῖν - μῆτε ὁμοπαθῆς εἴη - ὅπερ ἔστι σωφρονεῖν - μῆτε φοβοῖτο ἀφισταμένη τοῦ σώματος - ὅπερ ἔστιν ἀνδρίζεσθαι - ἡγοῖτο δὲ λόγος καὶ νοῦς, τὰ δὲ μὴ ἀντιτείνου - δικαιοσύνη δ' ἂν εἴη τοῦτο. Τὴν δὴ τοιαύτην διάθεσιν τῆς ψυχῆς καθ' ἣν νοεῖ τε καὶ ἀπαθῆς οὕτως ἔστιν, εἴ τις ὁμοίωσιν λέγοι πρὸς θεόν, οὐκ ἂν ἀμαρτάνοι: καθαρὸν γὰρ καὶ τὸ θεῖον καὶ ἡ ἐνέργεια τοιαύτη, ὡς τὸ μιμούμενον ἔχειν φρόνησιν. Τί οὖν οὐ κάκεινο οὕτω διάκειται; Ἡ οὐδὲ διάκειται, ψυχῆς δὲ ἡ διάθεσις. Νοεῖ τε ἡ ψυχὴ ἄλλως: τῶν δὲ ἐκεῖ τὸ μὲν ἑτέρως, τὸ δὲ οὐδὲ ὅλως. Πάλιν οὖν τὸ νοεῖν ὁμῶνυμον; Οὐδαμῶς: ἀλλὰ τὸ μὲν πρώτως, τὸ δὲ παρ' ἐκείνου ἑτέρως. Ὡς γὰρ ὁ ἐν φωνῇ λόγος μίμημα τοῦ ἐν ψυχῇ, οὕτω καὶ ὁ ἐν ψυχῇ μίμημα τοῦ ἐν ἑτέρῳ. Ὡς οὖν μεμερισμένος ὁ ἐν προφορᾷ πρὸς τὸν ἐν ψυχῇ, οὕτω καὶ ὁ ἐν ψυχῇ ἐρμηνεύς ὢν ἐκείνου πρὸς τὸ πρὸ αὐτοῦ. Ἡ δὲ ἀρετὴ ψυχῆς: νοῦ δὲ οὐκ ἔστιν οὐδὲ τοῦ ἐπέκεινα.

(1, 2, 4) Ζητητέον δέ, εἰ ἡ καθάρσις ταυτὸν τῇ τοιαύτῃ ἀρετῇ, ἢ προηγῖται μὲν ἡ καθάρσις, ἔπεται δὲ ἡ ἀρετὴ, καὶ πότερον ἐν τῷ καθάρεσθαι ἢ ἀρετῇ ἢ ἐν τῷ κεκαθάρθαι. Ἀτελεστέρα τῆς ἐν τῷ κεκαθάρθαι [ἢ ἐν τῷ καθάρεσθαι: τὸ γὰρ κεκαθάρθαι] οἷον τέλος ἤδη. Ἀλλὰ τὸ κεκαθάρθαι ἀφαίρεσις ἄλλοτρίου παντός, τὸ δὲ ἀγαθὸν

ἕτερον αὐτοῦ. Ἡ, εἰ πρὸ τῆς ἀκαθαρσίας ἀγαθὸν ἦν, ἡ
κάθαρσις ἀρκεῖ: ἀλλ' ἀρκέσει μὲν ἡ κάθαρσις, τὸ δὲ κατα-
λειπόμενον ἔσται τὸ ἀγαθόν, οὐχ ἡ κάθαρσις. Καὶ τί τὸ
καταλειπόμενόν ἐστι, ζητητέον: ἴσως γὰρ οὐδὲ τὸ ἀγαθὸν
ἦν ἡ φύσις ἡ καταλειπομένη: οὐ γὰρ ἂν ἐγένετο ἐν κακῷ.

Ἄρ' οὖν ἀγαθοειδῆ λεκτέον; Ἡ οὐχ ἱκανὴν πρὸς τὸ μέ-
νειν ἐν τῷ ὄντως ἀγαθῷ: πέφυκε γὰρ ἐπ' ἄμφω. Τὸ οὖν
ἀγαθὸν αὐτῆς τὸ συνεῖναι τῷ συγγενεῖ, τὸ δὲ κακὸν τὸ
τοῖς ἐναντίοις. Δεῖ οὖν καθηραμένην συνεῖναι. Συνέσται δὲ
ἐπιστραφεῖσα. Ἄρ' οὖν μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐπιστρέφεται;

Ἡ μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐπέστραπται. Τοῦτ' οὖν ἡ ἀρετὴ
αὐτῆς; Ἡ τὸ γινόμενον αὐτῇ ἐκ τῆς ἐπιστροφῆς. Τί οὖν
τοῦτο; Θεὰ καὶ τύπος τοῦ ὁφθέντος ἐντεθεῖς καὶ ἐνεργῶν,
ὡς ἡ ὄψις περὶ τὸ ὁρώμενον. Οὐκ ἄρα εἶχεν αὐτὰ οὐδ'
ἀναμιμνήσκειται; Ἡ εἶχεν οὐκ ἐνεργοῦντα, ἀλλὰ ἀποκείμενα
ἀφῶπιστα: ἵνα δὲ φωτισθῇ καὶ τότε γινῶ αὐτὰ ἐνόητα, δεῖ
προσβαλεῖν τῷ φωτίζοντι. Εἶχε δὲ οὐκ αὐτὰ, ἀλλὰ τύπους:
δεῖ οὖν τὸν τύπον τοῖς ἀληθινοῖς, ὧν καὶ οἱ τύποι,
ἐφαρμόσαι. Τάχα δὲ καὶ οὕτω λέγεται ἔχειν, ὅτι ὁ νοῦς
οὐκ ἀλλότριος καὶ μάλιστα δὲ οὐκ ἀλλότριος, ὅταν πρὸς
αὐτὸν βλέπη: εἰ δὲ μή, καὶ παρῶν ἀλλότριος. Ἐπεὶ κἀν
ταῖς ἐπιστήμαις: ἐὰν μὴδ' ὅλως ἐνεργῶμεν κατ' αὐτάς,
ἀλλότρια.

(1, 2, 5) Ἄλλ' ἐπὶ πόσον ἡ κάθαρσις λεκτέον: οὕτω γὰρ καὶ
ἡ ὁμοίωσις τίνι [θεῷ] φανερά καὶ ἡ ταυτότης [τίνι θεῷ]. Τοῦτο
δὲ ἔστι μάλιστα ζητεῖν θυμὸν πῶς καὶ ἐπιθυμίαν καὶ
τὰλλα πάντα, λύπην καὶ τὰ συγγενῆ, καὶ τὸ χωρίζειν
ἀπὸ σώματος ἐπὶ πόσον δυνατόν. Ἀπὸ μὲν δὴ σώματος
ἴσως μὲν καὶ τοῖς οἷον τόποις συναγόουσαν πρὸς ἑαυτήν,
πάντως μὴν ἀπαθῶς ἔχουσαν καὶ τὰς ἀναγκαίας
τῶν ἡδονῶν αἰσθήσεις μόνον ποιουμένην καὶ ἰατρευ-
σεις καὶ ἀπαλλαγὰς πόνων, ἵνα μὴ ἐνοχλοῖτο, τὰς δὲ
ἀλγηδόνας ἀφαιροῦσαν καί, εἰ μὴ οἷόν τε, πράως φέρου-
σαν καὶ ἐλάττους τιθεῖσαν τῷ μὴ συμπάσχειν: τὸν δὲ
θυμὸν ὅσον οἷόν τε ἀφαιροῦσαν καί, εἰ δυνατόν, πάντη, εἰ
δὲ μή, μὴ γοῦν αὐτὴν συνοργίζομένην, ἀλλ' ἄλλου εἶναι
τὸ ἀπροαίρετον, τὸ δὲ ἀπροαίρετον ὀλίγον εἶναι καὶ ἀσθενές:
τὸν δὲ φόβον πάντη: περὶ οὐδενὸς γὰρ φοβήσεται - τὸ
δὲ ἀπροαίρετον καὶ ἐνταῦθα - πλήν γ' ἐν νοητησίῃ.

Ἐπιθυμίαν δέ; Ὅτι μὲν μηδενὸς φαύλου, δῆλον: σίτων δὲ καὶ
ποτῶν πρὸς ἄνεσιν οὐκ αὐτῇ ἔξει: οὐδὲ τῶν ἀφροδισίων
δέ: εἰ δ' ἄρα, φυσικῶν, οἶμαι, καὶ οὐδὲ τὸ ἀπροαίρετον
ἔχουσαν: εἰ δ' ἄρα, ὅσον μετὰ φαντασίας προτυποῦς καὶ
ταύτης. Ὄλως δὲ αὕτη μὲν πάντων τούτων καθαρά ἔσται
καὶ τὸ ἄλογον δὲ βουλήσεται καὶ αὐτὸ καθαρὸν ποιῆσαι,
ὥστε μὴδὲ πλήττεσθαι: εἰ δ' ἄρα, μὴ σφόδρα, ἀλλ' ὀλίγας

τάς πληγὰς αὐτοῦ εἶναι καὶ εὐθύς λυομένας τῇ γειτονήσῃ.
ὥσπερ εἴ τις σοφῶ γειτονῶν ἀπολαύοι τῆς τοῦ σο-
φοῦ γειτνιασσεως ἢ ὅμοιος γενόμενος ἢ αἰδούμενος, ὡς
μηδὲν τολμᾶν ποιεῖν ὣν ὁ ἀγαθὸς οὐ θέλει. Οὐκ οὖν ἔσται
μάχη: ἀρκεῖ γὰρ παρῶν ὁ λόγος, ὃν τὸ χεῖρον αἰδέσεται,
ὥστε καὶ αὐτὸ τὸ χεῖρον δυσχερᾶναι, ἑάν τι ὅλως κινηθῆ,
ὅτι μὴ ἡσυχίαν ἦγε παρόντος τοῦ δεσπότη, καὶ ἀσθένειαν
αὐτῷ ἐπιτιμῆσαι.

(1, 2, 6) Ἔστι μὲν οὖν οὐδὲν τῶν τοιούτων ἀμαρτία, ἀλλὰ
κατόρθωσις ἀνθρώπου: ἀλλ' ἡ σπουδὴ οὐκ ἔξω ἀμαρτίας
εἶναι, ἀλλὰ θεὸν εἶναι. Εἰ μὲν οὖν τι τῶν τοιούτων ἀπρο-
αίρετον γίνοιτο, θεὸς ἂν εἴη ὁ τοιοῦτος καὶ δαίμων δι-
πλοῦς ὣν, μᾶλλον δὲ ἔχων σὺν αὐτῷ ἄλλον ἄλλην ἀρετὴν
ἔχοντα: εἰ δὲ μηδέν, θεὸς μόνον: θεὸς δὲ τῶν ἐπομένων
τῷ πρώτῳ. Αὐτὸς μὲν γὰρ ἔστιν ὃς ἦλθεν ἐκεῖθεν
καὶ τὸ καθ' αὐτόν, εἰ γένοιτο οἷος ἦλθεν, ἐκεῖ ἔστιν: ὧ δὲ
συνωκίσθη ἐνθάδε ἦκων, καὶ τοῦτον αὐτῷ ὁμοιώσει κατὰ
δύναμιν τὴν ἐκείνου, ὥστε, εἰ δυνατόν, ἀπληκτον εἶναι
ἢ ἀπρακτόν γε τῶν μὴ δοκούντων τῷ δεσπότη. Τίς οὖν
ἐκάστη ἀρετὴ τῷ τοιούτῳ; Ἡ σοφία μὲν καὶ φρόνησις ἐν
θεωρίᾳ ὣν νοῦς ἔχει: νοῦς δὲ τῇ ἐπαφῇ. Διττὴ δὲ ἑκατέρα,
ἡ μὲν ἐν νῷ οὔσα, ἡ δὲ ἐν ψυχῇ. Κάκει μὲν οὐκ ἀρετὴ, ἐν
δὲ ψυχῇ ἀρετὴ. Ἐκεῖ οὖν τί; Ἐνέργεια αὐτοῦ καὶ ὅ ἐστιν:
ἐνταῦθα δὲ τὸ ἐν ἄλλῳ ἐκεῖθεν ἀρετὴ. Οὐδὲ γὰρ αὐτοδι-
καιοσύνη καὶ ἐκάστη ἀρετὴ, ἀλλ' οἷον παράδειγμα: τὸ δὲ
ἀπ' αὐτῆς ἐν ψυχῇ ἀρετὴ. Τινὸς γὰρ ἡ ἀρετὴ: αὐτὸ δὲ
ἕκαστον αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ ἄλλου τινός. Δικαιοσύνη δὲ εἴπερ
οἰκειοπραγία, ἄρα αἰεὶ ἐν πλήθει μερῶν; Ἡ ἡ μὲν ἐν
πλήθει, ὅταν πολλὰ ἦ τὰ μέρη, ἡ δὲ ὅλως οἰκειοπραγία,
κἂν ἑνὸς ἦ. Ἡ γοῦν ἀληθῆς αὐτοδικαιοσύνη ἑνὸς πρὸς
αὐτό, ἐν ᾧ οὐκ ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο: ὥστε καὶ τῇ ψυχῇ
δικαιοσύνη ἢ μείζων τὸ πρὸς νοῦν ἐνεργεῖν, τὸ δὲ
σωφρονεῖν ἢ εἴσω πρὸς νοῦν στροφή, ἡ δὲ ἀνδρία ἀπάθεια
καθ' ὁμοίωσιν τοῦ πρὸς ὃ βλέπει ἀπαθὲς ὃν τὴν φύσιν,
αὐτὴ δὲ ἐξ ἀρετῆς, ἵνα μὴ συμπανθῇ τῷ χείρονι συνοίκῳ.

(1, 2, 7) Ἀντακολουθοῦσι τοίνυν ἀλλήλαις καὶ αὐταὶ αἱ
ἀρεταὶ ἐν ψυχῇ, ὥσπερ κάκει τὰ πρὸ τῆς ἀρετῆς [αἱ] ἐν νῷ
ὥσπερ παραδείγματα. Καὶ γὰρ ἡ νόησις ἐκεῖ ἐπιστήμη καὶ
σοφία, τὸ δὲ πρὸς αὐτόν ἡ σωφροσύνη, τὸ δὲ οἰκεῖον ἔργον
ἢ οἰκειοπραγία, τὸ δὲ οἷον ἀνδρία ἢ ἀυλότης καὶ τὸ ἐφ'
αὐτοῦ μένειν καθαρὸν. Ἐν ψυχῇ τοίνυν πρὸς νοῦν ἡ ὄρασις
σοφία καὶ φρόνησις, ἀρεταὶ αὐτῆς: οὐ γὰρ αὐτὴ ταῦτα,
ὥσπερ ἐκεῖ. Καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως ἀκολουθεῖ: καὶ τῇ
καθάρσει δέ, εἴπερ πᾶσαι καθάρσεις κατὰ τὸ κεκαθάρθαι,
ἀνάγκη πάσας: ἢ οὐδεμία τελεία. Καὶ ὁ μὲν ἔχων τὰς
μείζους καὶ τὰς ἐλάττους ἐξ ἀνάγκης δυνάμει, ὁ δὲ τὰς

ἐλάττους οὐκ ἀναγκαίως ἔχει ἐκείνας. Ὁ μὲν δὴ προ-
 ηγούμενος τοῦ σπουδαίου βίος οὗτος. Πότερα δὲ ἐνεργεία
 ἔχει καὶ τὰς ἐλάττους ὁ τὰς μείζους ἢ ἄλλον τρόπον,
 σκεπτόν καθ' ἑκάστην: οἷον φρόνησιν: εἰ γὰρ ἄλλαις
 ἀρχαῖς χρήσεται, πῶς ἔτι ἐκείνη μένει καὶ εἰ μὴ ἐνεργοῦ-
 σα; Καὶ εἰ ἡ μὲν φύσει τοσόνδε, ἡ δὲ τοσόνδε, καὶ ἡ
 σωφροσύνη ἐκείνη μετροῦσα, ἡ δὲ ὅλως ἀναιροῦσα; Ταῦτόν
 δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὅλως τῆς φρονήσεως κινηθείσης. Ἡ
 εἰδήσει γε αὐτὰς καὶ ὅσον παρ' αὐτῶν ἔξει; τάχα δέ ποτε
 περιστατικῶς ἐνεργήσει κατὰ τινος αὐτῶν. Ἐπὶ μείζους
 δὲ ἀρχαῖς ἤκων καὶ ἄλλα μέτρα κατ' ἐκείνα πράξει:
 οἷον τὸ σωφρονεῖν οὐκ ἐν μέτρῳ ἐκείνῳ τιθεῖς, ἀλλ' ὅλως
 κατὰ τὸ δυνατόν χωρίζων καὶ ὅλως ζῶν οὐχὶ τὸν ἀνθρώ-
 που βίον τὸν τοῦ ἀγαθοῦ, ὃν ἀξιοῖ ἡ πολιτικὴ ἀρετή,
 ἀλλὰ τοῦτον μὲν καταλιπὼν, ἄλλον δὲ ἐλόμενος τὸν τῶν
 θεῶν: πρὸς γὰρ τούτους, οὐ πρὸς ἀνθρώπους ἀγαθοὺς ἢ
 ὁμοίωσις. Ὅμοίωσις δὲ ἡ μὲν πρὸς τούτους, ὡς εἰκῶν
 εἰκόνι ὁμοίωται ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἑκατέρα. Ἡ δὲ πρὸς ἄλλον
 ὡς πρὸς παράδειγμα.

(1, 3, 1) Τίς τέχνη ἢ μέθοδος ἢ ἐπιτήδευσις ἡμᾶς οἷ δεῖ
 πορευθῆναι ἀνάγει; Ὅπου μὲν οὖν δεῖ ἐλθεῖν, ὡς ἐπὶ
 τάγαθόν καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πρώτην, κείσθω διωμολο-
 γημένον καὶ διὰ πολλῶν δεδειγμένον: καὶ δὴ καὶ δι' ὧν
 τοῦτο ἐδείκνυτο, ἀναγωγὴ τις ἦν. Τίνα δὲ δεῖ εἶναι τὸν
 ἀναχθηρόμενον; Ἄρα γε τὸν πάντα ἢ <τὸν πλεῖστα>
 φησιν <ιδόντα>, ὃς <ἐν τῇ πρώτῃ γενέσει εἰς
 γονὴν ἀνδρὸς ἔσομένου φιλοσόφου μουσικοῦ
 τινος ἢ ἔρωτικοῦ>; Ὁ μὲν δὴ φιλόσοφος τὴν φύσιν
 καὶ ὁ μουσικὸς καὶ ὁ ἔρωτικὸς ἀνακτέοι. Τίς οὖν ὁ
 τρόπος; Ἄρα γε εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ἅπασιν τούτοις, ἢ
 καθ' ἕνα εἷς τις; Ἔστι μὲν οὖν ἡ πορεία διττὴ πᾶσιν
 ἢ ἀναβαίνουσιν ἢ ἄνω ἐλθοῦσιν: ἡ μὲν γὰρ προτέρα ἀπὸ
 τῶν κάτω, ἡ δὲ γε δευτέρα, οἷς ἤδη ἐν τῷ νοητῷ γενο-
 μένοις καὶ οἷον ἵχνος θεῖσιν ἐκεῖ πορεύεσθαι ἀνάγκη, ἕως
 ἂν εἰς τὸ ἔσχατον τοῦ τόπου ἀφίκωνται, ὃ δὴ <τέλος τῆς
 πορείας> ὃν τυγχάνει, ὅταν τις ἐπ' ἄκρῳ γένηται τῷ νοη-
 τῷ. Ἄλλ' ἡ μὲν περιμενέτω, περὶ δὲ τῆς ἀναγωγῆς πρότερον
 πειρατέον λέγειν. Πρῶτον δὴ διασταλτέον τοὺς ἀνδρας
 τούτους ἡμῖν ἀρξάμενους ἀπὸ τοῦ μουσικοῦ ὅστις ἐστὶ
 λέγοντας τὴν φύσιν. Θετέον δὴ αὐτὸν εὐκίνητον καὶ ἐπτοη-
 μένον μὲν πρὸς τὸ καλόν, ἀδυνατώτερον δὲ παρ' αὐτοῦ
 κινεῖσθαι, ἔτοιμον δὲ ἐκ τῶν τυχόντων οἷον ἐκτύπων,
 ὡσπερ οἱ δειλοὶ πρὸς τοὺς ψόφους, οὕτω καὶ τοῦτον πρὸς
 τοὺς φθόγγους καὶ τὸ καλὸν τὸ ἐν τούτοις ἔτοιμον, φεύ-
 γοντα δὲ αἰεὶ τὸ ἀνάρμοστον καὶ τὸ μὴ ἐν ἐν τοῖς δομένοις
 καὶ ἐν τοῖς ῥυθμοῖς καὶ τὸ εὐρυθμον καὶ τὸ εὐσχημον

διώκειν. Μετὰ τοίνυν τοὺς αἰσθητοὺς τούτους φθόγγους καὶ ῥυθμοὺς καὶ σχήματα οὕτως ἀκτέον: χωρίζοντα τὴν ὕλην ἐφ' ὧν αἱ ἀναλογίαι καὶ οἱ λόγοι εἰς τὸ κάλλος τὸ ἐπ' αὐτοῖς ἀκτέον καὶ διδακτέον, ὡς περὶ ἃ ἐπτόητο ἐκεῖνα ἦν, ἡ νοητὴ ἄρμονία καὶ τὸ ἐν ταύτῃ καλὸν καὶ ὅλως τὸ καλόν, οὐ τό τι καλὸν μόνον, καὶ λόγους τοὺς φιλοσοφίας ἐνθετέον: ἀφ' ὧν εἰς πίστιν ἀκτέον ὧν ἀγνοεῖ ἔχων. Τίνες δὲ οἱ λόγοι, ὕστερον.

(1, 3, 2) Ὁ δὲ ἐρωτικός, εἰς ὃν μεταπέσοι ἄν καὶ ὁ μουσικός καὶ μεταπεσῶν ἢ μένοι ἄν ἢ παρέλθοι, μνημονικός ἐστὶ πως κάλλους: χωρὶς δὲ ὃν ἀδυνατεῖ καταμαθεῖν, πληττόμενος δὲ ὑπὸ τῶν ἐν ὄψει καλῶν περὶ αὐτὰ ἐπτόηται. Διδακτέον οὖν αὐτὸν μὴ περὶ ἐν σῶμα πεσόντα ἐπτοῆσθαι, ἀλλ' ἐπὶ πάντα ἀκτέον τῷ λόγῳ σώματα δεικνύντα τὸ ἐν πᾶσι ταῦτόν καὶ ὅτι ἕτερον τῶν σωμάτων καὶ ὅτι ἄλλοθεν λεκτέον καὶ ὅτι ἐν ἄλλοις μᾶλλον, οἷον <ἐπιτηδεύματα> καλὰ καὶ <νόμους> καλοὺς δεικνύντα - ἐν ἀσωμάτοις γὰρ ὁ ἐθισμὸς τοῦ ἐρασμίου ἤδη - καὶ ὅτι καὶ ἐν τέχναις καὶ ἐν <ἐπιστήμασι> καὶ ἐν ἀρεταῖς. Εἴτα ἐν ποιητέον καὶ διδακτέον, ὅπως ἐγγίνονται. Ἀπὸ δὲ τῶν ἀρετῶν ἤδη ἀναβαίνειν ἐπὶ νοῦν, ἐπὶ τὸ ὄν: κάκει βαδιστέον τὴν ἄνω πορείαν.

(1, 3, 3) Ὁ δὲ φιλόσοφος τὴν φύσιν ἔτοιμος οὗτος καὶ οἷον <ἐπτερωμένος> καὶ οὐ δεόμενος χωρίσεως, ὥσπερ οἱ ἄλλοι οὗτοι, κεινημένος πρὸς τὸ ἄνω, ἀπορῶν δὲ τοῦ δεικνύντος δεῖται μόνον. Δεικτέον οὖν καὶ λυτέον βουλόμενον καὶ αὐτὸν τῇ φύσει καὶ πάλαι λελυμένον. Τὰ μὲν δὴ μαθήματα δοτέον πρὸς συνεθισμόν κατανοήσεως καὶ πίστεως ἀσωμάτου - καὶ γὰρ ῥᾶδιον δέξεται φιλομαθῆς ὧν - καὶ φύσει ἐνάρετον πρὸς τελείωσιν ἀρετῶν ἀκτέον καὶ μετὰ τὰ μαθήματα λόγους διαλεκτικῆς δοτέον καὶ ὅλως διαλεκτικὸν ποιητέον.

(1, 3, 4) Τίς δὲ ἡ διαλεκτικὴ, ἦν δεῖ καὶ τοῖς προτέροις παραδιδόναι; Ἔστι μὲν δὴ ἡ λόγῳ περὶ ἑκάστου δυναμένη ἕξις εἰπεῖν τί τε ἕκαστον καὶ τί ἄλλων διαφέρει καὶ τίς ἡ κοινότης: ἐν οἷς ἐστὶ καὶ ποῦ τούτων ἕκαστον καὶ εἰ ἐστὶν ὅ ἐστι καὶ τὰ ὄντα ὅποσα καὶ τὰ μὴ ὄντα αὖ, ἕτερα δὲ ὄντων. Αὕτη καὶ περὶ ἀγαθοῦ διαλέγεται καὶ περὶ μὴ ἀγαθοῦ καὶ ὅσα ὑπὸ τὸ ἀγαθὸν καὶ ὅσα ὑπὸ τὸ ἐναντίον καὶ τί τὸ αἰδίον δηλονότι καὶ τὸ μὴ τοιοῦτον, ἐπιστήμη περὶ πάντων, οὐ δόξη. Παύσασα δὲ τῆς περὶ τὸ αἰσθητὸν πλάνης ἐνιδρύει τῷ νοητῷ κάκει τὴν πραγματείαν ἔχει τὸ ψεῦδος ἀφείσα ἐν τῷ λεγομένῳ <ἀληθείας πεδίῳ> τὴν ψυχὴν τρέφουσα, τῇ διαιρέσει τῇ Πλάτωνος χρωμένη μὲν καὶ εἰς διάκρισιν τῶν εἰδῶν, χρωμένη δὲ καὶ εἰς τὸ τί ἐστὶ, χρωμένη δὲ καὶ ἐπὶ τὰ πρῶτα γένη, καὶ τὰ ἐκ τούτων νοεῶς πλέκουσα, ἕως ἄν διέλθῃ πᾶν τὸ νοητόν, καὶ ἀνάπαλιν

ἀναλύουσα, εἰς ὃ ἂν ἐπ' ἀρχὴν ἔλθῃ, τότε δὲ ἡσυχίαν ἄγουσα, ὡς μέχρι γε τοῦ ἕκῃ εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ, οὐδὲν ἔτι πολυπραγμονοῦσα εἰς ἓν γενομένη βλέπει, τὴν λεγομένην λογικὴν πραγματείαν περὶ προτάσεων καὶ συλλογισμῶν, ὡς περ ἂν τὸ εἰδέναι γράφειν, ἄλλη τέχνη δοῦσα: ὣν τινα ἀναγκαῖα καὶ πρὸ τέχνης ἡγουμένη, κρίνουσα δὲ αὐτὰ ὡς περ καὶ τὰ ἄλλα καὶ τὰ μὲν χρήσιμα αὐτῶν, τὰ δὲ περιττὰ ἡγουμένη καὶ μεθόδου τῆς ταῦτα βουλομένης.

(1, 3, 5) Ἄλλα πόθεν τὰς ἀρχὰς ἔχει ἡ ἐπιστήμη αὕτη; Ἡ νοῦς δίδωσιν ἑναργεῖς ἀρχὰς, εἴ τις λαβεῖν δύναιτο ψυχῆ: εἴτα τὰ ἕξῃς καὶ συντίθησι καὶ συμπλέκει καὶ διαιρεῖ, ἕως εἰς τέλος νοῦν ἦκη. Ἔστι γάρ, φησιν, αὕτη <τὸ καθαρώτατον νοῦ καὶ φρονήσεως>. Ἀνάγκη οὖν τιμιωτάτην οὔσαν ἕξιν τῶν ἐν ἡμῖν περὶ τὸ ὄν καὶ τὸ τιμιώτατον εἶναι, φρόνησιν μὲν περὶ τὸ ὄν, νοῦν δὲ περὶ τὸ ἐπέκεινα τοῦ ὄντος. Τί οὖν; ἡ φιλοσοφία τὸ τιμιώτατον; ἢ ταῦτόν φιλοσοφία καὶ διαλεκτική; Ἡ φιλοσοφίας μέρος τὸ τίμιον. Οὐ γὰρ δὴ οἰητέον ὄργανον τοῦτο εἶναι τοῦ φιλοσόφου: οὐ γὰρ ψιλὰ θεωρήματά ἐστι καὶ κανόνες, ἀλλὰ περὶ πράγματα ἐστι καὶ οἷον ὑλὴν ἔχει τὰ ὄντα: ὁδῶ μέντοι ἐπ' αὐτὰ χωρεῖ ἅμα τοῖς θεωρήμασι τὰ πράγματα ἔχουσα: τὸ δὲ ψεῦδος καὶ τὸ σόφισμα κατὰ συμβεβηκὸς γινώσκει ἄλλου ποιήσαντος ὡς ἀλλότριον κρίνουσα τοῖς ἐν αὐτῇ ἀληθέσι τὸ ψεῦδος, γινώσκουσα, ὅταν τις προσαγάγῃ, ὅ τι παρὰ τὸν κανόνα τοῦ ἀληθοῦς. Περὶ προτάσεως οὖν οὐκ οἶδε - καὶ γὰρ γράμματα - εἰδυῖα δὲ τὸ ἀληθὲς οἶδεν ὃ καλοῦσι πρότασιν, καὶ καθόλου οἶδε τὰ κινήματα τῆς ψυχῆς, ὅ τε τίθησι καὶ ὃ αἶρει, καὶ εἰ τοῦτο αἶρει ὃ τίθησιν ἢ ἄλλο, καὶ εἰ ἕτερα ἢ ταῦτά, προσφερομένων ὡς περ καὶ ἡ αἴσθησις ἐπιβάλλουσα, ἀκριβολογεῖσθαι δὲ ἕτερα δίδωσι τοῦτο ἀγαπώση.

(1, 3, 6) Μέρος οὖν τὸ τίμιον: ἔχει γὰρ καὶ ἄλλα φιλοσοφία: καὶ γὰρ καὶ περὶ φύσεως θεωρεῖ βοήθειαν παρὰ διαλεκτικῆς λαβοῦσα, ὡς περ καὶ ἀριθμητικῆ προσχρῶνται αἱ ἄλλαι τέχναι: μᾶλλον μέντοι αὕτη ἐγγύθεν κομίζεται παρὰ τῆς διαλεκτικῆς: καὶ περὶ ἡθῶν ὡσαύτως θεωροῦσα μὲν ἐκεῖθεν, προστιθεῖσα δὲ τὰς ἕξεις καὶ τὰς ἀσκήσεις, ἐξ ὧν προΐασιν αἱ ἕξεις. Ἰσχοῦσι δὲ αἱ λογικαὶ ἕξεις καὶ ὡς ἴδια ἤδη τὰ ἐκεῖθεν: καὶ γὰρ μετὰ τῆς ὑλῆς τὰ πλεῖστα: καὶ αἱ μὲν ἄλλαι ἀρεταὶ τοὺς λογισμοὺς ἐν τοῖς πάθεσι τοῖς ἰδίους καὶ ταῖς πράξεσιν, ἡ δὲ φρόνησις ἐπιλογισμὸς τις καὶ τὸ καθόλου μᾶλλον καὶ εἰ ἀντακολουθοῦσι καὶ εἰ δεῖ νῦν ἐπισχεῖν ἢ εἰσαῦθις ἢ ὅλως ἄλλο βέλτιον: ἡ δὲ διαλεκτικὴ καὶ ἡ σοφία ἔτι καθόλου καὶ ἀύλως πάντα εἰς χρῆσιν προφέρει τῇ φρονήσει. Πότερα δὲ ἔστι τὰ κάτω εἶναι ἄνευ διαλεκτικῆς καὶ σοφίας; Ἡ ἀτελῶς καὶ ἐλλειπόντως.

Ἔστι δὲ σοφὸν εἶναι καὶ διαλεκτικὸν οὕτως ἄνευ τούτων;

Ἡ οὐδ' ἂν γένοιτο, ἀλλὰ ἢ πρότερον ἢ ἅμα συναύζεται.

Καὶ τάχα ἂν φυσικὰς τις ἀρετὰς ἔχοι, ἐξ ὧν αἱ τέλειαι σοφίας γενομένης. Μετὰ ταῖς φυσικὰς οὖν ἡ σοφία:

εἶτα τελειοῖ τὰ ἦθη. Ἡ τῶν φυσικῶν οὐσῶν συναύζεται

ἤδη ἄμφω καὶ συντελειοῦται; Ἡ προλαβοῦσα ἢ ἑτέρα τὴν

ἑτέραν ἔτελείωσεν: ὅπως γὰρ ἡ φυσικὴ ἀρετὴ καὶ ὄμμα

ἀτελὲς καὶ ἦθος ἔχει, καὶ αἱ ἀρχαὶ τὸ πλεῖστον ἀμφοτέραις, ἀφ' ὧν ἔχομεν.

(1, 4, 1) Τὸ εὖ ζῆν καὶ τὸ εὐδαιμονεῖν ἐν τῷ αὐτῷ

τιθέμενοι καὶ τοῖς ἄλλοις ζῷοις ἄρα τούτων μετα-

δώσομεν; Εἰ γὰρ ἔστιν αὐτοῖς ἢ πεφύκασιν ἀνεμποδίστως

διεξάγειν, κἀκεῖνα τί κωλύει ἐν εὐζωίᾳ λέγειν εἶναι; Καὶ

γὰρ εἴτε ἐν εὐπαθειᾷ τὴν εὐζωίαν τις θήσεται, εἴτε ἐν

ἔργῳ οἰκείῳ τελειομένῳ, κατ' ἄμφω καὶ τοῖς ἄλλοις ζῷοις

ὑπάρξει. Καὶ γὰρ εὐπαθεῖν ἐνδέχοιτο ἂν καὶ ἐν τῷ κατὰ

φύσιν ἔργῳ εἶναι: οἷον καὶ τὰ μουσικὰ τῶν ζῴων ὅσα τοῖς

τε ἄλλοις εὐπαθεῖ καὶ δὴ καὶ ἄδοντα ἢ πέφυκε καὶ ταύτη

αἰρετὴν αὐτοῖς τὴν ζωὴν ἔχει. Καὶ τοίνυν καὶ εἰ τέλος τι

τὸ εὐδαιμονεῖν τιθέμεθα, ὅπερ ἔστιν ἔσχατον τῆς ἐν

φύσει ὀρέξεως, καὶ ταύτη ἂν αὐτοῖς μεταδοίημεν τοῦ

εὐδαιμονεῖν εἰς ἔσχατον ἀφικνουμένων, εἰς ὃ ἐλθούσιν

ἴσταται ἢ ἐν αὐτοῖς φύσιν πᾶσαν ζωὴν αὐτοῖς διεξελθούσα

καὶ πληρώσασα ἐξ ἀρχῆς εἰς τέλος. Εἰ δέ τις δυσχεραίνει

τὸ τῆς εὐδαιμονίας καταφέρειν εἰς τὰ ζῶα τὰ ἄλλα -

οὕτω γὰρ ἂν καὶ τοῖς ἀτιμοτάτοις αὐτῶν μεταδώσειν:

μεταδώσειν δὲ καὶ τοῖς φυτοῖς ζῶσι καὶ αὐτοῖς καὶ ζωὴν

ἐξελιπτομένην εἰς τέλος ἔχουσι - πρῶτον μὲν ἄτοπος

διὰ τί εἶναι οὐ δόξει μὴ ζῆν εὖ τὰ ἄλλα ζῶα λέγων, ὅτι

μὴ πολλοῦ ἄξια αὐτῷ δοκεῖ εἶναι; Τοῖς δὲ φυτοῖς οὐκ

ἀναγκάζοιτο ἂν διδόναι ὃ τοῖς ἅπασιν ζῷοις δίδωσιν, ὅτι μὴ

αἰσθησις πάρεστιν αὐτοῖς. Εἴη δ' ἂν τις ἴσως καὶ ὁ διδοὺς

τοῖς φυτοῖς, εἶπερ καὶ τὸ ζῆν: ζωὴ δὲ ἢ μὲν εὖ ἂν εἴη, ἢ

δὲ τοῦναντίον: οἷον ἔστι καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν εὐπαθεῖν καὶ

μὴ, καρπὸν αὖ φέρειν καὶ μὴ φέρειν. Εἰ μὲν οὖν ἡδονὴ τὸ

τέλος καὶ ἐν τούτῳ τὸ εὖ ζῆν, ἄτοπος ὁ ἀφαιρούμενος

τὰ ἄλλα ζῶα τὸ εὖ ζῆν: καὶ εἰ ἀταραξία δὲ εἴη,

ὡσαύτως: καὶ εἰ τὸ κατὰ φύσιν ζῆν δὲ λέγοιτο τὸ εὖ ζῆν

εἶναι.

(1, 4, 2) Τοῖς μέντοι φυτοῖς διὰ τὸ μὴ αἰσθάνεσθαι οὐ

διδόντες κινδυνεύουσιν οὐδὲ τοῖς ζῷοις ἤδη ἅπασιν διδόναι.

Εἰ μὲν γὰρ τὸ αἰσθάνεσθαι τοῦτο λέγουσι, τὸ τὸ πάθος μὴ

λανθάνειν, δεῖ αὐτὸ ἀγαθὸν εἶναι τὸ πάθος πρὸ τοῦ μὴ

λανθάνειν, οἷον τὸ κατὰ φύσιν ἔχειν, κἂν λανθάνη, καὶ

οἰκείον εἶναι, κἂν μήπω γινώσκῃ ὅτι οἰκείον καὶ ὅτι ἡδύ:

δεῖ γὰρ ἡδὺ εἶναι. Ὡστε ἀγαθοῦ τούτου ὄντος καὶ παρόντος

ἤδη ἐστὶν ἐν τῷ εὖ τὸ ἔχον. Ὡστε τί δεῖ τὴν αἰσθησιν προσλαμβάνειν; Εἰ μὴ ἄρα οὐκέτι τῷ γινομένῳ πάθει ἢ καταστάσει τὸ ἀγαθὸν διδόασιν, ἀλλὰ τῇ γνώσει καὶ αἰσθήσει. Ἀλλ οὕτω γε τὴν αἰσθησιν αὐτὴν τὸ ἀγαθὸν ἐροῦσι καὶ ἐνέργειαν ζωῆς αἰσθητικῆς: ὥστε καὶ ὄτουοῦν ἀντιλαμβανομένοις. Εἰ δὲ ἐξ ἀμφοῖν τὸ ἀγαθὸν λέγουσιν, οἷον αἰσθήσεως τοιούτου, πῶς ἑκατέρου ἀδιαφόρου ὄντος τὸ ἐξ ἀμφοῖν ἀγαθὸν εἶναι λέγουσιν; Εἰ δὲ ἀγαθὸν μὲν τὸ πάθος, καὶ τὴν τοιάνδε κατάστασιν τὸ εὖ ζῆν, ὅταν γινῶ τις τὸ ἀγαθὸν αὐτῷ παρόν, ἐρωτητέον αὐτοῦς, εἰ γνοὺς τὸ παρόν δὴ τοῦτο ὅτι πάρεστιν εὖ ζῆν, ἢ δεῖ γινῶναι οὐ μόνον ὅτι ἡδύ, ἀλλ ὅτι τοῦτο τὸ ἀγαθόν. Ἀλλ εἰ ὅτι τοῦτο τὸ ἀγαθόν, οὐκ αἰσθήσεως τοῦτο ἔργον ἤδη, ἀλλ ἑτέρας μείζονος ἢ κατ' αἰσθησιν δυνάμεως. Οὐ τοίνυν τοῖς ἡδομένοις τὸ εὖ ζῆν ὑπάρξει, ἀλλὰ τῷ γινώσκειν δυναμένῳ, ὅτι ἡδονὴ τὸ ἀγαθόν. Αἴτιον δὴ τοῦ εὖ ζῆν οὐχ ἡδονὴ ἔσται, ἀλλὰ τὸ κρίνειν δυνάμενον, ὅτι ἡδονὴ ἀγαθόν. Καὶ τὸ μὲν κρίνον βέλτιον ἢ κατὰ πάθος: λόγος γὰρ ἢ νοῦς: ἡδονὴ δὲ πάθος: οὐδαμοῦ δὲ κρεῖττον ἄλογον λόγου. Πῶς ἂν οὖν ὁ λόγος αὐτὸν ἀφείδ' ἄλλο θήσεται ἐν τῷ ἐναντίῳ γένει κείμενον κρεῖττον εἶναι ἑαυτοῦ; Ἀλλὰ γὰρ εἰκόασιν, ὅσοι τε τοῖς φυτοῖς οὐ διδόασιν καὶ ὅσοι αἰσθήσει τοιᾶδε τὸ εὖ, λανθάνειν ἑαυτοῦς μεῖζόν τι τὸ εὖ ζῆν ζητοῦντες καὶ ἐν τρανοτέρῳ ζωῆ τὸ ἄμεινον τιθέντες. Καὶ ὅσοι δὲ ἐν λογικῇ ζωῇ εἶναι λέγουσιν, ἀλλ οὐχ ἀπλῶς ζωῆ, οὐδὲ εἰ αἰσθητικὴ εἴη, καλῶς μὲν ἴσως ἂν λέγοιεν. Διὰ τί δὲ οὕτω καὶ περὶ τὸ λογικὸν ζῶον μόνον τὸ εὐδαιμονεῖν τίθενται, ἐρωτᾶν αὐτοῦς προσήκει. Ἄρα γε τὸ λογικὸν προσλαμβάνεται, ὅτι εὐμήχανον μᾶλλον ὁ λόγος καὶ ῥαδίως ἀνιχνεύειν καὶ περιποιεῖν τὰ πρῶτα κατὰ φύσιν δύναται, ἢ κἂν μὴ δυνατὸς ἢ ἀνιχνεύειν μηδὲ τυγχάνειν; Ἀλλ εἰ μὲν διὰ τὸ ἀνευρίσκειν μᾶλλον δύνασθαι, ἔσται καὶ τοῖς μὴ λόγον ἔχουσιν, εἰ ἄνευ λόγου φύσει τυγχάνοιεν τῶν πρώτων κατὰ φύσιν, τὸ εὐδαιμονεῖν: καὶ ὑπουργὸς ἂν ὁ λόγος καὶ οὐ δι' αὐτὸν αἰρετὸς γίγνοιτο οὐδ' αὖ ἡ τελείωσις αὐτοῦ, ἢν φάμεν ἀρετὴν εἶναι. Εἰ δὲ φήσετε μὴ διὰ τὰ κατὰ φύσιν πρῶτα ἔχειν τὸ τίμιον, ἀλλὰ δι' αὐτὸν ἀσπαστὸν εἶναι, λεκτέον τί τε ἄλλο ἔργον αὐτοῦ καὶ τίς ἢ φύσις αὐτοῦ καὶ τί τέλειον αὐτὸν ποιεῖ. Ποιεῖν γὰρ δεῖ αὐτὸν τέλειον οὐ τὴν θεωρίαν τὴν περὶ ταῦτα, ἀλλὰ ἄλλο τι τὸ τέλειον αὐτῷ εἶναι καὶ φύσιν ἄλλην εἶναι αὐτῷ καὶ μὴ εἶναι αὐτὸν τούτων τῶν πρώτων κατὰ φύσιν μηδὲ ἐξ ὧν τὰ πρῶτα κατὰ φύσιν μηδ' ὅλως τούτου τοῦ γένους εἶναι, ἀλλὰ κρεῖττονα τούτων ἀπάντων: ἢ πῶς τὸ τίμιον αὐτῷ οὐκ οἶμαι ἔξειν αὐτοῦς λέγειν. Ἀλλ οὗτοι μὲν, ἕως ἂν κρεῖττονα εὕρωσι φύσιν τῶν περὶ ἃ νῦν ἴστανται, ἑατέοι

ἐνταυθοῖ εἶναι, οὐπερ μένειν ἐθέλουσιν, ἀπόρως ἔχοντες ὄπη τὸ εὖ ζῆν, οἷς δυνατόν ἐστι τούτων.

(1, 4, 3) Ἡμεῖς δὲ λέγωμεν ἐξ ἀρχῆς τί ποτε τὸ εὐδαιμονεῖν ὑπολαμβάνομεν εἶναι. Τιθέμενοι δὴ τὸ εὐδαιμονεῖν ἐν ζωῇ, εἰ μὲν συνώνυμον τὸ ζῆν ἐποιούμεθα, πᾶσι μὲν ἂν τοῖς ζῶσιν ἀπέδομεν δεκτικοῖς εὐδαιμονίας εἶναι, εὖ δὲ ζῆν ἐνεργεῖα ἐκεῖνα, οἷς παρῆν ἐν τι καὶ ταυτόν, οὗ ἐπεφύκει δεκτικὰ πάντα τὰ ζῶα εἶναι, καὶ οὐκ ἂν τῷ μὲν λογικῷ ἔδομεν δύνασθαι τοῦτο, τῷ δὲ ἀλόγῳ οὐκέτι: ζωὴ γὰρ ἦν τὸ κοινόν, ὃ δεκτικὸν τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸ εὐδαιμονεῖν ἔμελλεν εἶναι, εἴπερ ἐν ζωῇ τι τὸ εὐδαιμονεῖν ὑπῆρχεν. Ὅθεν, οἶμαι, καὶ οἱ ἐν λογικῇ ζωῇ λέγοντες τὸ εὐδαιμονεῖν γίνεσθαι οὐκ ἐν τῇ κοινῇ ζωῇ τιθέντες ἠγνόησαν τὸ εὐδαιμονεῖν οὐδὲ ζωὴν ὑποτιθέμενοι. Ποιότητα δὲ τὴν λογικὴν δύναμιν, περὶ ἣν ἡ εὐδαιμονία συνίσταται, ἀναγκάζουσι ἂν λέγειν. Ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον αὐτοῖς λογικὴ ἐστὶ ζωή: περὶ γὰρ τὸ ὅλον τοῦτο ἡ εὐδαιμονία συνίσταται: ὥστε περὶ ἄλλο εἶδος ζωῆς. Λέγω δὲ οὐχ ὡς ἀντιδιηρημένον τῷ λόγῳ, ἀλλ ὡς ἡμεῖς φαμεν πρότερον, τὸ δὲ ὕστερον εἶναι. Πολλαχῶς τοίνυν τῆς ζωῆς λεγομένης καὶ τὴν διαφορὰν ἐχούσης κατὰ τὰ πρῶτα καὶ δευτέρα καὶ ἐφεξῆς καὶ ὁμωνύμως τοῦ ζῆν λεγομένου ἄλλως μὲν τοῦ φυτοῦ, ἄλλως δὲ τοῦ ἀλόγου καὶ τρανότητι καὶ ἀμυδρότητι τὴν διαφορὰν ἐχόντων, ἀνάλογον δηλονότι καὶ τὸ εὖ. Καὶ εἰ εἶδωλον ἄλλο ἄλλου, δηλονότι καὶ τὸ εὖ ὡς εἶδωλον αὖ τοῦ εὖ. Εἰ δὲ ὅτῳ ἄγαν ὑπάρχει τὸ ζῆν - τοῦτο δὲ ἐστὶν ὃ μηδενὶ τοῦ ζῆν ἐλλείπει - τὸ εὐδαιμονεῖν, μόνῳ ἂν τῷ ἄγαν ζῶντι τὸ εὐδαιμονεῖν ὑπάρχοι: τούτῳ γὰρ καὶ τὸ ἄριστον, εἴπερ ἐν τοῖς οὔσι τὸ ἄριστον τὸ ὄντως ἐν ζωῇ καὶ ἡ τέλειος ζωή: οὕτω γὰρ ἂν οὐδὲ ἐπακτὸν τὸ ἀγαθὸν ὑπάρχοι, οὐδ ἄλλο τὸ ὑποκείμενον ἀλλαχόθεν γενόμενον παρέξει αὐτὸ ἐν ἀγαθῷ εἶναι. Τί γὰρ τῇ τελείᾳ ζωῇ ἂν προσγένετο εἰς τὸ ἀρίστη εἶναι; Εἰ δὲ τις τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν ἐρεῖ, οἰκείος μὲν ὁ λόγος ἡμῖν, οὐ μὴν τὸ αἴτιον, ἀλλὰ τὸ ἐνυπάρχον ζητοῦμεν. Ὅτι δ ἡ τελεία ζωὴ καὶ ἡ ἀληθινὴ καὶ ὄντως ἐν ἐκείνῃ τῇ νοερᾷ φύσει, καὶ ὅτι αἱ ἄλλαι ἀτελεῖς καὶ ἰνδάλματα ζωῆς καὶ οὐ τελείως οὐδὲ καθαρῶς καὶ οὐ μᾶλλον ζῶα ἢ τούναντιον, πολλαχῶς μὲν εἴρηται: καὶ νῦν δὲ λελέχθω συντόμως ὡς, ἕως ἂν πάντα τὰ ζῶντα ἐκ μιᾶς ἀρχῆς ἦ, μὴ ἐπίσης δὲ τὰ ἄλλα ζῆ, ἀνάγκη τὴν ἀρχὴν τὴν πρώτην ζωὴν καὶ τὴν τελειοτάτην εἶναι.

(1, 4, 4) Εἰ μὲν οὖν τὴν τελείαν ζωὴν ἔχειν οἷός τε ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ὁ ταύτην ἔχων τὴν ζωὴν εὐδαίμων. Εἰ δὲ μή, ἐν θεοῖς ἂν τις τὸ εὐδαιμονεῖν θεῖτο, εἰ ἐν ἐκείνοις μόνοις ἡ τοιαύτη ζωή. Ἐπειδὴ τοίνυν φαμέν εἶναι καὶ ἐν ἀνθρώ-

ποις τὸ εὐδαιμονεῖν τοῦτο, σκεπτέον πῶς ἔστι τοῦτο. Λέγω δὲ ὧδε: ὅτι μὲν οὖν ἔχει τελείαν ζωὴν ἄνθρωπος οὐ τὴν αἰσθητικὴν μόνον ἔχων, ἀλλὰ καὶ λογισμὸν καὶ νοῦν ἀληθινόν, δῆλον καὶ ἐξ ἄλλων. Ἄλλ' ἄρα γε ὡς ἄλλος ὢν ἄλλο τοῦτο ἔχει; Ἡ οὐδ' ἔστιν ὅλως ἄνθρωπος μὴ οὐ καὶ τοῦτο ἢ δυνάμει ἢ ἐνεργείᾳ ἔχων, ὃν δὴ καὶ φαμεν εὐδαίμονα εἶναι. Ἄλλ' ὡς μέρος αὐτοῦ τοῦτο φήσομεν ἐν αὐτῷ τὸ εἶδος τῆς ζωῆς τὸ τέλειον εἶναι; Ἡ τὸν μὲν ἄλλον ἄνθρωπον μέρος τι τοῦτο ἔχειν δυνάμει ἔχοντα, τὸν δὲ εὐδαίμονα ἤδη, ὃς δὴ καὶ ἐνεργείᾳ ἔστι τοῦτο καὶ μεταβέβηκε πρὸς τὸ αὐτό, εἶναι τοῦτο: περικεῖσθαι δ' αὐτῷ τὰ ἄλλα ἤδη, ἃ δὴ οὐδὲ μέρη αὐτοῦ ἂν τις θείτο οὐκ ἐθέλοντι περικείμενα: ἦν δ' ἂν αὐτοῦ κατὰ βούλησιν συνηρημένα. Τούτῳ τοίνυν τί ποτ' ἔστι τὸ ἀγαθόν; Ἡ αὐτὸς αὐτῷ ὅπερ ἔχει: τὸ δὲ ἐπέκεινα αἴτιον τοῦ ἐν αὐτῷ καὶ ἄλλως ἀγαθόν, αὐτῷ παρὸν ἄλλως. Μαρτύριον δὲ τοῦ τοῦτο εἶναι τὸ μὴ ἄλλο ζητεῖν τὸν οὕτως ἔχοντα. Τί γὰρ ἂν καὶ ζητήσῃ; Τῶν μὲν γὰρ χειρόνων οὐδέν, τῷ δὲ ἀρίστῳ σύνεστιν. Αὐτάρκης οὖν ὁ βίος τῷ οὕτως ζωὴν ἔχοντι: καὶ σπουδαῖος ἦ, αὐτάρκης εἰς εὐδαιμονίαν καὶ εἰς κτήσιν ἀγαθῶν: οὐδὲν γὰρ ἔστιν ἀγαθὸν ὃ μὴ ἔχει. Ἄλλ' ὃ ζητεῖ ὡς ἀναγκαῖον ζητεῖ, καὶ οὐχ αὐτῷ, ἀλλὰ τινι τῶν αὐτοῦ. Σώματι γὰρ προσηρητημένῳ ζητεῖ: κἂν ζῶντι δὲ σώματι, τὰ αὐτοῦ ζῶντι τούτῳ, οὐχ ἃ τοιούτου τοῦ ἀνθρώπου ἔστι. Καὶ γινώσκει ταῦτα καὶ δίδωσιν ἃ δίδωσιν οὐδὲν τῆς αὐτοῦ παραιρούμενος ζωῆς. Οὐδ' ἐν τύχαις τοίνυν ἐναντίαις ἐλαττώσεται εἰς τὸ εὐδαιμονεῖν: μένει γὰρ καὶ ὡς ἡ τοιαύτη ζωὴ: ἀποθνησκόντων τε οἰκείων καὶ φίλων οἶδε τὸν θάνατον ὃ τι ἔστιν, ἴσασι δὲ καὶ οἱ πάσχοντες σπουδαῖοι ὄντες. Οἰκείοι δὲ καὶ προσήκοντες τοῦτο πάσχοντες κἂν λυπῶσιν, οὐκ αὐτόν, τὸ δ' ἐν αὐτῷ νοῦν οὐκ ἔχον, οὗ τὰς λύπας οὐ δέξεται.

(1, 4, 5) Ἀλγηδόνες δὲ τί καὶ νόσοι καὶ τὰ ὅλως κωλύοντα ἐνεργεῖν; Εἰ δὲ δὴ μὴδ' ἑαυτῷ παρακολουθοῖ; Γένοιτο γὰρ ἂν καὶ ἐκ φαρμάκων καὶ τινων νόσων. Πῶς δὴ ἐν τούτοις ἅπασιν τὸ ζῆν εἶ καὶ τὸ εὐδαιμονεῖν ἂν ἔχοι; Πενίας γὰρ καὶ ἀδοξίας ἑατέον. Καίτοι καὶ πρὸς ταῦτα ἂν τις ἀποβλέψας ἐπιστήσῃ καὶ πρὸς τὰς πολυθρυλλήτους αὐτῷ μάλιστα Πριαμικᾶς τύχας: ταῦτα γὰρ εἰ καὶ φέροι καὶ ῥαδίως φέροι, ἀλλ' οὐ βουλευτὰ γε ἦν αὐτῷ: δεῖ δὲ βουλευτὸν τὸν εὐδαίμονα βίον εἶναι: ἐπεὶ οὐδὲ τοῦτον εἶναι τὸν σπουδαῖον ψυχῆν τοιάνδε, μὴ συναριθμείσθαι δ' αὐτοῦ τῇ οὐσίᾳ τὴν σώματος φύσιν. Ἐτοίμως γὰρ τοῦτο φαῖεν ἂν λαμβάνειν, ἕως ἂν αἱ τοῦ σώματος πείσεις πρὸς αὐτόν ἀναφέρωνται καὶ αὐτῷ καὶ αἱ αἰρέσεις καὶ φυγαὶ διὰ τοῦτο γίνωνται αὐτῷ. Ἡδονῆς δὲ συναριθμουμένης τῷ εὐδαίμονι

βίω, πῶς ἂν λυπηρὸν διὰ τύχας καὶ ὀδύνας ἔχων εὐδαίμων εἴη, ὅτω ταῦτα σπουδαίω ὄντι γίγνοιτο; Ἀλλὰ θεοῖς μὲν ἢ τοιαύτη διάθεσις εὐδαίμων καὶ αὐτάρκης, ἀνθρώποις δὲ προσθήκη τῷ χείρονος λαβοῦσι περὶ ὅλον χρητὸ γενόμενον τὸ εὐδαίμων ζητεῖν, ἀλλὰ μὴ περὶ μέρος, ὃ ἐκ θατέρου κακῶς ἔχοντος ἀναγκάζοιτο ἂν καὶ θάτερον τὸ κρεῖττον ἐμποδίζεσθαι πρὸς τὰ αὐτοῦ, ὅτι μὴ καὶ τὰ τοῦ ἑτέρου καλῶς ἔχει. Ἡ ἀπορρήξαντα δεῖ σῶμα ἢ καὶ αἰσθησιν τὴν σώματος οὕτω τὸ αὐτάρκης ζητεῖν πρὸς τὸ εὐδαιμονεῖν ἔχειν.

(1, 4, 6) Ἀλλ εἰ μὲν τὸ εὐδαιμονεῖν ἐν τῷ μὴ ἀλγεῖν μηδὲ νοσεῖν μηδὲ δυστυχεῖν μηδὲ συμφοραῖς μεγάλαις περιπίπτειν ἐδίδου ὁ λόγος, οὐκ ἦν τῶν ἐναντίων παρόντων εἶναι ὄντινον εὐδαίμονα: εἰ δ' ἐν τῇ τοῦ ἀληθινοῦ ἀγαθοῦ κτήσει τοῦτο ἔστι κείμενον, τί δεῖ παρέντας τοῦτο καὶ τὸ πρὸς τοῦτο βλέποντας κρίνειν τὸν εὐδαίμονα τὰ ἄλλα ζητεῖν, ἃ μὴ ἐν τῷ εὐδαιμονεῖν ἠρίθμηται; Εἰ μὲν γὰρ συμφόρησις ἦν ἀγαθῶν καὶ ἀναγκαίων ἢ καὶ οὐκ ἀναγκαίων, ἀλλ' ἀγαθῶν καὶ τούτων λεγομένων, ἐχρῆν καὶ ταῦτα παρεῖναι ζητεῖν: εἰ δὲ τὸ τέλος ἐν τι εἶναι ἀλλ' οὐ πολλὰ δεῖ - οὕτω γὰρ ἂν οὐ τέλος, ἀλλὰ τέλη ἂν ζητοῖ - ἐκεῖνο χρητὸ λαμβάνειν μόνον, ὃ ἔσχατόν τέ ἐστι καὶ τιμιώτατον καὶ ὃ ἢ ψυχὴ ζητεῖ ἐν αὐτῇ ἐγκολπίσασθαι. Ἡ δὲ ζήτησις αὕτη καὶ ἢ βούλησις οὐχὶ τὸ μὴ ἐν τούτῳ εἶναι: ταῦτα γὰρ οὐκ αὐτῇ φύσει, ἀλλὰ παρόντα μόνον φεύγει ὁ λογισμὸς ἀποικονομούμενος ἢ καὶ προσλαμβάνων ζητεῖ: αὕτη δὲ ἢ ἔφεσις πρὸς τὸ κρεῖττον αὐτῆς, οὗ ἐγγενομένου ἀποπεπλήρωται καὶ ἔστη, καὶ οὗτος ὁ βουλευτὸς ὄντως βίος. Τῶν δ' ἀναγκαίων τι παρεῖναι οὐ βούλησις ἂν εἴη, εἰ κυρίως τὴν βούλησιν ὑπολαμβάνοι, ἀλλὰ μὴ καταχρώμενος ἂν τις λέγοι, ἐπειδὴ καὶ ταῦτα παρεῖναι ἀξιούμεν. Ἐπεὶ καὶ ὅλως τὰ κακὰ ἐκκλίνομεν, καὶ οὐ δήπου βουλευτὸν τὸ τῆς ἐκκλίσεως τῆς τοιαύτης: μάλλον γὰρ βουλευτὸν τὸ μηδὲ δεηθῆναι τῆς ἐκκλίσεως τῆς τοιαύτης. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ αὐτά, ὅταν παρῆ: οἷον ὑγίεια καὶ ἀνωδυνία. Τί γὰρ τούτων ἐπαγωγόν ἐστι; Καταφρονεῖται γοῦν ὑγίεια παροῦσα καὶ τὸ μὴ ἀλγεῖν. Ἡ δὲ παρόντα μὲν οὐδὲν ἐπαγωγὸν ἔχει οὐδὲ προστίθησιν τι πρὸς τὸ εὐδαιμονεῖν, ἀπόντα δὲ διὰ τὴν τῶν λυπούντων παρουσίαν ζητεῖ[ται], εὐλογον ἀναγκαῖα, ἀλλ' οὐκ ἀγαθὰ φάσκειν εἶναι. Οὐδὲ συναριθμητέα τοῖνον τῷ τέλει, ἀλλὰ καὶ ἀπόντων αὐτῶν καὶ τῶν ἐναντίων παρόντων ἀκέραιον τὸ τέλος τηρητέον.

(1, 4, 7) Διὰ τί οὖν ὁ εὐδαιμονῶν ταῦτα ἐθέλει παρεῖναι καὶ τὰ ἐναντία ἀπωθεῖται; Ἡ φήσομεν οὐχ' ὅτι πρὸς τὸ εὐδαιμονεῖν εἰσφέρεται τινα μοῖραν, ἀλλὰ μάλλον πρὸς τὸ εἶναι: τὰ δ' ἐναντία τούτων ἢ πρὸς τὸ μὴ εἶναι ἢ ὅτι ἐνοχλεῖ τῷ

τέλει παρόντα, οὐχ ὡς ἀφαιρούμενα αὐτό, ἀλλ ὅτι ὁ ἔχων τὸ ἄριστον αὐτὸ μόνον βούλεται ἔχειν, οὐκ ἄλλο τι μετ' αὐτοῦ, ὃ ὅταν παρῆ, οὐκ ἀφήρηται μὲν ἐκεῖνο, ἔστι δ' ὅμως κάκεινου ὄντος. Ὅλως δὲ οὐκ, εἴ τι ὁ εὐδαίμων μὴ ἐθέλοι, παρείη δὲ τοῦτο, ἤδη παραιρεῖται τι τῆς εὐδαιμονίας: ἢ οὕτω γε καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν μεταπίπτει ἄν καὶ ἐκπίπτει τῆς εὐδαιμονίας: οἷον εἰ καὶ παῖδα ἀποβάλλοι ἢ καὶ ὀτιοῦν τῶν κτημάτων. Καὶ μυρία ἄν εἴη ἃ οὐ κατὰ γνώμην ἐκβάντα οὐδὲν τι παρακινεῖ τοῦ παρόντος τέλους αὐτῷ. Ἀλλὰ τὰ μεγάλα, φασί, καὶ οὐ τὰ τυχόντα. Τί δ' ἄν εἴη τῶν ἀνθρωπίνων μέγα, ὥστ' ἄν μὴ καταφρονηθῆναι ὑπὸ τοῦ ἀναβεηκότος πρὸς τὸ ἀνωτέρω ἀπάντων τούτων καὶ οὐδενὸς ἔτι τῶν κάτω ἐξηρητημένου; Διὰ τί γὰρ τὰς μὲν εὐτυχίας, ἡλίκαί οὖν ἔαν ὥσιν, οὐ μεγάλας ἡγεῖται, οἷον βασιλείας καὶ πόλεων καὶ ἐθνῶν ἀρχάς, οὐδὲ οἰκίσεις καὶ κτίσεις πόλεων, οὐδ' εἰ ὑπ' αὐτοῦ γίνονται, ἐκπτώσεις δὲ ἀρχῶν καὶ πόλεως αὐτοῦ κατασκαφῆν ἡγήσεται τι εἶναι μέγα; Εἰ δὲ δὴ καὶ κακὸν μέγα ἢ ὅλως κακόν, γελοῖος ἄν εἴη τοῦ δόγματος καὶ οὐκ ἄν ἔτι σπουδαῖος εἴη ζύλα καὶ λίθους καὶ νῆ Δία θανάτους θνητῶν μέγα ἡγούμενος, ὧ φάμεν δεῖν δόγμα παρῆναι περὶ θανάτου τὸ ἄμεινον ζωῆς τῆς μετὰ σώματος εἶναι. Αὐτὸς δὲ εἰ τυθείη, κακὸν οἰήσεται αὐτῷ τὸν θάνατον, ὅτι παρὰ βωμοῖς τέθνηκεν; Ἄλλ' εἰ μὴ ταφείη, πάντως που καὶ ὑπὲρ γῆς καὶ ὑπὸ γῆν τεθὲν τὸ σῶμα σαπίη. Εἰ δ' ὅτι μὴ πολυδαπάνως, ἀλλ' ἀνωνύμως τέθνηται οὐκ ἀξιοθεῖς ὑψηλοῦ μνήματος, τῆς μικρολογίας. Ἄλλ' εἰ αἰχμάλωτος ἄγοιτο, <πάρ τοί> ἔστιν <ὁδοσ> ἐξίέναι, εἰ μὴ εἴη εὐδαιμονεῖν. Εἰ δὲ οἰκεῖοι αὐτῷ αἰχμάλωτοι, οἷον <ελκόμενοι νυοὶ καὶ θυγατέρες> - τί οὖν, φήσομεν, εἰ ἀποθνήσκου μηδὲν τοιοῦτον ἑωρακώς; Ἄρ' ἄν οὕτω δόξης ἔχοι ἀπιών, ὡς μὴ ἄν τούτων ἐνδεχομένων γενέσθαι; Ἄλλ' ἄτοπος ἄν εἴη. Οὐκ ἄν οὖν δοξάσειεν, ὡς ἐνδέχεται τοιαύταις τύχαις τοὺς οἰκείους περιπεσεῖν; Ἄρ' οὖν διὰ τὸ οὕτως ἄν δόξαι ὡς καὶ γενησομένου ἄν οὐκ εὐδαίμων; Ἡ καὶ δοξάζων οὕτως εὐδαίμων: ὥστε καὶ γινομένου. Ἐνθυμοῖτο γὰρ ἄν, ὡς ἢ τοῦδε τοῦ παντὸς φύσις τοιαύτη, οἷα καὶ τὰ τοιαῦτα φέρειν, καὶ ἐπεσθαι χρή. Καὶ πολλοὶ δὴ καὶ ἄμεινον αἰχμάλωτοι γενόμενοι πράξουσι. Καὶ ἐπ' αὐτοῖς δὲ βαρυνόμενοις ἀπελθεῖν: ἢ μένοντες ἢ εὐλόγως μένουσι καὶ οὐδὲν δεινόν, ἢ ἀλόγως μένοντες, δέον μὴ, αὐτοῖς αἴτιοι. Οὐ γὰρ δὴ διὰ τὴν τῶν ἄλλων ἀνοίαν οἰκείων ὄντων αὐτὸς ἐν κακῷ ἔσται καὶ εἰς ἄλλων εὐτυχίας καὶ δυστυχίας ἀναρτήσεται.

(1, 4, 8) Τὸ δὲ τῶν ἀλγηδόνων αὐτοῦ, ὅταν σφοδραὶ ὥσιν, ἕως δύναται φέρειν, οἷσει: εἰ δὲ ὑπερβάλλουσιν, ἐξοίσουσι. Καὶ οὐκ ἔλεεινός ἐσται ἐν τῷ ἀλγεῖν, ἀλλὰ τὸ αὐτοῦ καίει [τῷ]

ἔνδον φέγγος, οἶον ἐν λαμπτήρι φῶς πολλοῦ ἔξωθεν
πνέοντος ἐν πολλῇ ζάλῃ ἀνέμων καὶ χειμῶνι. Ἄλλ εἰ μὴ
παρακολουθοῖ, ἢ παρατείνει τὸ ἀλγεῖν ἐπὶ τοσοῦτον
αἰρόμενον, ὥστε ἐν τῷ σφοδρῷ ὅμως μὴ ἀποκτιννύναι;
Ἄλλ εἰ μὲν παρατείνει, τί χρητὴ ποιεῖν βουλευσεται: οὐ γὰρ
ἀφήρηται τὸ αὐτεξούσιον ἐν τούτοις. Χρητὴ δὲ εἶδέναι, ὡς
οὐχ, οἷα τοῖς ἄλλοις φαίνεται, τοιαῦτα καὶ τῷ σπουδαίῳ
φανεῖται ἕκαστα, καὶ οὐ μέχρι τοῦ εἶσω ἕκαστα οὔτε τὰ
ἄλλα [οὔτε ἀλγεινὰ] οὔτε τὰ λυπηρὰ. Καὶ ὅταν περὶ ἄλλους
τὰ ἀλγεινὰ; ἀσθένεια γὰρ εἴη ψυχῆς ἡμετέρας. Καὶ
τοῦτο μαρτυρεῖ, ὅταν λανθάνειν ἡμᾶς κέρδος ἡγώμεθα καὶ
ἀποθανόντων ἡμῶν, εἰ γίγνεται, κέρδος εἶναι τιθεμένων καὶ
οὐ τὸ ἐκείνων ἔτι σκοπομένων, ἀλλὰ τὸ αὐτῶν, ὅπως μὴ
λυποῖμεθα. Τοῦτο δὲ ἡμετέρα ἤδη ἀσθένεια, ἣν δεῖ περιαι-
ρεῖν, ἀλλὰ μὴ ἔωντας φοβεῖσθαι μὴ γένηται. Εἰ δέ τις
λέγοι οὕτως ἡμᾶς πεφυκέναι, ὥστε ἀλγεῖν ἐπὶ ταῖς τῶν
οἰκείων συμφοραῖς, γινωσκέτω, ὅτι οὐ πάντες οὕτω, καὶ
ὅτι τῆς ἀρετῆς τὸ κοινὸν τῆς φύσεως πρὸς τὸ ἄμεινον
ἄγειν καὶ πρὸς τὸ κάλλιον παρὰ τοὺς πολλούς: κάλλιον δὲ
τὸ μὴ ἐνδιδόναι τοῖς νομιζομένοις τῇ κοινῇ φύσει δεινοῖς
εἶναι. Οὐ γὰρ ἰδιωτικῶς δεῖ, ἀλλ οἷον ἀθλητὴν μέγαν
διακεῖσθαι τὰς τῆς τύχης πληγὰς ἀμυνόμενον, γινώσκοντα
μὲν ὅτι τινὶ φύσει ταῦτα οὐκ ἀρεστά, τῇ δὲ αὐτοῦ
φύσει οἰστά, οὐχ ὡς δεινὰ, ἀλλ ὡς παισὶ φοβερά. Ταῦτ
οὖν ἤθελεν; Ἡ καὶ πρὸς τὰ μὴ θελητά, ὅταν παρῆ, ἀρετὴν
καὶ πρὸς ταῦτα ἔχει δυσκίνητον καὶ δυσπαθῆ τὴν ψυχὴν
παρέχουσαν.

(1, 4, 9) Ἄλλ ὅταν μὴ παρακολουθῆ βαπτισθεὶς ἢ νόσοις ἢ
μάγων τέχναις; Ἄλλ εἰ μὲν φυλάξουσιν αὐτὸν σπουδαῖον
εἶναι οὕτως ἔχοντα καὶ οἷα ἐν ὑπνῷ κοιμώμενον, τί κωλύει
εὐδαίμονα αὐτὸν εἶναι; Ἐπεὶ οὐδὲ ἐν τοῖς ὑπνοῖς ἀφαι-
ροῦνται τῆς εὐδαιμονίας αὐτόν, οὐδὲ ὑπὸ λόγον ποιοῦνται
τὸν χρόνον τοῦτον, ὡς μὴ πάντα τὸν βίον εὐδαιμονεῖν
λέγειν: εἰ δὲ μὴ σπουδαῖον φήσουσιν, οὐ περὶ τοῦ σπου-
δαίου ἔτι τὸν λόγον ποιοῦνται. Ἡμεῖς δὲ ὑποθέμενοι
σπουδαῖον, εἰ εὐδαιμονεῖ, ἕως ἂν εἴη σπουδαῖος, ζητοῦμεν.

Ἄλλ ἔστω σπουδαῖος, φασί: μὴ αἰσθανόμενος μὴδ
ἐνεργῶν κατ' ἀρετὴν, πῶς ἂν εὐδαίμων εἴη; Ἄλλ εἰ μὲν
μὴ αἰσθάνοιτο ὅτι ὑγιαίνει, ὑγιαίνει οὐδὲν ἥττον, καὶ εἰ μὴ
ὅτι καλός, οὐδὲν ἥττον καλός: εἰ δὲ ὅτι σοφός μὴ αἰσθάν-
οιτο, ἥττον σοφός ἂν εἴη; Εἰ μὴ πού τις λέγοι ὡς ἐν
τῇ σοφίᾳ γὰρ δεῖ τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ παρακολουθεῖν αὐτῷ
παρεῖναι: ἐν γὰρ τῇ κατ' ἐνέργειαν σοφίᾳ καὶ τὸ εὐδαι-
μονεῖν παρεῖναι. Ἐπακτοῦ μὲν οὖν ὄντος τοῦ φρονεῖν καὶ
τῆς σοφίας λέγοι ἂν τι ἴσως ὁ λόγος οὗτος: εἰ δὲ ἢ τῆς
σοφίας ὑπόστασις ἐν οὐσίᾳ τινί, μᾶλλον δὲ ἐν τῇ οὐσίᾳ,

οὐκ ἀπόλωλε δὲ αὕτη ἡ οὐσία ἔν τε τῷ κοιμωμένῳ καὶ ὅλως ἐν τῷ λεγομένῳ μὴ παρακολουθεῖν ἑαυτῷ, καὶ ἔστιν ἡ τῆς οὐσίας αὕτη ἐνέργεια ἐν αὐτῷ καὶ ἡ τοιαύτη ἄπνος ἐνέργεια, ἐνεργοῖ μὲν ἄν καὶ τότε ὁ σπουδαῖος ἢ τοιοῦτος: λαμβάνει δὲ ἄν αὕτη ἡ ἐνέργεια οὐκ αὐτὸν πάντα, ἀλλὰ τι μέρος αὐτοῦ: οἷον καὶ τῆς φυτικῆς ἐνεργείας ἐνεργούσης οὐκ ἔρχεται εἰς τὸν ἄλλον ἄνθρωπον ἢ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας ἀντίληψις τῷ αἰσθητικῷ, καί, εἶπερ ἤμεν τὸ φυτικὸν ἡμῶν ἡμεῖς, ἡμεῖς ἄν ἐνεργοῦντες ἤμεν: νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἔσμεν, ἡ δὲ τοῦ νοῦντος ἐνέργεια: ὥστε ἐνεργοῦντος ἐκείνου ἐνεργοῖμεν ἄν ἡμεῖς.

(1, 4, 10) Λαμβάνει δὲ ἴσως τῷ μὴ περὶ ὅτι οὖν τῶν αἰσθητῶν: διὰ γὰρ τῆς αἰσθήσεως ὥσπερ μέσης περὶ ταῦτα ἐνεργεῖν δοκεῖ καὶ περὶ τούτων. Αὐτὸς δὲ ὁ νοῦς διὰ τί οὐκ ἐνεργήσει καὶ ἡ ψυχὴ περὶ αὐτὸν ἢ πρὸ αἰσθήσεως καὶ ὅλως ἀντιλήψεως; Δεῖ γὰρ τὸ πρὸ ἀντιλήψεως ἐνεργημὰ εἶναι, εἶπερ <τὸ αὐτὸ τὸ νοεῖν καὶ εἶναι>. Καὶ ἔοικεν ἡ ἀντίληψις εἶναι καὶ γίνεσθαι ἀνακάμπτοντος τοῦ νοήματος καὶ τοῦ ἐνεργοῦντος τοῦ κατὰ τὸ ζῆν τῆς ψυχῆς οἷον ἀπωσθέντος πάλιν, ὥσπερ ἐν κατόπτρῳ περὶ τὸ λεῖον καὶ λαμπρὸν ἠσυχάζον. Ὡς οὖν ἐν τοῖς τοιούτοις παρόντος μὲν τοῦ κατόπτρου ἐγένετο τὸ εἶδωλον, μὴ παρόντος δὲ ἢ μὴ οὕτως ἔχοντος ἐνεργεῖα πάρεστιν οὗ τὸ εἶδωλον ἦν ἄν, οὕτω καὶ περὶ ψυχὴν ἠσυχίαν μὲν ἄγοντος τοῦ ἐν ἡμῖν τοιούτου, ὧ ἐμφαίνεται τὰ τῆς διανοίας καὶ τοῦ νοῦ εἰκονίσματα, ἐνορᾶται ταῦτα καὶ οἷον αἰσθητῶς γινώσκεται μετὰ τῆς προτέρας γνώσεως, ὅτι ὁ νοῦς καὶ ἡ διάνοια ἐνεργεῖ.

Συγκλασθέντος δὲ τούτου διὰ τὴν τοῦ σώματος ταραττομένην ἀρμονίαν ἄνευ εἰδώλου ἢ διάνοια καὶ ὁ νοῦς νοεῖ καὶ ἄνευ φαντασίας ἢ νόησις τότε: ὥστε καὶ τοιοῦτον ἄν τι νοοῖτο μετὰ φαντασίας τὴν νόησιν γίνεσθαι οὐκ οὔσης τῆς νόησεως φαντασίας. Πολλὰς δὲ ἄν τις εὔροι καὶ ἐρηγορότων καλὰς ἐνεργείας καὶ θεωρίας καὶ πράξεις, ὅτε θεωροῦμεν καὶ ὅτε πράττομεν, τὸ παρακολουθεῖν ἡμᾶς αὐταῖς οὐκ ἐχούσας. Οὐ γὰρ τὸν ἀναγινώσκοντα ἀνάγκη παρακολουθεῖν ὅτι ἀναγινώσκει καὶ τότε μάλιστα, ὅτε μετὰ τοῦ συντόνου ἀναγινώσκει: οὐδὲ ὁ ἀνδριζόμενος ὅτι ἀνδρίζεται καὶ κατὰ τὴν ἀνδρίαν ἐνεργεῖ ὅσῳ ἐνεργεῖ: καὶ ἄλλα μυρία: ὥστε τὰς παρακολουθήσεις κινδυνεύειν ἀμυδροτέρας αὐταῖς τὰς ἐνεργείας αἷς παρακολουθοῦσι ποιεῖν, μόνως δὲ αὐταῖς οὔσας καθαράς τότε εἶναι καὶ μᾶλλον ἐνεργεῖν καὶ μᾶλλον ζῆν καὶ δὴ καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ πάθει τῶν σπουδαίων γενομένων μᾶλλον τὸ ζῆν εἶναι, οὐ κεχυμένον εἰς αἰσθησιν, ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ ἐν ἑαυτῷ συνηγμένον.

(1, 4, 11) Εἰ δὲ τινες μὴδὲ ζῆν λέγοιεν τὸν τοιοῦτον, ζῆν μὲν αὐτὸν φήσομεν, λαμβάνειν δὲ αὐτοῦς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ

τοιούτου, ὡσπερ καὶ τὸ ζῆν. Εἰ δὲ μὴ πείθονται, ἀξιώσο-
μεν αὐτούς ὑποθεμένους τὸν ζῶντα καὶ τὸν σπουδαῖον
οὕτω ζητεῖν εἰ εὐδαίμων, μηδὲ τὸ ζῆν αὐτοῦ ἐλαττώσαντας
τὸ εὖ ζῆν ζητεῖν εἰ πάρεστι μηδὲ ἀνελόντας τὸν ἄνθρωπον
περὶ εὐδαιμονίας ἀνθρώπου ζητεῖν μηδὲ τὸν σπουδαῖον
συγχωρήσαντας εἰς τὸ εἶσω ἐπεστράφθαι ἐν ταῖς ἔξωθεν
ἐνεργείαις αὐτὸν ζητεῖν μηδὲ ὅλως τὸ βουλευτὸν αὐτοῦ ἐν
τοῖς ἔξω. Οὕτω γὰρ ἂν οὐδὲ ὑπόστασις εὐδαιμονίας εἴη,
εἰ τὰ ἔξω βουλευτὰ λέγοι καὶ τὸν σπουδαῖον βούλεσθαι
ταῦτα. Ἐθέλοι γὰρ ἂν καὶ πάντας ἀνθρώπους εὖ πράττειν
καὶ μηδὲν τῶν κακῶν περὶ μηδένα εἶναι: ἀλλὰ μὴ γινομένων
ὅμως εὐδαίμων. Εἰ δέ τις παραλόγον ἂν αὐτὸν ποιήσειν
φήσει, εἰ ταῦτα ἐθελήσει - μὴ γὰρ οἶόν τε τὰ κακὰ μὴ
εἶναι - δῆλον ὅτι συγχωρήσει ἡμῖν ἐπιστρέφουσιν αὐτοῦ
τὴν βούλησιν εἰς τὸ εἶσω.

(1, 4, 12) Τὸ δὲ ἡδὺ τῷ βίῳ τῷ τοιούτῳ ὅταν ἀπαιτῶσιν, οὐ
τὰς τῶν ἀκολάστων οὐδὲ τὰς τοῦ σώματος ἡδονὰς ἀξιώ-
σουσι παρεῖναι - αὗται γὰρ ἀδύνατοι παρεῖναι καὶ τὸ
εὐδαιμονεῖν ἀφανιοῦσιν - οὐδὲ μὴν τὰς περιχαρίαις - δια-
τί γάρ; - ἀλλὰ τὰς συνούσας παρουσίᾳ ἀγαθῶν οὐκ ἐν
κινήσει οὖσας, οὐδὲ γινομένας τοίνυν: ἤδη γὰρ τὰ ἀγαθὰ
πάρεστι, καὶ αὐτὸς αὐτῷ πάρεστι: καὶ ἔστηκε τὸ ἡδὺ καὶ
τὸ ἴλεων τοῦτο: ἴλεως δὲ ὁ σπουδαῖος αἰεὶ καὶ κατάστασις
ἡσυχος καὶ ἀγαπητὴ ἢ διάθεσις ἦν οὐδὲν τῶν λεγομένων
κακῶν παρακινεῖ, εἴπερ σπουδαῖος. Εἰ δέ τις ἄλλο εἶδος
ἡδονῆς περὶ τὸν σπουδαῖον βίον ζητεῖ, οὐ τὸν σπουδαῖον
βίον ζητεῖ.

(1, 4, 13) Οὐδ' αἱ ἐνέργειαι δὲ διὰ τὰς τύχας ἐμποδίζονται ἂν,
ἀλλὰ ἄλλαι ἂν κατ' ἄλλας γίγνοιτο τύχας, πᾶσαι δὲ ὅμως
καλαὶ καὶ καλλίους ἴσως ὅσῳ περιστατικάι. Αἱ δὲ κατὰ τὰς
θεωρίας ἐνέργειαι αἱ μὲν καθ' ἕκαστα τάχα ἂν, οἷον ἂς
ζητήσας ἂν καὶ σκεψάμενος προφέροι: τὸ δὲ <μέγιστον
μάθημα> πρόχειρον αἰεὶ καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ τοῦτο μᾶλλον,
κἂν ἐν τῷ Φαλάριδος ταύρω λεγομένῳ ἦ, ὃ μάτην λέγεται
ἡδὺ δις ἢ καὶ πολλάκις λεγόμενον. Ἐκεῖ μὲν γὰρ τὸ
φθειγζόμενον τοῦτο αὐτό ἐστι τὸ ἐν τῷ ἀλγεῖν ὑπάρχον,
ἐνταῦθα δὲ τὸ μὲν ἀλγοῦν ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο, ὃ συνὸν αὐτῷ,
ἕως ἂν ἐξ ἀνάγκης συνῆ, οὐκ ἀπολελείψεται τῆς τοῦ ἀγαθοῦ
όλου θέας.

(1, 4, 14) Τὸ δὲ μὴ συναμφοτέρων εἶναι τὸν ἄνθρωπον καὶ
μάλιστα τὸν σπουδαῖον μαρτυρεῖ καὶ ὁ χωρισμὸς ὁ ἀπὸ τοῦ
σώματος καὶ ἡ τῶν λεγομένων ἀγαθῶν τοῦ σώματος
καταφρόνησις. Τὸ δὲ καθόσον ἀξιοῦν τὸ ζῶν τὴν εὐδαι-
μονίαν εἶναι γελοῖον εὐζωίας τῆς εὐδαιμονίας οὔσης, ἢ
περὶ ψυχῆν συνίσταται, ἐνεργείας ταύτης οὔσης καὶ ψυχῆς
οὐ πάσησ - οὐ γὰρ δὴ τῆς φυτικῆς, ἴν ἂν καὶ ἐφήψατο

σώματος: οὐ γὰρ δὴ τὸ εὐδαιμονεῖν τοῦτο ἦν σώματος μέγεθος καὶ εὐεξία - οὐδ' αὖ ἐν τῷ αἰσθάνεσθαι εὔ, ἐπεὶ καὶ κινδυνεύουσιν αἱ τούτων πλεονεξίαι βαρύνασαι πρὸς αὐτάς φέρειν τὸν ἄνθρωπον. Ἀντιστηκώσεως δὲ οἷον ἐπὶ θάτερα πρὸς τὰ ἄριστα γενομένης μινύθειν καὶ χεῖρω τὰ σωματικά ποιεῖν, ἵνα δεικνύοιτο οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἄλλος ὢν ἢ τὰ ἔξω. Ὁ δὲ τῶν τῆδε ἄνθρωπος ἔστω καὶ καλὸς καὶ μέγας καὶ πλούσιος καὶ πάντων ἀνθρώπων ἀρχων ὡς ἂν ὢν τοῦδε τοῦ τόπου, καὶ οὐ φθονητέον αὐτῷ τῶν τοιούτων ἠπατημένῳ. Περὶ δὲ σοφὸν ταῦτα ἴσως μὲν ἂν οὐδὲ τὴν ἀρχὴν γένοιτο, γενομένων δὲ ἐλαττώσει αὐτός, εἴπερ αὐτοῦ κήδεταί. Καὶ ἐλαττώσει μὲν καὶ μαρνανεῖ ἀμελεία τὰς τοῦ σώματος πλεονεξίας, ἀρχὰς δὲ ἀποθήσεται. Σώματος δὲ ὑγίειαν φυλάττων οὐκ ἄπειρος νόσων εἶναι παντάπασι βουλήσεται: οὐδὲ μὴν οὐδὲ ἄπειρον εἶναι ἀλγηδόνων: ἀλλὰ καὶ μὴ γινομένων νέος ὢν μαθεῖν βουλήσεται, ἥδη δὲ ἐν γῆρα ὢν οὔτε ταύτας οὔτε ἡδονὰς ἐνοχλεῖν οὐδέ τι τῶν τῆδε οὔτε προσηνὲς οὔτε ἐναντίον, ἵνα μὴ πρὸς τὸ σῶμα βλέπη. Γινόμενος δ' ἐν ἀλγηδόσι τὴν πρὸς ταύτας αὐτῷ πεπορισμένην δύναμιν ἀντιτάξει οὔτε προσθήκην ἐν ταῖς ἡδοναῖς καὶ ὑγίειαις καὶ ἀπονίαις πρὸς τὸ εὐδαιμονεῖν λαμβάνων οὔτε ἀφαίρεσιν ἢ ἐλάττωσιν ταύτης ἐν τοῖς ἐναντίοις τούτων. Τοῦ γὰρ ἐναντίου μὴ προστιθέντος τῷ αὐτῷ πῶς ἂν τὸ ἐναντίον ἀφαιροῖ;

(1, 4, 15) Ἄλλ' εἰ δύο εἶεν σοφοί, τῷ δὲ ἑτέρῳ παρείη ὅσα κατὰ φύσιν λέγεται, τῷ δὲ τὰ ἐναντία, ἴσον φήσομεν τὸ εὐδαιμονεῖν αὐτοῖς παρεῖναι; Φήσομεν, εἴπερ ἐπίσης σοφοί. Εἰ δὲ καλὸς τὸ σῶμα ὁ ἕτερος καὶ πάντα τὰ ἄλλα ὅσα μὴ πρὸς σοφίαν μὴδὲ ὅλως πρὸς ἀρετὴν καὶ τοῦ ἀρίστου θέαν καὶ τὸ ἀρίστον εἶναι, τί τοῦτο ἂν εἴη; Ἐπεὶ οὐδὲ αὐτὸς ὁ ταῦτα ἔχων σεμνυνεῖται ὡς μᾶλλον εὐδαίμων τοῦ μὴ ἔχοντος: οὐδὲ γὰρ ἂν πρὸς αὐλητικὸν τέλος ἢ τούτων πλεονεξία συμβάλλοιτο. Ἀλλὰ γὰρ θεωροῦμεν τὸν εὐδαίμονα μετὰ τῆς ἡμετέρας ἀσθενείας φρικτὰ καὶ δεινὰ νομίζοντες, ἃ μὴ ἂν ὁ εὐδαίμων νομίσειεν: ἢ οὔπω οὔτε σοφὸς οὔτε εὐδαίμων εἴη μὴ τὰς περὶ τούτων φαντασίας ἀπάσας ἀλλαζάμενος καὶ οἷον ἄλλος παντάπασι γενόμενος πιστεύσας ἑαυτῷ, ὅτι μὴδὲν ποτε κακὸν ἔξει: οὕτω γὰρ καὶ ἀδεῆς ἔσται περὶ πάντα. Ἡ δειλαίνων περὶ τινα οὐ τέλος πρὸς ἀρετὴν, ἀλλὰ ἡμισύς τις ἔσται. Ἐπεὶ καὶ τὸ ἀπροαίρετον αὐτῷ καὶ τὸ γινόμενον πρὸ κρίσεως δέος κἂν ποτε πρὸς ἄλλοις ἔχοντι γένηται, προσελθὼν ὁ σοφὸς ἀπώσεται καὶ τὸν ἐν αὐτῷ κινηθέντα οἷον πρὸς λύπας παῖδα καταπαύσει ἢ ἀπειλῇ ἢ λόγῳ: ἀπειλῇ δὲ ἀπαθεῖ, οἷον εἰ ἐμβλέψαντος σεμνὸν μόνον παῖς ἐκπλαγείη. Οὐ μὴν διὰ ταῦτα ἀφιλος οὐδὲ ἀγνώμων ὁ τοιοῦτος: τοιοῦτος

γὰρ καὶ περὶ αὐτὸν καὶ ἐν τοῖς ἑαυτοῦ. Ἀποδιδούς οὖν ὅσα αὐτῷ καὶ τοῖς φίλοις φίλος ἂν εἴη μάλιστα μετὰ τοῦ νοῦν ἔχειν.

(1, 4, 16) Εἰ δέ τις μὴ ἐνταῦθα ἐν τῷ νῷ τούτῳ ἄρας θήσει τὸν σπουδαῖον, κατὰγοι δὲ πρὸς τύχας καὶ ταύτας φοβήσεται περὶ αὐτὸν γενέσθαι, οὔτε σπουδαῖον τηρήσει, οἷον ἀξιούμεν εἶναι, ἀλλ' ἐπεικῆ ἄνθρωπον, καὶ μικτὸν ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ διδούς μικτὸν βίον ἐκ τινος ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ ἀποδώσει τῷ τοιούτῳ, καὶ οὐ ῥάδιον γενέσθαι. Ὅς εἰ καὶ γένοιτο, οὐκ ἂν ὀνομάζεσθαι εὐδαιμόνων εἴη ἄξιος οὐκ ἔχων τὸ μέγα οὔτε ἐν ἀξίᾳ σοφίας οὔτε ἐν καθαρότητι ἀγαθοῦ. Οὐκ ἔστιν οὖν ἐν τῷ κοινῷ εὐδαιμόνως ζῆν.

Ὅρθῶς γὰρ καὶ Πλάτων ἐκείθεν ἄνωθεν τὸ ἀγαθὸν ἀξιόλαμβάνειν καὶ πρὸς ἐκεῖνο βλέπειν τὸν μέλλοντα σοφὸν καὶ εὐδαιμόνα ἔσεσθαι καὶ ἐκείνῳ ὁμοιοῦσθαι καὶ κατ' ἐκεῖνο ζῆν. Τοῦτο οὖν δεῖ ἔχειν μόνον πρὸς τὸ τέλος, τὰ δ' ἄλλα ὡς ἂν καὶ τόπους μεταβάλλοι οὐκ ἐκ τῶν τόπων προσθήκην πρὸς τὸ εὐδαιμονεῖν ἔχων, ἀλλ' ὡς στοχαζόμενος καὶ τῶν ἄλλων περιεχυμένων αὐτόν, οἷον εἰ ὡδὶ κατακείσεται ἢ ὡδί, διδούς μὲν τούτῳ ὅσα πρὸς τὴν χρεῖαν καὶ δύναται, αὐτὸς δὲ ὦν ἄλλος οὐ κωλυόμενος καὶ τοῦτον ἀφείναι, καὶ ἀφήσων δὲ ἐν καιρῷ φύσεως, κύριος δὲ καὶ αὐτὸς ὦν τοῦ βουλευσασθαι περὶ τούτου. Ὡστε αὐτῷ τὰ ἔργα τὰ μὲν πρὸς εὐδαιμονίαν συντείνοντα ἔσται, τὰ δ' οὐ τοῦ τέλους χάριν καὶ ὅλως οὐκ αὐτοῦ ἀλλὰ τοῦ προσεζευγμένου, οὗ φροντιεῖ καὶ ἀνέξεται, ἕως δυνατὸν, οἷον εἰ μουσικὸς λύρας, ἕως οἷόν τε χρῆσθαι: εἰ δὲ μὴ, ἄλλην ἀλλάξεται, ἢ ἀφήσει τὰς λύρας χρήσεις καὶ τοῦ εἰς λύραν ἐνεργεῖν ἀφέξεται ἄλλο ἔργον ἄνευ λύρας ἔχων καὶ κειμένην πλησίον περιόψεται ἄδων ἄνευ ὀργάνων. Καὶ οὐ μάτην αὐτῷ ἐξ ἀρχῆς τὸ ὄργανον ἐδόθη: ἐχρήσατο γὰρ αὐτῷ ἤδη πολλάκις.

(1, 5, 1) Εἰ τὸ εὐδαιμονεῖν ἐπίδοσιν τῷ χρόνῳ λαμβάνει τοῦ εὐδαιμονεῖν ἀεὶ κατὰ τὸ ἐνεστώδες λαμβανομένου; Οὐδὲ γὰρ ἢ μνήμη τοῦ εὐδαιμονῆσαι ποιῶν ἂν τι, οὐδ' ἐν τῷ λέγειν, ἀλλ' ἐν τῷ διακείσθαι πως τὸ εὐδαιμονεῖν. Ἡ δὲ διάθεσις ἐν τῷ παρῆναι καὶ ἢ ἐνέργεια τῆς ζωῆς.

(1, 5, 2) Εἰ δ' ὅτι ἐπιέμεθα ἀεὶ τοῦ ζῆν καὶ τοῦ ἐνεργεῖν, τὸ τυγχάνειν τοῦ τοιούτου εὐδαιμονεῖν λέγοι μᾶλλον, πρῶτον μὲν οὕτω καὶ ἢ αὔριον εὐδαιμονία μείζων ἔσται καὶ ἢ ἐξῆς ἀεὶ τῆς προτέρας, καὶ οὐκέτι μετρηθήσεται τὸ εὐδαιμονεῖν τῇ ἀρετῇ. Ἐπειτα καὶ οἱ θεοὶ νῦν μᾶλλον εὐδαιμονήσουσιν ἢ πρότερον καὶ οὐπω τέλεον καὶ οὐδέποτε τέλεον.

Ἐπειτα καὶ ἢ ἔφεσις λαβοῦσα τὴν τεύξιν τὸ παρὸν εἴληφε καὶ ἀεὶ τὸ παρὸν καὶ ζητεῖ τὸ ἕως ἂν ἢ τὸ εὐδαιμονεῖν ἔχειν. Ἡ δ' ἔφεσις τοῦ ζῆν τὸ εἶναι ζητοῦσα τοῦ παρόν-

τος ἂν εἶη, εἰ τὸ εἶναι ἐν τῷ παρόντι. Εἰ δὲ τὸ μέλλον καὶ τὸ ἐφεξῆς θέλοι, ὃ ἔχει θέλει καὶ ὃ ἔστιν, οὐχ ὃ παρελήλυθεν οὐδ' ὃ μέλλει, ἀλλ' ὃ ἤδη ἐστὶ τοῦτο εἶναι, οὐ τὸ εἰσαεὶ ζητοῦσα, ἀλλὰ τὸ παρὸν ἤδη εἶναι ἤδη.

(1, 5, 3) Τί οὖν τὸ πλείονα χρόνον εὐδαιμόνησε καὶ πλείονα χρόνον εἶδε τοῖς ὅμμασι τὸ αὐτό; Εἰ μὲν γὰρ ἐν τῷ πλείονι τὸ ἀκριβέστερον εἶδε, πλεόν ἂν τι ὁ χρόνος αὐτῷ εἰργάσατο: εἰ δὲ ὁμοίως διὰ παντὸς εἶδε, τὸ ἴσον καὶ ὁ ἅπαξ θεασάμενος ἔχει.

(1, 5, 4) Ἀλλὰ πλείονα ἄτερος ἦσθη χρόνον. Ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἂν ὀρθῶς ἔχοι ἀριθμεῖν εἰς τὸ εὐδαιμονεῖν. Εἰ δὲ τὴν ἡδονὴν λέγοι τις τὴν ἐνέργειαν τὴν ἀνεμπόδιστον, τὸ αὐτὸ τῷ ζητουμένῳ λέγει. Καὶ ἡ ἡδονὴ δὲ ἡ πλείων ἀεὶ τὸ παρὸν μόνον ἔχει, τὸ δὲ παρεληλυθὸς αὐτῆς οἴχεται.

(1, 5, 5) Τί οὖν; Εἰ ὁ μὲν ἐξ ἀρχῆς εὐδαιμόνησεν εἰς τέλος, ὁ δὲ τὸν ὑστερον χρόνον, ὁ δὲ πρότερον εὐδαιμονήσας μετέβαλεν, ἔχουσι τὸ ἴσον; Ἡ ἐνταῦθα ἡ παραβολὴ οὐκ εὐδαιμονούντων γεγένηται πάντων, ἀλλὰ μὴ εὐδαιμονούντων, ὅτε μὴ εὐδαιμόνου, πρὸς εὐδαιμονοῦντα. Εἴ τι οὖν πλεόν ἔχει, τοῦτο ἔχει, ὅσον ὁ εὐδαίμων πρὸς οὐκ εὐδαίμονα, ὧ καὶ συμβαίνει πλεονεκτεῖν αὐτοὺς τῷ παρόντι.

(1, 5, 6) Τί οὖν ὁ κακοδαίμων; Οὐ μᾶλλον κακοδαίμων τῷ πλείονι; Καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὅσα δυσχερῆ οὐκ ἐν τῷ πλείονι χρόνῳ πλείω τὴν συμφορὰν δίδωσιν, οἷον ὀδύνη πολυχρόνιοι καὶ λυπαι καὶ πάντα τὰ τούτου τοῦ τύπου; Ἀλλ' εἰ ταῦτα οὕτω τῷ χρόνῳ τὸ κακὸν ἐπαύξει, διὰ τί οὐ καὶ τὰ ἐναντία καὶ τὸ εὐδαιμονεῖν ὡσαύτως; Ἡ ἐπὶ μὲν τῶν λυπῶν καὶ ὀδυνῶν ἔχοι ἂν τις λέγειν, ὡς προσθήκη ὁ χρόνος δίδωσιν, οἷον τὸ ἐπιμένειν τὴν νόσον: ἕξις γὰρ γίνεται, καὶ κακοῦται μᾶλλον τῷ χρόνῳ τὸ σῶμα. Ἐπεὶ, εἴ γε τὸ αὐτὸ μένοι καὶ μὴ μείζων ἡ βλάβη, καὶ ἐνταῦθα τὸ παρὸν ἀεὶ τὸ λυπηρὸν ἔσται, εἰ μὴ τὸ παρεληλυθὸς προσ-αριθμοῖ ἀφορῶν εἰς τὸ γενόμενον καὶ μένον: ἐπὶ τε τῆς κακοδαίμονος ἕξεως τὸ κακὸν εἰς τὸν πλείονα χρόνον ἐπιτείνεσθαι αὐξανομένης καὶ τῆς κακίας τῷ ἐμμόνῳ. Τῆ γοῦν προσθήκη τοῦ μᾶλλον, οὐ τῷ πλείονι ἴσῳ τὸ μᾶλλον κακοδαιμονεῖν γίνεται. Τὸ δὲ πλεῖον ἴσον οὐχ ἅμα ἐστὶν οὐδὲ δὴ πλεῖον ὅλως λεκτέον τὸ μηκέτι ὄντι συναριθμοῦντα. Τὸ δὲ τῆς εὐδαιμονίας ὅρον τε καὶ πέρασ ἔχει καὶ ταῦτὸν ἀεὶ. Εἰ δὲ τις καὶ ἐνταῦθα ἐπίδοσις παρὰ τὸν πλείονα χρόνον, ὥστε μᾶλλον εὐδαιμονεῖν εἰς ἀρετὴν ἐπιδό-δόντα μείζονα, οὐ τὴν πολυετῆ εὐδαιμονίαν ἀριθμῶν ἐπαινεί, ἀλλὰ τὴν μᾶλλον γενομένην τότε, ὅτε μᾶλλον ἐστὶν.

(1, 5, 7) Ἀλλὰ διὰ τί, εἰ τὸ παρὸν θεωρεῖν δεῖ μόνον καὶ μὴ συναριθμεῖν τῷ γενομένῳ, οὐ κάπὶ τοῦ χρόνου τὸ αὐτὸ

ποιούμεν, ἀλλὰ καὶ τὸν παρεληλυθότα τῷ παρόντι συναριθμοῦντες πλείω λέγομεν; Διὰ τί οὖν οὐχ, ὅσος ὁ χρόνος, τοσαύτην καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐροῦμεν; Καὶ διαιροῦμεν ἄν κατὰ τὰς τοῦ χρόνου διαιρέσεις καὶ τὴν εὐδαιμονίαν: καὶ γὰρ αὖ τῷ παρόντι μετροῦντες ἀδιαίρετον αὐτὴν ποιήσομεν.

Ἡ τὸν μὲν χρόνον ἀριθμεῖν καὶ μηκέτι ὄντα οὐκ ἄτοπον, ἐπεὶ καὶ τῶν γενομένων μὲν, μηκέτι δὲ ὄντων, ἀριθμὸν ἄν ποιησαίμεθα, ὅσον τῶν τετελευτηκότων: εὐδαιμονίαν δὲ μηδέτι οὖσαν [παρεῖναι] λέγειν τῆς παρουσίας πλείονα ἄτοπον. Τὸ μὲν γὰρ εὐδαιμονεῖν συμμεμενηκέναι ἀξιῶ, ὁ δὲ χρόνος ὁ πλείων παρὰ τὸν παρόντα τὸ μηκέτι εἶναι.

Ὅμως δὲ τοῦ χρόνου τὸ πλεόν σκέδασι βούλεται ἑνός τινος ἐν τῷ παρόντι ὄντος. Διὸ καὶ εἰκὼν αἰῶνος εἰκότως λέγεται ἀφανίζεῖν βουλομένη ἐν τῷ σκιδναμένῳ αὐτῆς τὸ ἐκείνου μένον. Ὅθεν καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος ἀφέληται τὸ ἐν ἐκείνῳ μείναν ἄν καὶ αὐτῆς ποιήσῃται, ἀπώλεσεν αὐτό, σφζόμενον τέως ἐκείνῳ τρόπον τινά, ἀπολόμενον δέ, ἐν αὐτῇ εἰ πᾶν γένοιτο. Εἶπερ οὖν τὸ εὐδαιμονεῖν κατὰ ζωὴν ἀγαθὴν, δηλονότι κατὰ τὴν τοῦ ὄντος αὐτὴν θετέον ζωὴν: αὕτη γὰρ ἀρίστη. Οὐκ ἄρα ἀριθμητέα χρόνῳ, ἀλλ' αἰῶνι: τοῦτο δὲ οὔτε πλεόν οὔτε ἔλαττον οὔτε μήκει τινί, ἀλλὰ τὸ τοῦτο καὶ τὸ ἀδιάστατον καὶ τὸ οὐ χρονικὸν εἶναι. Οὐ συναπτόν τοίνυν τὸ ὄν τῷ μὴ ὄντι οὐδὲ [τῷ αἰῶνι] τὸν χρόνον οὐδὲ τὸ χρονικὸν δὲ αἰεὶ τῷ αἰῶνι οὐδὲ παρεκτατέον τὸ ἀδιάστατον, ἀλλὰ πᾶν ὅλον ληπτέον, εἴ ποτε λαμβάνοις, λαμβάνων οὐ τοῦ χρόνου τὸ ἀδιαίρετον, ἀλλὰ τοῦ αἰῶνος τὴν ζωὴν τὴν οὐκ ἐκ πολλῶν χρόνων, ἀλλὰ τὴν ἐκ παντὸς χρόνου πᾶσαν ὁμοῦ.

(1, 5, 8) Εἰ δὲ τις λέγοι τὴν μνήμην τῶν παρεληλυθότων ἐν τῷ ἐνεστηκότι μένουσαν παρέχεσθαι τὸ πλεόν τῷ πλείονα χρόνον ἐν τῷ εὐδαιμονεῖν γεγενημένῳ, τί ἄν τὸ τῆς μνήμης λέγοι; Ἡ γὰρ φρονήσεως μνήμη τῆς πρόσθεν γεγενημένης, ὥστε φρονιμώτερον ἄν λέγοι καὶ οὐκ ἄν τηροῖ τὴν ὑπόθεσιν: ἢ τῆς ἡδονῆς τὴν μνήμην, ὥσπερ πολλῆς περιχαρίας δεομένου τοῦ εὐδαίμονος καὶ οὐκ ἀρκουμένου τῆς παρουσίας. Καίτοι τί ἄν ἡδὺ ἢ μνήμη τοῦ ἡδέος ἔχοι;

Ὅσπερ ἄν, εἰ μνημονεύοι τις ὅτι ἐχθρὸς ἐπὶ ὄψῳ ἦσθη: ἢ εἰς δέκατον ἔτος ἔτι ἄν εἴη γελοιότερος: τὸ δὲ τῆς φρονήσεως, ὅτι πέρυσιν ἐφρόνουν.

(1, 5, 9) Εἰ δὲ τῶν καλῶν εἴη ἢ μνήμη, πῶς οὐκ ἐνταῦθα λέγοιτο ἄν τι; Ἀλλὰ ἀνθρώπου ἐστὶ τοῦτο ἐλλείποντος τοῖς καλοῖς ἐν τῷ παρόντι καὶ τῷ μὴ ἔχειν νυνὶ ζητοῦντος τὴν μνήμην τῶν γεγενημένων.

(1, 5, 10) Ἄλλ' ὁ πολὺς χρόνος πολλὰς ποιεῖ καλὰς πράξεις, ὣν ἄμοιρος ὁ πρὸς ὀλίγον εὐδαίμων: εἰ δεῖ λέγειν ὅμως εὐδαίμονα τὸν οὐ διὰ πολλῶν τῶν καλῶν. Ἡ δὲ ἐκ πολλῶν

τὸ εὐδαιμονεῖν καὶ χρόνων καὶ πράξεων λέγει, ἐκ τῶν μηκέτι ὄντων ἀλλ' ἐκ τῶν παρεληλυθότων καὶ ἑνὸς τινος τοῦ παρόντος τὸ εὐδαιμονεῖν συνίστησι. Διὸ κατὰ τὸ παρὸν ἐθέμεθα τὸ εὐδαιμονεῖν, εἴτα ἐζητοῦμεν εἰ [μᾶλλον] τὸ ἐν πλείονι εὐδαιμονῆσαι μᾶλλον ἔστι. Τοῦτο οὖν ζητητέον, εἰ ταῖς πράξεσι ταῖς πλείοσι πλεονεκτεῖ τὸ ἐν πολλῷ χρόνῳ εὐδαιμονεῖν. Πρῶτον μὲν οὖν ἔστι καὶ μὴ ἐν πράξεσι γενόμενον εὐδαιμονεῖν καὶ οὐκ ἔλαττον ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ πεπραγότος: ἔπειτα αἱ πράξεις οὐκ ἐξ αὐτῶν τὸ εὖ διδόνασιν, ἀλλ' αἱ διαθέσεις καὶ τὰς πράξεις καλὰς ποιῶσι καρπούται τε ὁ φρόνιμος τὸ ἀγαθὸν καὶ πράττων, οὐχ ὅτι πράττει οὐδ' ἐκ τῶν συμβαινόντων, ἀλλ' ἐξ οὗ ἔχει. Ἐπεὶ καὶ ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος γένοιτο ἂν καὶ παρὰ φαύλου, καὶ τὸ ἐπὶ σωτηρία τῆς πατρίδος ἡδὺ καὶ ἄλλου πράξαντος γένοιτο ἂν αὐτῷ. Οὐ τοίνυν τοῦτό ἐστι τὸ ποιῶν τὴν τοῦ εὐδαίμονος ἡδονήν, ἀλλ' ἡ ἔξις καὶ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ εἴ τι ἡδὺ δι' αὐτὴν ποιεῖ. Τὸ δὲ ἐν ταῖς πράξεσι τὸ εὐδαιμονεῖν τίθεσθαι ἐν τοῖς ἔξω τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ψυχῆς ἔστι τιθέντος: ἡ γὰρ ἐνέργεια τῆς ψυχῆς ἐν τῷ φρονῆσαι καὶ ἐν ἑαυτῇ ὡδὶ ἐνεργῆσαι. Καὶ τοῦτο τὸ εὐδαιμόνως.

(1, 6, 1) Τὸ καλὸν ἔστι μὲν ἐν ὄψει πλείστον, ἔστι δ' ἐν ἀκοαῖς κατὰ τε λόγων συνθέσεις, ἔστι δὲ καὶ ἐν μουσικῇ καὶ ἀπάσῃ: καὶ γὰρ μέλη καὶ ῥυθμοὶ εἰσι καλοί: ἔστι δὲ καὶ προιοῦσι πρὸς τὸ ἄνω ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως καὶ ἐπιτηδεύματα καλὰ καὶ πράξεις καὶ ἔξεις καὶ ἐπιστήμαί τε καὶ τὸ τῶν ἀρετῶν κάλλος. Εἰ δέ τι καὶ πρὸ τούτων, αὐτὸ δείξει. Τί οὖν δὴ τὸ πεποιηκὸς καὶ τὰ σώματα καλὰ φαντάζεσθαι καὶ τὴν ἀκοὴν ἐπινεύειν ταῖς φωναῖς, ὡς καλαί; Καὶ ὅσα ἐφεξῆς ψυχῆς ἔχεται, πῶς ποτε πάντα καλὰ; Καὶ ἄρα γε ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ καλῷ τὰ πάντα, ἢ ἄλλο μὲν ἐν σώματι τὸ κάλλος, ἄλλο δὲ ἐν ἄλλῳ; Καὶ τίνα ποτὲ ταῦτα ἢ τοῦτο; Τὰ μὲν γὰρ οὐ παρ' αὐτῶν τῶν ὑποκειμένων καλὰ, οἷον τὰ σώματα, ἀλλὰ μεθέξει, τὰ δὲ κάλλη αὐτά, ὡς ἀρετῆς ἢ φύσις. Σώματα μὲν γὰρ τὰ αὐτὰ ὅτε μὲν καλὰ, ὅτε δὲ οὐ καλὰ φαίνεται, ὡς ἄλλου ὄντος τοῦ σώματος εἶναι, ἄλλου δὲ τοῦ καλὰ. Τί οὖν ἔστι τοῦτο τὸ παρὸν τοῖς σώμασι; Πρῶτον γὰρ περὶ τούτου σκεπτέον. Τί οὖν ἔστιν, ὃ κινεῖ τὰς ὄψεις τῶν θεωμένων καὶ ἐπιστρέφει πρὸς αὐτὸ καὶ ἔλκει καὶ εὐφραίνεισθαι τῇ θεᾷ ποιεῖ; Τοῦτο γὰρ εὐρόντες τάχ' ἂν <ἐπιβάθρα αὐτῷ χρώμενοι> καὶ τὰ ἄλλα θεασαίμεθα. Λέγεται μὲν δὴ παρὰ πάντων, ὡς εἰπεῖν, ὡς συμμετρία τῶν μερῶν πρὸς ἀλλήλα καὶ πρὸς τὸ ὅλον τό τε τῆς εὐχροίας προστεθὲν τὸ πρὸς τὴν ὄψιν κάλλος ποιεῖ καὶ ἔστιν αὐτοῖς καὶ ὅλως τοῖς ἄλλοις πᾶσι τὸ καλοῖς εἶναι τὸ συμμέτροις καὶ μεμετρημένοις ὑπάρχειν: οἷς ἀπλοῦν οὐδέν, μόνον δὲ τὸ σύνθετον ἐξ ἀνάγκης καλὸν ὑπάρξει: τό τε ὅλον ἔσται καλὸν αὐτοῖς,

τὰ δὲ μέρη ἕκαστα οὐχ ἕξει παρ ἑαυτῶν τὸ καλὰ εἶναι, πρὸς δὲ τὸ ὅλον συντελοῦντα, ἵνα καλὸν ᾖ: καίτοι δεῖ, εἴπερ ὅλον, καὶ τὰ μέρη καλὰ εἶναι: οὐ γὰρ δὴ ἐξ αἰσχυρῶν, ἀλλὰ πάντα κατειληφέναι τὸ κάλλος. Τὰ τε χρώματα αὐτοῖς τὰ καλὰ, οἷον καὶ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς, ἀπλᾶ ὄντα, οὐκ ἐκ συμμετρίας ἔχοντα τὸ κάλλος ἕξω ἔσται τοῦ καλὰ εἶναι. Χρυσός τε δὴ πῶς καλόν; Καὶ νυκτὸς ἢ ἀστραπὴ ἢ ἀστρα ὄρασθαι τῷ καλὰ; Ἐπί τε τῶν φωνῶν ὡσαύτως τὸ ἀπλοῦν οἰχήσεται, καίτοι ἑκάστου φθόγγου πολλαχῆ τῶν ἐν τῷ ὅλῳ καλῷ καλοῦ καὶ αὐτοῦ ὄντος.

Ὅταν δὲ δὴ καὶ τῆς αὐτῆς συμμετρίας μενούσης ὅτε μὲν καλὸν τὸ αὐτὸ πρόσωπον, ὅτε δὲ μὴ φαίνεται, πῶς οὐκ ἄλλο δεῖ ἐπὶ τῷ συμμέτρῳ λέγειν τὸ καλὸν εἶναι, καὶ τὸ σύμμετρον καλὸν εἶναι δι ἄλλο; Εἰ δὲ δὴ μεταβαίνοντες καὶ ἐπὶ τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ τοὺς λόγους τοὺς καλοὺς τὸ σύμμετρον καὶ ἐπ αὐτῶν αἰτιῶντο, τίς ἂν λέγοιτο ἐν ἐπιτηδεύμασι συμμετρία καλοῖς ἢ νόμοις ἢ μαθήμασιν ἢ ἐπιστήμασι; Θεωρήματα γὰρ σύμμετρα πρὸς ἄλληλα πῶς ἂν εἴη; Εἰ δ ὅτι σύμφωνά ἐστι, καὶ κακῶν ἔσται ὁμολογία τε καὶ συμφωνία. Τῷ γὰρ τὴν <σωφροσύνην ἡλιθιότητα> εἶναι τὸ <τὴν δικαιοσύνην γενναίαν> εἶναι <εὐθήθειαν> σύμφωνον καὶ συνωδὸν καὶ ὁμολογεῖ πρὸς ἄλληλα. Κάλλος μὲν οὖν ψυχῆς ἀρετὴ πᾶσα καὶ κάλλος ἀληθινώτερον ἢ τὰ πρόσθεν: ἀλλὰ πῶς σύμμετρα; Οὔτε γὰρ ὡς μεγέθη οὔτε ὡς ἀριθμὸς σύμμετρα: καὶ πλειόνων μερῶν τῆς ψυχῆς ὄντων, ἐν ποίῳ γὰρ λόγῳ ἢ σύνθεσις ἢ ἡ κρᾶσις τῶν μερῶν ἢ τῶν θεωρημάτων; Τὸ δὲ τοῦ νοῦ κάλλος μονουμένου τί ἂν εἴη;

(1, 6, 2) Πάλιν οὖν ἀναλαβόντες λέγωμεν τί δῆτά ἐστι τὸ ἐν τοῖς σώμασι καλὸν πρῶτον. Ἔστι μὲν γάρ τι καὶ βολῆ τῇ πρώτῃ αἰσθητὸν γινόμενον καὶ ἡ ψυχὴ ὡσπερ συνεῖσα λέγει καὶ ἐπιγνοῦσα ἀποδέχεται καὶ οἷον συναρμόττεται. Πρὸς δὲ τὸ αἰσχυρὸν προσβαλοῦσα <ἀνίλλεται> καὶ ἀρνεῖται καὶ ἀνανεύει ἀπ αὐτοῦ οὐ συμφωνοῦσα καὶ ἀλλοτριουμένη. Φαμὲν δὴ, ὡς τὴν φύσιν οὔσα ὅπερ ἐστὶ καὶ πρὸς τῆς κρείττονος ἐν τοῖς οὔσιν οὐσίας, ὅ τι ἂν ἴδη συγγενὲς ἢ ἴχνος τοῦ συγγενοῦς, χαίρει τε καὶ διεπτόηται καὶ ἀναφέρει πρὸς ἑαυτὴν καὶ ἀναμιμνήσκειται ἑαυτῆς καὶ τῶν ἑαυτῆς. Τίς οὖν ὁμοιότης τοῖς τῆδε πρὸς τὰ ἐκεῖ καλὰ; καὶ γάρ, εἰ ὁμοιότης, ὅμοια μὲν ἔστω: πῶς δὲ καλὰ κάκεινα καὶ ταῦτα; Μετοχῆ εἶδους φαμὲν ταῦτα. Πᾶν μὲν γὰρ τὸ ἄμορφον πεφυκὸς μορφήν καὶ εἶδος δέχεσθαι ἄμοιρον ὄν λόγου καὶ εἶδους αἰσχυρὸν καὶ ἕξω θείου λόγου: καὶ τὸ πάντη αἰσχυρὸν τοῦτο. Αἰσχυρὸν δὲ καὶ τὸ μὴ κρατηθὲν ὑπὸ μορφῆς καὶ λόγου οὐκ ἀνασχομένης τῆς ὕλης τὸ πάντη κατὰ τὸ εἶδος μορφοῦσθαι. Προσιδὸν οὖν τὸ εἶδος τὸ μὲν

ἐκ πολλῶν ἐσόμενον μερῶν ἐν συνθέσει συντάξέ τε καὶ εἰς μίαν συντέλειαν ἤγαγε καὶ ἐν τῇ ὁμολογίᾳ πεποίηκεν, ἐπεὶ περ ἐν ἧν αὐτὸ ἐν τε ἔδει τὸ μορφούμενον εἶναι ὡς δυνατὸν αὐτῷ ἐκ πολλῶν ὄντι. Ἰδρυται οὖν ἐπ' αὐτοῦ τὸ κάλλος ἤδη εἰς ἐν συναχθέντος καὶ τοῖς μέρεσι διδὸν ἑαυτὸ καὶ τοῖς ὅλοις. Ὅταν δὲ ἐν τι καὶ ὁμοιομερές καταλάβῃ, εἰς ὅλον δίδωσι τὸ αὐτό: οἷον ὅτε μὲν πάσῃ οἰκίᾳ μετὰ τῶν μερῶν, ὅτε δὲ ἐνὶ λίθῳ διδοίη τις φύσις τὸ κάλλος, τῇ δὲ ἡ τέχνη. Οὕτω μὲν δὴ τὸ καλὸν σῶμα γίγνεται λόγου ἀπὸ θείων ἐλθόντος κοινωνία.

(1, 6, 3) Γινώσκει δὲ αὐτὸ ἢ ἐπ' αὐτῷ δύναμις τεταγμένη, ἥς οὐδὲν κυριώτερον εἰς κρίσιν τῶν ἑαυτῆς, ὅταν καὶ ἡ ἄλλη συνεπικρίνη ψυχῇ, τάχα δὲ καὶ αὕτη λέγει συναρμόττουσα τῷ παρ' αὐτῆς εἶδει κάκεινῳ πρὸς τὴν κρίσιν χρωμένη ὡσπερ κανόνι τοῦ εὐθέως. Πῶς δὲ συμφωνεῖ τὸ περὶ σῶμα τῷ πρὸ σώματος; Πῶς δὲ τὴν ἔξω οἰκίαν τῷ ἔνδον οἰκίας εἶδει ὁ οἰκοδομικὸς συναρμόσας καλὴν εἶναι λέγει; Ἡ ὅτι ἐστὶ τὸ ἔξω, εἰ χωρίσειας τοὺς λίθους, τὸ ἔνδον εἶδος μερισθὲν τῷ ἔξω ὑλῆς ὄγκῳ, ἀμερές ὃν ἐν πολλοῖς φανταζόμενον. Ὅταν οὖν καὶ ἡ αἰσθησις τὸ ἐν σώμασιν εἶδος ἴδῃ συνδησάμενον καὶ κρατήσαν τῆς φύσεως τῆς ἐναντίας ἀμόρφου οὐσίας καὶ μορφῆν ἐπὶ ἄλλαις μορφαῖς ἐκπρεπῶς ἐποχουμένην, συνελούσα ἀθρόον αὐτὸ τὸ πολλαχῆ ἀνήνεγκέ τε καὶ εἰσήγαγεν εἰς τὸ εἶσω ἀμερές ἤδη καὶ ἔδωκε τῷ ἔνδον σύμφωνον καὶ συναρμόττον καὶ φίλον: οἷα ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσηνὲς ἐπιφανόμενον ἀρετῆς ἵχνος ἐν νέῳ συμφωνοῦν τῷ ἀληθεῖ τῷ ἔνδον. Τὸ δὲ τῆς χροᾶς κάλλος ἀπλοῦν μορφῆ καὶ κρατήσῃ τοῦ ἐν ὑλῆ σκοτεινοῦ παρουσίᾳ φωτὸς ἀσωμάτου καὶ λόγου καὶ εἶδους ὄντος. Ὅθεν καὶ τὸ πῦρ αὐτὸ παρα τὰ ἄλλα σώματα καλόν, ὅτι τάξιν εἶδους πρὸς τὰ ἄλλα στοιχεῖα ἔχει, ἄνω μὲν τῇ θέσει, λεπτότατον δὲ τῶν ἄλλων σωμάτων, ὡς ἐγγυὲς ὃν τοῦ ἀσωμάτου, μόνον δὲ αὐτὸ οὐκ εἰσδεχόμενον τὰ ἄλλα: τὰ δ' ἄλλα δέχεται αὐτό. Θερμαίνεται γὰρ ἐκεῖνα, οὐ ψύχεται δὲ τοῦτο, κέχρωσταί τε πρώτως, τὰ δ' ἄλλα παρα τούτου τὸ εἶδος τῆς χροᾶς λαμβάνει. Λάμπει οὖν καὶ στίλβει, ὡς ἂν εἶδος ὄν. Τὸ δὲ μὴ κρατοῦν ἐξίτηλον τῷ φωτὶ γινόμενον οὐκέτι καλόν, ὡς ἂν τοῦ εἶδους τῆς χροᾶς οὐ μετέχον ὅλου. Αἰ δὲ ἁρμονίαι αἰ ἐν ταῖς φωναῖς αἰ ἀφανεῖς ταῖς φανεράς ποιήσασαι καὶ ταύτη τὴν ψυχὴν σύνεσιν καλοῦ λαβεῖν ἐποίησαν, ἐν ἄλλῳ τὸ αὐτὸ δείξασαι. Παρακολουθεῖ δὲ ταῖς αἰσθηταῖς μετρεῖσθαι ἀριθμοῖς ἐν λόγῳ οὐ παντί, ἀλλ' ὅς ἂν ἡ δουλεύων εἰς ποίησιν εἶδος εἰς τὸ κρατεῖν. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἐν αἰσθησίᾳ καλῶν, ἃ δὴ εἶδωλα καὶ σκιαὶ οἷον ἐκδραμοῦσαι εἰς ὑλὴν ἐλθούσαι ἐκόσμησάν τε καὶ διεπτόησαν φανείσαι, τοσαῦτα.

(1, 6, 4) Περὶ δὲ τῶν προσωτέρω καλῶν, ἃ οὐκέτι αἰσθησις ὄραν εἴληχε, ψυχὴ δὲ ἄνευ ὀργάνων ὄρα καὶ λέγει, ἀναβαίνοντας δεῖ θεάσασθαι καταλιπόντας τὴν αἰσθησιν κάτω περιμένειν. Ὡσπερ δὲ ἐπὶ τῶν τῆς αἰσθήσεως καλῶν οὐκ ἦν περὶ αὐτῶν λέγειν τοῖς μήτε ἑωρακόσι μήθ' ὡς καλῶν ἀντειλημμένοις, οἷον εἰ τινες ἐξ ἀρχῆς τυφλοὶ γεγονότες, τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ περὶ κάλλους ἐπιτηδευμάτων μὴ τοῖς ἀποδεξαμένοις τὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ ἐπιστημῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων κάλλος, οὐδὲ περὶ ἀρετῆς <φέγγουσ> τοῖς μηδὲ φαντασθεῖσιν ὡς καλὸν τὸ τῆς <δικαιοσύνης> καὶ σωφροσύνης <πρόσωπον>, καὶ <οὔτε ἔσπερος οὔτε ἔψος οὔτω> καλὰ. Ἀλλὰ δεῖ ἰδόντας μὲν εἶναι ὧ ψυχὴ τὰ τοιαῦτα βλέπει, ἰδόντας δὲ ἡσθῆναι καὶ ἐκπληξιν λαβεῖν καὶ πτοηθῆναι πολλῶ μάλλον ἢ ἐν τοῖς πρόσθεν, ἅτε ἀληθινῶν ἤδη ἐφαπτομένους. Ταῦτα γὰρ δεῖ τὰ πάθη γενέσθαι περὶ τὸ ὅ τι ἂν ἦ καλόν, θάμβος καὶ ἐκπληξιν ἠδεῖαν καὶ πόθον καὶ ἔρωτα καὶ πτόησιν μεθ' ἡδονῆς. Ἔστι δὲ ταῦτα παθεῖν καὶ πάσχουσιν αἱ ψυχαὶ καὶ περὶ τὰ μὴ ὀρώμενα πᾶσαι μὲν, ὡς εἰπεῖν, μάλλον μέντοι αἱ τούτων ἐρωτικώτεραι, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν σωμάτων πάντες μὲν ὀρῶσι, κεντοῦνται δ' οὐκ ἴσα, ἀλλ' εἰσὶν οἱ μάλιστα, οἱ καὶ λέγονται ἔραν.

(1, 6, 5) Τῶν δὴ καὶ περὶ τὰ ἐν οὐκ αἰσθήσει ἐρωτικῶν ἀναπυθάνεσθαι δεῖ: τί πάσχετε περὶ τὰ λεγόμενα ἐπιτηδεύματα καλὰ καὶ τρόπους καλοὺς καὶ ἡθῆ σῶφρονα καὶ ὅλως ἔργα ἀρετῆς καὶ διαθέσεις καὶ τὸ τῶν ψυχῶν κάλλος; Καὶ ἑαυτοὺς δὲ ἰδόντες τὰ ἔνδον καλοὺς τί πάσχετε; Καὶ πῶς ἀναβακχεύεσθε καὶ ἀνακινεῖσθε καὶ ἑαυτοῖς συνεῖναι ποθεῖτε συλλεξάμενοι αὐτοὺς ἀπὸ τῶν σωμάτων; Πάσχουσι μὲν γὰρ ταῦτα οἱ ὄντως ἐρωτικοί. Τί δέ ἐστι, περὶ ὃ ταῦτα πάσχουσιν; Οὐ σχῆμα, οὐ χρῶμα, οὐ μέγεθος τι, ἀλλὰ περὶ ψυχὴν, <ἀχρώματον> μὲν αὐτήν, ἀχρώματον δὲ καὶ τὴν σωφροσύνην ἔχουσαν καὶ τὸ ἄλλο τῶν ἀρετῶν <φέγγουσ>, ὅταν ἦ ἐν αὐτοῖς ἴδητε, ἢ καὶ ἐν ἄλλῳ θεάσησθε μέγεθος ψυχῆς καὶ ἡθὸς δίκαιον καὶ σωφροσύνην καθαρὰν καὶ ἀνδρίαν βλοσυρὸν ἔχουσαν πρόσωπον καὶ σεμνότητα καὶ αἰδῶ ἐπιθέουσαν ἐν ἀτρεμεῖ καὶ ἀκύμονι καὶ ἀπαθεῖ διαθέσει, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὸν θεοειδῆ νοῦν ἐπιλάμποντα. Ταῦτα οὖν ἀγάμενοι καὶ φιλοῦντες πῶς αὐτὰ λέγομεν καλὰ; Ἔστι μὲν γὰρ καὶ φαίνεται καὶ οὐ μήποτε ὃ ἰδὼν ἄλλο τι φῆ ἢ τὰ ὄντως ὄντα ταῦτα εἶναι. Τί ὄντα ὄντως; Ἡ καλὰ. Ἀλλ' ἔτι ποθεῖ ὁ λόγος, τί ὄντα πεποίηκε τὴν ψυχὴν εἶναι ἐράσμιον: τί τὸ ἐπὶ πᾶσαις ἀρεταῖς διαπρέπον οἷον φῶς; Βούλει δὴ καὶ τὰ ἐναντία λαβῶν, τὰ περὶ ψυχὴν αἰσχροῦ γινόμενα, ἀντιπαραθεῖναι; Τάχα γὰρ ἂν συμβάλλοιο πρὸς ὃ ζητοῦμεν τὸ αἰσχροὸν ὃ

τί ποτέ ἔστι καὶ διότι φανέν. Ἔστω δὴ ψυχὴ αἰσχροῦ, ἀκόλαστός τε καὶ ἄδικος, πλείστων μὲν ἐπιθυμιῶν γέμουσα, πλείστης δὲ ταραχῆς, ἐν φόβοις διὰ δειλίαν, ἐν φθόνοις διὰ μικροπρέπειαν, πάντα φρονούσα ἃ δὴ καὶ φρονεῖ θνητὰ καὶ ταπεινά, σκολιὰ πανταχοῦ, ἡδονῶν οὐ καθαρῶν φίλη, ζῶσα ζωὴν τοῦ ὅτι ἂν πάθη διὰ σώματος ὡς ἡδὺ λαβοῦσα αἰσχος. Αὐτὸ τοῦτο τὸ αἰσχος αὐτῇ ἄρα οὐ προσγεγονέναι οἷον ἔπακτὸν καλὸν φήσομεν, ὃ ἐλωβήσατο μὲν αὐτῇ, πεποίηκε δὲ αὐτὴν ἀκάθαρτον καὶ πολλῶ τῷ κακῷ <συμπεφυρμένην>, οὐδὲ ζωὴν ἔτι ἔχουσαν οὐδὲ αἰσθησιν καθαρὰν, ἀλλὰ τῷ μίγματι τοῦ κακοῦ ἀμυδρᾶ τῇ ζωῇ κεκρημένην καὶ πολλῶ τῷ θανάτῳ κεκραμένην, οὐκέτι μὲν ὀρώσαν ἃ δεῖ ψυχὴν ὄραν, οὐκέτι δὲ ἑωμένην ἐν αὐτῇ μένειν τῷ ἔλκεσθαι αἰεὶ πρὸς τὸ ἔξω καὶ τὸ κάτω καὶ τὸ σκοτεινόν; Ἀκάθαρτος δὴ, οἶμαι, οὔσα καὶ φερομένη πανταχοῦ ὀλκαῖς πρὸς τὰ τῇ αἰσθήσει προσπίπτοντα, πολὺ τὸ τοῦ σώματος ἔχουσα ἐγκεκραμένον, τῷ ὑλικῷ πολλῶ συνοῦσα καὶ εἰς αὐτὴν εἰσδεξαμένη εἶδος ἕτερον ἡλλάξατο κράσει τῇ πρὸς τὸ χεῖρον: οἷον εἴ τις δὺς εἰς πηλὸν ἢ βόρβορον τὸ μὲν ὅπερ εἶχε κάλλος μηκέτι προφαίνοι, τοῦτο δὲ ὀρώτο, ὃ παρὰ τοῦ πηλοῦ ἢ βορβόρου ἀπεμάξατο: ὣς δὴ τὸ αἰσχρὸν προσθήκη τοῦ ἀλλοτρίου προσῆλθε καὶ ἔργον αὐτῷ, εἶπερ ἔσται πάλιν καλός, ἀπονιψαμένῳ καὶ καθαρομένῳ ὅπερ ἦν εἶναι. Αἰσχροὺ δὴ ψυχὴν λέγοντες μίξει καὶ κράσει καὶ νεύσει τῇ πρὸς τὸ σῶμα καὶ ὑλὴν ὀρθῶς ἂν λέγοιμεν. Καὶ ἔστι τοῦτο αἰσχος ψυχῇ μὴ καθαρᾷ μηδὲ ἐλικρινεῖ εἶναι ὡς περ χρυσῷ, ἀναπεπλησθαι δὲ τοῦ γεώδους, ὃ εἴ τις ἀφέλοι, καταλέλειπται χρυσὸς καὶ ἔστι καλός, μονούμενος μὲν τῶν ἄλλων, αὐτῷ δὲ συνῶν μόνῳ. Τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ ψυχῇ, μονωθεῖσα μὲν ἐπιθυμιῶν, ἃς διὰ τὸ σῶμα ἔχει, ὣς ἄγαν προσωμίλει, ἀπαλλαγεῖσα δὲ τῶν ἄλλων παθῶν καὶ καθαρθεῖσα ἃ ἔχει σωματωθεῖσα, μείνασα μόνη τὸ αἰσχρὸν τὸ παρὰ τῆς ἑτέρας φύσεως ἅπαν ἀπεθήκατο.

(1. 6. 6) Ἔστι γὰρ δὴ, ὡς ὁ παλαιὸς λόγος, καὶ <ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ ἀνδρία> καὶ πᾶσα ἀρετὴ <κάθαρσις καὶ ἡ φρόνησις αὐτή>. Διὸ καὶ αἱ <τελεταὶ> ὀρθῶς <αἰνίττονται> τὸν μὴ κεκαθαρμένον καὶ <εἰς Αἶδου κείσεσθαι ἐν βορβόρῳ>, ὅτι τὸ μὴ καθαρὸν βορβόρῳ διὰ κάκην φίλον: οἷα δὴ καὶ <ῥέσ>, οὐ καθαρὰ τὸ σῶμα, <χαίρουσι> τῷ τοιούτῳ. Τί γὰρ ἂν καὶ εἴη σωφροσύνη ἀληθῆς ἢ τὸ μὴ προσομιλεῖν ἡδοναῖς τοῦ σώματος, φεύγειν δὲ ὡς οὐ καθαρὰς οὐδὲ καθαρῶ; Ἡ δὲ ἀνδρία ἀφοβία θανάτου. Ὁ δὲ ἔστιν ὁ θάνατος χωρὶς εἶναι τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος. Οὐ φοβεῖται δὲ τοῦτο, ὅς ἄγαπᾷ μόνος γενέσθαι. Μεγαλοψυχία δὲ δὴ ὑπεροψία τῶν τῆδε. Ἡ δὲ φρόνησις νόησις ἐν ἀποστροφῇ τῶν κάτω, πρὸς δὲ

τὰ ἄνω τὴν ψυχὴν ἄγουσα. Γίνεται οὖν ἡ ψυχὴ καθαρθεῖσα εἶδος καὶ λόγος καὶ πάντη ἀσώματος καὶ νοερά καὶ ὅλη τοῦ θεοῦ, ὅθεν ἡ πηγὴ τοῦ καλοῦ καὶ τὰ συγγενῆ πάντα τοιαῦτα. Ψυχὴ οὖν ἀναχθεῖσα πρὸς νοῦν ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἔστι καλόν. Νοῦς δὲ καὶ τὰ παρὰ νοῦ τὸ κάλλος αὐτῆ οἰκείον καὶ οὐκ ἀλλότριον, ὅτι τότε ἔστιν ὄντως μόνον ψυχὴ. Διὸ καὶ λέγεται ὁρθῶς τὸ ἀγαθὸν καὶ καλὸν τὴν ψυχὴν γίνεσθαι ὁμοιωθῆναι εἶναι θεῶ, ὅτι ἐκεῖθεν τὸ καλὸν καὶ ἡ μοῖρα ἡ ἑτέρα τῶν ὄντων. Μᾶλλον δὲ τὰ ὄντα ἡ καλλονὴ ἔστιν, ἡ δ' ἑτέρα φύσις τὸ αἰσχρόν, τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρῶτον κακόν, ὥστε κάκείνω ταῦτὸν ἀγαθόν τε καὶ καλόν, ἢ τἀγαθόν τε καὶ καλλονή. Ὁμοίως οὖν ζητητέον καλόν τε καὶ ἀγαθόν καὶ αἰσχρόν τε καὶ κακόν. Καὶ τὸ πρῶτον θετέον τὴν καλλονήν, ὅπερ καὶ τἀγαθόν: ἀφ' οὗ νοῦς εὐθύς τὸ καλόν: ψυχὴ δὲ νῶ καλόν: τὰ δὲ ἄλλα ἤδη παρὰ ψυχῆς μορφούσης καλὰ, τὰ τε ἐν ταῖς πράξεσι τὰ τε ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασι. Καὶ δὴ καὶ τὰ σώματα, ὅσα οὕτω λέγεται, ψυχὴ ἤδη ποιεῖ: ἅτε γὰρ θεῖον οὖσα καὶ οἶον μοῖρα τοῦ καλοῦ, ὣν ἂν ἐφάπτηται καὶ κρατῆ, καλὰ ταῦτα, ὡς δυνατὸν αὐτοῖς μεταλαβεῖν, ποιεῖ.

(1, 6, 7) Ἀναβατέον οὖν πάλιν ἐπὶ τὸ ἀγαθόν, οὗ ὁρέγεται πᾶσα ψυχὴ. Εἴ τις οὖν εἶδεν αὐτό, οἶδεν δ' λέγω, ὅπως καλόν. Ἐφετὸν μὲν γὰρ ὡς ἀγαθόν καὶ ἡ ἔφεσις πρὸς τοῦτο, τεύξις δὲ αὐτοῦ ἀναβαίνουσι πρὸς τὸ ἄνω καὶ ἐπιστραφεῖσι καὶ ἀποδυομένοις ἃ καταβαίνοντες ἡμφιέσμεθα: οἷον ἐπὶ τὰ ἅγια τῶν ἱερῶν τοῖς ἀνιούσι καθάρσεις τε καὶ ἱματίων ἀποθέσεις τῶν πρὶν καὶ τὸ γυμνοῖς ἀνιέναι: ἕως ἂν τις παρελθὼν ἐν τῇ ἀναβάσει πᾶν ὅσον ἀλλότριον τοῦ θεοῦ αὐτῷ μόνῳ αὐτὸ μόνον ἴδῃ <εἰλικρινέσ>, ἀπλοῦν, <καθαρόν>, ἀφ' οὗ πάντα ἐξήρτηται καὶ πρὸς αὐτὸ βλέπει καὶ ἔστι καὶ ζῆ καὶ νοεῖ: ζωῆς γὰρ αἴτιος καὶ νοῦ καὶ τοῦ εἶναι. Τοῦτο οὖν εἴ τις ἴδοι, ποίους ἂν ἴσχοι ἔρωτας, ποίους δὲ πόθους, βουλόμενος αὐτῷ συγκερασθῆναι, πῶς δ' ἂν ἐκπλαγείη μεθ' ἡδονῆς; Ἔστι γὰρ τῷ μὲν μήπω ἰδόντι ὁρέγεσθαι ὡς ἀγαθοῦ: τῷ δὲ ἰδόντι ὑπάρχει ἐπὶ καλῷ ἀγασθαί τε καὶ θάμβους πίμπλασθαι μεθ' ἡδονῆς καὶ ἐκπλήττεσθαι ἀβλαβῶς καὶ ἐρᾶν ἀληθῆ ἔρωτα καὶ δριμύεις πόθους καὶ τῶν ἄλλων ἐρώτων καταγελᾶν καὶ τῶν πρόσθεν νομιζομένων καλῶν καταφρονεῖν: ὁποῖον πάσχουσιν ὅσοι θεῶν εἶδεσιν ἢ δαιμόνων προστυχόντες οὐκέτ' ἂν ἀποδέχοιντο ὁμοίως ἄλλων κάλλη σωματίων. <Τί δῆτα οἰόμεθα, εἴ τις αὐτὸ τὸ καλὸν θεῶτο> αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ <καθαρόν, μὴ σαρκῶν>, μὴ σώματος <ἀνάπλεων>, μὴ ἐν γῆ, μὴ ἐν οὐρανῷ, ἴν' ἢ καθαρόν; Καὶ γὰρ ἐπακτὰ πάντα ταῦτα καὶ μέμικται καὶ οὐ πρῶτα, παρ' ἐκείνου δέ. Εἴ οὖν ἐκεῖνο, ὃ χορηγεῖ μὲν ἅπασιν, ἐφ' ἑαυτοῦ δὲ μένον δίδωσι καὶ οὐ δέχεται τι εἰς

αὐτό, ἴδοι, μένων ἐν τῇ θέα τοῦ τοιούτου καὶ ἀπολαύων αὐτοῦ ὁμοιούμενος, τίνος ἂν ἔτι δέοιτο καλοῦ; Τοῦτο γὰρ αὐτὸ μάλιστα κάλλος ὃν αὐτὸ καὶ τὸ πρῶτον ἐργάζεται τοὺς ἔραστας αὐτοῦ καλοὺς καὶ ἔραστοὺς ποιεῖ. Οὐ δὴ καὶ <ἀγῶν> μέγιστος καὶ <ἔσχατος ψυχᾶς πρόκειται>, ὑπὲρ οὗ καὶ ὁ πᾶς <πόνος>, μὴ ἀμοίρους γενέσθαι τῆς ἀρίστης θέας, ἥς ὁ μὲν τυχῶν μακάριος <ὄψιν μακαρίαν> τεθεαμένος: ἀτυχῆς δὲ [οὗτος] ὁ μὴ τυχῶν. Οὐ γὰρ ὁ χρωμάτων ἢ σωματικῶν καλῶν μὴ τυχῶν οὐδὲ δυνάμεως οὐδὲ ἀρχῶν οὐδὲ ὁ βασιλείας μὴ τυχῶν ἀτυχῆς, ἀλλ' ὁ τούτου καὶ μόνου, ὑπὲρ οὗ τῆς τεύξεως καὶ βασιλείας καὶ ἀρχᾶς γῆς ἀπάσης καὶ θαλάττης καὶ οὐρανοῦ προέσθαι χρεῶν, εἰ καταλιπὼν τις ταῦτα καὶ ὑπεριδῶν εἰς ἐκεῖνο στραφεῖς ἴδοι.

(1, 6, 8) Τίς οὖν ὁ τρόπος; Τίς μηχανή; Πῶς τις θεάσεται <κάλλος ἀμήχανον> οἷον ἔνδον ἐν ἀγίοις ἱεροῖς μένον οὐδὲ προῖον εἰς τὸ ἔξω, ἵνα τις καὶ βέβηλος ἴδῃ; Ἴτω δὴ καὶ συνεπέσθω εἰς τὸ εἶσω ὁ δυνάμενος ἔξω καταλιπὼν ὄψιν ὁμμάτων μὴ ἐπιστρέφων αὐτὸν εἰς τὰς προτέρας ἀγλαίας σωματικῶν. Ἰδόντα γὰρ δεῖ τὰ ἐν σώμασι καλὰ μήτοι προστρέχειν, ἀλλὰ γνόντας ὡς εἰσιν εἰκόνες καὶ ἴχνη καὶ σκιαὶ φεύγειν πρὸς ἐκεῖνο οὗ ταῦτα εἰκόνες. Εἰ γὰρ τις ἐπιδράμοι λαβεῖν βουλόμενος ὡς ἀληθινόν, οἷα εἰδώλου καλοῦ ἐφ' ὕδατος ὀχουμένου, ὁ λαβεῖν βουληθείς, ὡς πού τις μῦθος, δοκῶ μοι, αἰνίττεται, δὺς εἰς τὸ κάτω τοῦ ρεύματος ἀφανῆς ἐγένετο, τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον ὁ ἐχόμενος τῶν καλῶν σωματικῶν καὶ μὴ ἀφιεῖς οὐ τῷ σώματι, τῇ δὲ ψυχῇ καταδύσεται εἰς σκοτεινὰ καὶ ἀτερπῆ τῷ νῦν βάθῃ, ἔνθα τυφλὸς ἐν Ἄιδου μένων καὶ ἐνταῦθα κάκει σκιαῖς συνέσται. <Φεύγωμεν> δὴ <φίλην ἐς πατρίδα>, ἀληθέστερον ἂν τις παρακελεύοιτο. Τίς οὖν ἡ φυγὴ καὶ πῶς; Ἀναζόμεθα οἷον ἀπὸ μάγου Κίρκης φησὶν ἢ Καλυψοῦς Ὀδυσσεὺς αἰνιττόμενος, δοκεῖ μοι, μείναι οὐκ ἀρεσθεῖς, καίτοι ἔχων ἡδονὰς δι' ὁμμάτων καὶ κάλλει πολλῶν αἰσθητῶν συνών. Πατρίς δὴ ἡμῖν, ὅθεν παρήλθομεν, καὶ πατὴρ ἐκεῖ. Τίς οὖν ὁ στόλος καὶ ἡ φυγὴ; Οὐ ποσὶ δεῖ διανύσαι: πανταχοῦ γὰρ φέρουσι πόδες ἐπὶ γῆν ἄλλην ἀπ' ἄλλης: οὐδέ σε δεῖ ἵππων ὄχημα ἢ τι θαλάττιον παρασκευάσαι, ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἀφεῖναι δεῖ καὶ μὴ βλέπειν, ἀλλ' οἷον μύσαντα ὄψιν ἄλλην ἀλλάξασθαι καὶ ἀνεγεῖραι, ἣν ἔχει μὲν πᾶς, χρῶνται δὲ ὀλίγοι.

(1, 6, 9) Τί οὖν ἐκείνη ἡ ἔνδον βλέπει; Ἄρτι μὲν ἐχειρομένη οὐ πάνυ τὰ λαμπρὰ δύναται βλέπειν. Ἐθιστέον οὖν τὴν ψυχὴν αὐτὴν πρῶτον μὲν τὰ καλὰ βλέπειν ἐπιτηδεύματα: εἶτα ἔργα καλὰ, οὐχ ὅσα αἰ τέχνη ἐργάζονται, ἀλλ' ὅσα οἱ ἄνδρες οἱ λεγόμενοι ἀγαθοί: εἶτα ψυχὴν ἴδε τῶν τὰ ἔργα τὰ καλὰ ἐργαζομένων. Πῶς ἂν οὖν ἴδοις ψυχὴν ἀγαθὴν οἷον

τὸ κάλλος ἔχει; Ἄναγε ἐπὶ σαυτὸν καὶ ἴδε: κἂν μήπω σαυτὸν ἴδῃς καλόν, οἷα ποιητῆς ἀγάλματος, ὃ δεῖ καλὸν γενέσθαι, τὸ μὲν ἀφαιρεῖ, τὸ δὲ ἀπέξεσε, τὸ δὲ λείον, τὸ δὲ καθαρὸν ἐποίησεν, ἕως ἔδειξε καλὸν ἐπὶ τῷ ἀγάλματι πρόσωπον, οὕτω καὶ σὺ ἀφαιρεῖ ὅσα περιττὰ καὶ ἀπεύθυνε ὅσα σκολιά, ὅσα σκοτεινὰ καθαίρων ἐργάζου εἶναι λαμπρὰ καὶ μὴ παύσῃ <τεκταίνων> τὸ σὸν <ἀγάλμα>, ἕως ἂν ἐκλάμψαι σοὶ τῆς ἀρετῆς ἢ θεοειδῆς ἀγλαία, ἕως ἂν ἴδῃς <σωφροσύνην ἐν ἀγνῶ βεβῶσαν βάρῃ>. Εἰ γέγονας τοῦτο καὶ εἶδες αὐτὸ καὶ σαυτῷ καθαρὸς συνεχένου οὐδὲν ἔχων ἐμπόδιον πρὸς τὸ εἶς οὕτω γενέσθαι οὐδὲ σὺν αὐτῷ ἄλλο τι ἐντὸς μεμιγμένον ἔχων, ἀλλ' ὅλος αὐτὸς φῶς ἀληθινὸν μόνον, οὐ μεγέθει μεμετρημένον οὐδὲ σχήματι εἰς ἐλάττωσιν περιγραφέν οὐδ' αὖ εἰς μέγεθος δι' ἀπειρίας αὐξηθέν, ἀλλ' ἀμέτρητον πανταχοῦ, ὡς ἂν μείζον παντὸς μέτρου καὶ παντὸς κρεῖσσον ποσοῦ: εἰ τοῦτο γενόμενον σαυτὸν ἴδοις, ὅψις ἤδη γενόμενος θαρσῆσας περὶ σαυτῷ καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἀναβεβηκῶς μηκέτι τοῦ δεικνύντος δεηθῆις ἀτενίσας ἴδε: οὗτος γὰρ μόνος ὁ ὀφθαλμὸς τὸ μέγα κάλλος βλέπει. Ἐὰν δὲ ἴῃ ἐπὶ τὴν θέαν λημῶν κακίαις καὶ οὐ κεκαθαρμένος ἢ ἀσθενῆς, ἀνανδρῖα οὐ δυνάμενος τὰ πάνυ λαμπρὰ βλέπειν, οὐδὲν βλέπει, κἂν ἄλλος δεικνύη παρὸν τὸ ὁραθῆναι δυνάμενον. Τὸ γὰρ ὁρῶν πρὸς τὸ ὁρώμενον συγγενὲς καὶ ὅμοιον ποιησάμενον δεῖ ἐπιβάλλειν τῇ θέᾳ. Οὐ γὰρ ἂν πώποτε εἶδεν ὀφθαλμὸς ἥλιον ἡλιοειδῆς μὴ γεγενημένος, οὐδὲ τὸ καλὸν ἂν ἴδοι ψυχὴ μὴ καλὴ γενομένη. Γενέσθω δὴ πρῶτον θεοειδῆς πᾶς καὶ καλὸς πᾶς, εἰ μέλλει θεάσασθαι θεόν τε καὶ καλόν. Ἦξει γὰρ πρῶτον ἀναβαίνων ἐπὶ τὸν νοῦν κάκει πάντα εἴσεται καλὰ τὰ εἶδη καὶ φήσει τὸ κάλλος τοῦτο εἶναι, τὰς ἰδέας: πάντα γὰρ ταύταις καλὰ, τοῖς νοῦ γεννήμασι καὶ οὐσίας. Τὸ δὲ ἐπέκεινα τούτου τὴν τοῦ ἀγαθοῦ λέγομεν φύσιν προβεβλημένον τὸ καλὸν πρὸ αὐτῆς ἔχουσαν. Ὡστε ὀλοσχερεῖ μὲν λόγῳ τὸ πρῶτον καλόν: διαιρῶν δὲ τὰ νοητὰ τὸ μὲν νοητὸν καλὸν τὸν τῶν εἰδῶν φήσει τόπον, τὸ δ' ἀγαθὸν τὸ ἐπέκεινα καὶ <πηγὴν καὶ ἀρχὴν> τοῦ καλοῦ. Ἡ ἐν τῷ αὐτῷ ἀγαθὸν καὶ καλὸν πρῶτον θήσεται: πλην ἐκεῖ τὸ καλόν.

(1, 7, 1) Ἄρ' ἂν τις ἕτερον εἴποι ἀγαθὸν ἐκάστῳ εἶναι ἢ τὴν κατὰ φύσιν τῆς ζωῆς ἐνέργειαν, καὶ εἴ τι ἐκ πολλῶν εἴη, τούτῳ εἶναι ἀγαθὸν τὴν τοῦ ἀμείνονος ἐν αὐτῷ ἐνέργειαν οἰκείαν καὶ κατὰ φύσιν ἀεὶ μηδὲν ἐλλείπουσαν; Ψυχῆς δὲ ἐνέργεια τὸ κατὰ φύσιν ἀγαθὸν αὐτῆ. Εἰ δὲ καὶ πρὸς τὸ ἀριστον ἐνεργεῖ ἀρίστη οὐσα, οὐ μόνον πρὸς αὐτὴν τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ καὶ ἀπλῶς τοῦτο ἀγαθὸν ἂν εἴη. Εἰ οὖν τι μὴ πρὸς ἄλλο ἐνεργεῖ ἀριστον ὃν τῶν ὄντων καὶ ἐπέκεινα τῶν ὄντων, πρὸς αὐτὸ δὲ τὰ ἄλλα, δῆλον, ὡς τοῦτο ἂν εἴη

τὸ ἀγαθόν, δι ὃ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῦ μεταλαμβάνειν ἔστι: τὰ δὲ ἄλλα διχῶς ἂν ἔχοι, ὅσα οὕτω τὸ ἀγαθόν, καὶ τῷ πρὸς αὐτὸ ὠμοιωθῆναι καὶ τῷ πρὸς αὐτὸ τὴν ἐνέργειαν ποι- εῖσθαι. Εἰ οὖν ἐφεις καὶ ἐνέργεια πρὸς τὸ ἀριστον ἀγα- θόν, δεῖ τὸ ἀγαθὸν μὴ πρὸς ἄλλο βλέπον μηδ' ἐφιέμενον ἄλλου ἐν ἡσυχῇ οὔσαν <πηγὴν καὶ ἀρχὴν> ἐνεργειῶν κατα φύσιν οὔσαν καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθοειδῆ ποιούσαν οὐ τῇ πρὸς ἐκεῖνα ἐνεργείᾳ - ἐκεῖνα γὰρ πρὸς αὐτήν - οὐ τῇ ἐνεργείᾳ οὐδὲ τῇ νοήσει τὰ ἀγαθὸν εἶναι, ἀλλ' αὐτῇ μονῇ τὰ ἀγαθὸν εἶναι. Καὶ γὰρ ὅτι <ἐπέκεινα οὐσίας>, ἐπέκεινα καὶ ἐνεργείας καὶ ἐπέκεινα νοῦ καὶ νοήσεως. Καὶ γὰρ αὐ- τοῦτο δεῖ τὰ ἀγαθὸν τίθεσθαι, εἰς ὃ πάντα ἀνήρτηται, αὐτὸ δὲ εἰς μηδέν: οὕτω γὰρ καὶ ἀληθές τὸ <οὐ πάντα ἐφίεται>. Δεῖ οὖν μένειν αὐτό, πρὸς αὐτὸ δὲ ἐπιστρέφειν πάντα, ὥσπερ κύκλον πρὸς κέντρον ἀφ' οὗ πᾶσαι γραμμαί. Καὶ παράδειγμα ὁ ἥλιος ὥσπερ κέντρον ὦν πρὸς τὸ φῶς τὸ παρ' αὐτοῦ ἀνηρτημένον πρὸς αὐτόν: πανταχοῦ γοῦν μετ' αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀποτέμνεται: κὰν ἀποτεμῆν ἐθελήσης ἐπι- θάτερα, πρὸς τὸν ἥλιόν ἐστι τὸ φῶς.

(1, 7, 2) Τὰ δὲ ἄλλα πάντα πρὸς αὐτὸ πῶς; Ἡ τὰ μὲν ἀψυχα πρὸς ψυχὴν, ψυχὴ δὲ πρὸς αὐτὸ διὰ νοῦ. Ἐχει δὲ τι αὐτοῦ τῷ ἓν πως καὶ τῷ ὄν πως ἕκαστον εἶναι. Καὶ μετέχει δὲ καὶ εἰδους: ὡς οὖν μετέχει τούτων, οὕτω καὶ τοῦ ἀγαθοῦ. Εἰδώλου ἄρα: ὦν γὰρ μετέχει, εἰδῶλα ὄντος καὶ ἑνός, καὶ τὸ εἶδος ὡσαύτως. Ψυχῇ δὲ τὸ ζῆν, τῇ μὲν πρώτη τῇ μετὰ νοῦν, ἐγγυτέρω ἀληθείας, καὶ διὰ νοῦ ἀγαθοειδές αὕτη: ἔχει δ' ἂν τὸ ἀγαθόν, εἰ πρὸς ἐκεῖνο βλέποι: νοῦς δὲ μετὰ τὰ ἀγαθόν. Ζωὴ τοίνυν, ὅτῳ τὸ ζῆν, τὸ ἀγαθόν, καὶ νοῦς, ὅτῳ νοῦ μέτεστιν: ὥστε ὅτῳ ζωὴ μετὰ νοῦ, διχῶς καὶ ἐπ' αὐτό.

(1, 7, 3) Εἰ δὴ ζωὴ ἀγαθόν, ὑπάρχει τοῦτο ζῶντι παντί;

Ἡ οὐ: χωλεύει γὰρ ἡ ζωὴ τῷ φαύλῳ, ὥσπερ ὄμμα τῷ μὴ καθαρῶς ὁρῶντι: οὐ γὰρ ποιεῖ τὸ ἔργον αὐτοῦ. Εἰ δὴ ἡ ζωὴ ἡμῖν, ἣ μέμικται κακόν, ἀγαθόν, πῶς οὐχ ὁ θάνατος κακόν;

Ἡ τί; Τὸ γὰρ κακὸν συμβεβηκέναι δεῖ τῷ: ὃ δ' οὐκ ἔστιν ἔτι ὄν, ἢ, εἰ ἔστιν, ἐστερημένον ζωῆς - οὐδ' οὕτω κακὸν τῷ λίθῳ. Εἰ δ' ἔστι ζωὴ καὶ ψυχὴ μετὰ θάνατον, ἥδη ἂν εἴη ἀγαθόν, ὅσῳ μᾶλλον ἐνεργεῖ τὰ αὐτῆς ἄνευ σώματος. Εἰ δὲ τῆς ὅλης γίνεται, τί ἂν ἐκεῖ οὐσῆ εἴη κακόν; Καὶ ὅλως ὥσπερ τοῖς θεοῖς ἀγαθὸν μὲν ἔστι, κακὸν δὲ οὐδέν, οὕτως οὐδὲ τῇ ψυχῇ τῇ σωζούσῃ τὸ καθαρὸν αὐτῆς: εἰ δὲ μὴ σώζοι, οὐχ ὁ θάνατος ἂν εἴη κακὸν αὐτῇ, ἀλλ' ἡ ζωὴ. Εἰ δὲ καὶ ἐν Αἰδοῦ δίκαι, πάλιν αὐτῇ ἡ ζωὴ κακῆ κακόν, ὅτι μὴ ζωὴ μόνον. Ἄλλ' εἰ σύνοδος μὲν ψυχῆς καὶ σώματος ζωῆ, θάνατος δὲ διάλυσις τούτων, ἡ ψυχὴ ἔσται ἀμφοτέρων δεκτικῆ. Ἄλλ' εἰ ἀγαθὴ ἡ ζωὴ, πῶς ὁ θάνατος οὐ κακόν;

Ἡ ἀγαθὴ μὲν ἢ ζωὴ οἷς ἔστιν, ἀγαθὸν οὐ καθόσον σύνοδος, ἀλλ' ὅτι δι' ἀρετῆς ἀμύνεται τὸ κακόν: ὁ δὲ θάνατος μᾶλλον ἀγαθόν. Ἡ λεκτέον αὐτὴν μὲν τὴν ἐν σώματι ζωὴν κακὸν παρ' αὐτῆς, τῇ δὲ ἀρετῇ ἐν ἀγαθῷ γίνεσθαι τὴν ψυχὴν οὐ ζῶσαν τὸ σύνθετον, ἀλλ' ἤδη χωρίζουσαν ἑαυτήν.

(1, 8, 1) Οἱ ζητοῦντες, πόθεν τὰ κακὰ εἴτ' οὖν εἰς τὰ ὄντα εἴτε περὶ γένος τῶν ὄντων παρελήλυθεν, ἀρχὴν ἂν προσήκουσαν τῆς ζητήσεως ποιοῖντο, εἰ τί ποτ' ἔστι τὸ κακὸν καὶ ἢ κακοῦ φύσις πρότερον ὑποθεῖντο. Οὕτω γὰρ καὶ ὅθεν ἐλήλυθε καὶ ὅπου ἴδρυται καὶ ὅτῃ συμβέβηκε γνωσθεῖη, καὶ ὅπως εἰ ἔστιν ἐν τοῖς οὖσιν ὁμολογηθεῖη. Κακοῦ δὲ φύσιν τίνοι ποτὲ δυνάμει τῶν ἐν ἡμῖν γινώσκοντες ἂν, τῆς γνώσεως ἐκάστων δι' ὁμοιότητος γιγνομένης, ἀπορον ἂν εἴη. Νοῦς μὲν γὰρ καὶ ψυχὴ εἶδη ὄντα εἰδῶν καὶ τὴν γνῶσιν ἂν ποιοῖντο, καὶ πρὸς αὐτὰ ἂν ἔχοιεν τὴν ὄρεξιν: εἶδος δὲ τὸ κακὸν πῶς ἂν τις φαντάζοιτο ἐν ἀπουσίᾳ παντὸς ἀγαθοῦ ἰνδαλλόμενον; Ἄλλ' εἰ, ὅτι τῶν ἐναντίων ἢ αὐτὴ γένοιτ' ἂν ἐπιστήμη καὶ τῷ ἀγαθῷ ἐναντίον τὸ κακόν, ἢ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ τοῦ κακοῦ ἔσται, ἀναγκαῖον περὶ ἀγαθοῦ διδεῖν τοῖς μέλλουσι τὰ κακὰ γνῶσεσθαι, ἐπεὶ περὶ προηγούμενα τὰ ἀμείνω τῶν χειρόνων καὶ εἶδη, τὰ δ' οὐ, ἀλλὰ στέρησις μᾶλλον. Ζήτημα δ' ὅμως καὶ πῶς ἐναντίον τὸ ἀγαθὸν τῷ κακῷ: εἰ μὴ ἄρα, ὡς τὸ μὲν ἀρχή, τὸ δὲ ἔσχατον, ἢ τὸ μὲν ὡς εἶδος, τὸ δὲ ὡς στέρησις.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

(1, 8, 2) Νῦν δὲ λεγέσθω, τίς ἢ τοῦ ἀγαθοῦ φύσις, καθ' ὅσον τοῖς παροῦσι λόγοις προσήκει. Ἔστι δὲ τοῦτο, εἰς ὃ πάντα ἀνήρηται καὶ <οὐ πάντα τα> ὄντα <εφίεται> ἀρχὴν ἔχοντα αὐτὸ κἀκείνου δεόμενα: τὸ δ' ἔστιν ἀνευθεές, ἱκανὸν ἑαυτῷ, μηδενὸς δεόμενον, μέτρον πάντων καὶ πέρας, δοῦς ἐξ αὐτοῦ νοῦν καὶ οὐσίαν καὶ ψυχὴν καὶ ζωὴν καὶ περὶ νοῦν ἐνέργειαν. Καὶ μέχρι μὲν τούτου καλὰ πάντα: αὐτὸς τε γὰρ ὑπέρκαλος καὶ ἐπέκεινα τῶν ἀρίστων βασιλεύων ἐν τῷ νοητῷ, νοῦ ἐκείνου ὄντος οὐ κατὰ νοῦν, ὃν οἰηθείη ἂν τις κατὰ τοὺς παρ' ἡμῖν λεγομένους νοῦς εἶναι τοὺς ἐκ προτάσεων συμπληρουμένους καὶ τῶν λεγομένων συνιέναι δυναμένους λογιζομένους τε καὶ τοῦ ἀκολουθίου θεωρίαν ποιουμένους ὡς ἐξ ἀκολουθίας τὰ ὄντα θεωμένους ὡς πρότερον οὐκ ἔχοντας, ἀλλὰ κενούς ἔτι πρὶν μαθεῖν ὄντας, καίτοι νοῦς ὄντας. Οὐ δὲ ἐκεῖνος ὁ νοῦς τοιοῦτος, ἀλλ' ἔχει πάντα καὶ ἔστι πάντα καὶ σύνεστιν αὐτῷ συνῶν καὶ ἔχει πάντα οὐκ ἔχων. Οὐ γὰρ ἄλλα, ὁ δὲ ἄλλος: οὐδὲ χωρὶς ἑκάστων τῶν ἐν αὐτῷ: ὅλον τε γὰρ ἔστιν ἑκάστων καὶ πανταχῇ πᾶν: καὶ οὐ συγκέχυται, ἀλλὰ αὖ χωρὶς. Τὸ γοῦν μεταλαμβάνον οὐχ ὁμοῦ πάντων, ἀλλ' ὅτου δύναται

μεταλαμβάνει. Καὶ ἔστι πρώτη ἐνέργεια ἐκείνου καὶ πρώτη οὐσία ἐκείνου μένοντος ἐν ἑαυτῷ: ἐνεργεῖ μέντοι περὶ ἐκείνον οἶον περὶ ἐκείνον ζῶν. Ἡ δὲ ἔξωθεν περὶ τοῦτον χορεύουσα ψυχὴ ἐπὶ αὐτὸν βλέπουσα καὶ τὸ εἶσω αὐτοῦ θεωμένη τὸν θεὸν δι' αὐτοῦ βλέπει. <Καὶ οὗτος θεῶν> ἀπήμων καὶ μακάριος <βίος> καὶ τὸ κακὸν οὐδαμοῦ ἐνταῦθα καὶ εἰ ἐνταῦθα ἔστη, κακὸν οὐδὲν ἂν ἦν, ἀλλὰ πρῶτον καὶ δευτέρα ἀγαθὰ καὶ τρίτα: <περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντα ἔστι, καὶ ἐκεῖνο αἴτιον πάντων καλῶν, καὶ πάντα ἔστιν ἐκείνου, καὶ δεύτερον περὶ τὰ δευτέρα καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα>.

(1, 8, 3) Εἰ δὴ ταῦτά ἐστι τὰ ὄντα καὶ τὸ ἐπέκεινα τῶν ὄντων, οὐκ ἂν ἐν τοῖς οὖσι τὸ κακὸν ἐνεῖη, οὐδ' ἐν τῷ ἐπέκεινα τῶν ὄντων: ἀγαθὰ γὰρ ταῦτα. Λείπεται τοίνυν, εἴπερ ἔστιν, ἐν τοῖς μὴ οὖσιν εἶναι οἶον εἶδος τι τοῦ μὴ ὄντος ὃν καὶ περὶ τι τῶν μεμιγμένων τῷ μὴ ὄντι ἢ ὁπωσοῦν κοινωνούντων τῷ μὴ ὄντι. Μὴ ὃν δὲ οὐτι τὸ παντελῶς μὴ ὄν, ἀλλ' ἕτερον μόνον τοῦ ὄντος: οὐχ οὕτω δὲ μὴ ὄν ὡς κίνησις καὶ στάσις ἢ περὶ τὸ ὄν, ἀλλ' ὡς εἰκὼν τοῦ ὄντος ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον μὴ ὄν. Τοῦτο δ' ἔστι τὸ αἰσθητὸν πᾶν καὶ ὅσα περὶ τὸ αἰσθητὸν πάθη ἢ ὑστερόν τι τούτων καὶ ὡς συμβεβηκὸς τούτοις ἢ ἀρχὴ τούτων ἢ ἐν τι τῶν συμπληρούμενων τοῦτο τοιοῦτον ὄν. Ἢδη γὰρ ἂν τις εἰς ἔννοιαν ἦκοι αὐτοῦ οἶον ἀμετρίαν εἶναι πρὸς μέτρον καὶ ἄπειρον πρὸς πέρας καὶ ἀνείδεον πρὸς εἰδοποιητικὸν καὶ αἰεὶ ἐνδεῆς πρὸς αὐτάρκες, αἰεὶ ἀόριστον, οὐδαμῆ ἔστώς, παμπανθές, ἀκόρητον, πενία παντελής: καὶ οὐ συμβεβηκότα ταῦτα αὐτῷ, ἀλλ' οἶον οὐσία αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ὅ τι ἂν αὐτοῦ μέρος ἴδῃς, καὶ αὐτὸ πάντα ταῦτα: τὰ δ' ἄλλα, ὅσα ἂν αὐτοῦ μεταλάβῃ καὶ ὁμοιωθῆ, κακὰ μὲν γίνεσθαι, οὐχ ὅπερ δὲ κακὰ εἶναι. Τίτι οὖν ὑποστάσει ταῦτα πάρεστιν οὐχ ἕτερα ὄντα ἐκείνης, ἀλλ' ἐκείνης; Καὶ γὰρ εἰ ἕτέρω συμβαίνει τὸ κακόν, δεῖ τι πρότερον αὐτὸ εἶναι, κἂν μὴ οὐσία τις ἦ. Ὡς γὰρ ἀγαθὸν τὸ μὲν αὐτό, τὸ δὲ ὃ συμβέβηκεν, οὕτω καὶ κακὸν τὸ μὲν αὐτό, τὸ δὲ ἢδη κατ' ἐκεῖνο συμβεβηκὸς ἕτέρω. Τίς οὖν ἀμετρία, εἰ μὴ ἐν τῷ ἀμέτρῳ; [Τί δὲ μέτρον μὴ ἐν τῷ μεμετρημένῳ;] Ἀλλ' ὡςπερ ἔστι μέτρον μὴ ἐν τῷ μεμετρημένῳ, οὕτω καὶ ἀμετρία οὐκ ἐν ἀμέτρῳ. Εἰ γὰρ ἐν ἄλλῳ, ἢ ἐν ἀμέτρῳ - ἀλλ' οὐ δεῖ αὐτῷ ἀμετρίας αὐτῷ ἀμέτρῳ ὄντι - ἢ ἐν μεμετρημένῳ: ἀλλ' οὐχ οἶόν τε τὸ μεμετρημένον ἀμετρίαν ἔχειν καθ' ὃ μεμέτρηται. Καὶ οὖν εἶναι τι καὶ ἄπειρον καθ' αὐτὸ καὶ ἀνείδεον αὐτὸ καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρόσθεν, ἃ τὴν τοῦ κακοῦ ἐχαρακτήριζε φύσιν, καὶ εἰ τι μετ' ἐκεῖνο τοιοῦτον, ἢ μεμιγμένον ἔχει τοῦτο ἢ βλέπον πρὸς αὐτὸ ἔστι τοιοῦτον ἢ ποιητικὸν ἔστι τοιοῦτου.

Τὴν δ ὑποκειμένην σχήμασι καὶ εἶδεσι καὶ μορφαῖς καὶ μέτροις καὶ πέρασι καὶ ἀλλοτρίῳ κόσμῳ κοσμουμένην, μηδὲν παρ αὐτῆς ἀγαθὸν ἔχουσαν, εἶδωλον δὲ ὡς πρὸς τὰ ὄντα, κακοῦ δὴ οὐσίαν, εἴ τις καὶ δύναται κακοῦ οὐσία εἶναι, ταύτην ἀνευρίσκει ὁ λόγος κακὸν εἶναι πρῶτον καὶ καθ αὐτὸ κακόν.

(1, 8, 4) Σωμάτων δὲ φύσις, καθόσον μετέχει ὕλης, κακὸν ἂν οὐ πρῶτον εἶη: ἔχει μὲν γὰρ εἶδος τι οὐκ ἀληθινὸν ἐστέρηταί τε ζωῆς φθείρει τε ἀλλήλα φορὰ τε παρ αὐτῶν ἄτακτος ἐμποδία τε ψυχῆς πρὸς τὴν αὐτῆς ἐνέργειαν φεύγει τε οὐσίαν ἀεὶ ῥέοντα, δεύτερον κακόν: ψυχὴ δὲ καθ ἑαυτὴν μὲν οὐ κακὴ οὐδ αὖ πᾶσα κακὴ. Ἀλλὰ τίς ἡ κακὴ; Οἷόν φησι: <δουλωσάμενοι μὲν ᾧ> πέφυκε <κακία ψυχῆς ἐγγίγνεσθαι>, ὡς τοῦ ἀλόγου τῆς ψυχῆς εἶδους τὸ κακὸν δεχομένου, ἀμετρίαν καὶ ὑπερβολὴν καὶ ἔλλειψιν, ἐξ ὧν καὶ ἀκολασία καὶ δειλία καὶ ἡ ἄλλη ψυχῆς κακία, ἀκούσια παθήματα, δόξας ψευδεῖς ἐμποιοῦντα κακά τε νομίζειν καὶ ἀγαθὰ ἀφεύγει τε καὶ διώκει. Ἀλλὰ τί τὸ πεποιηκὸς τὴν κακίαν ταύτην καὶ πῶς εἰς ἀρχὴν ἐκείνην καὶ αἰτίαν ἀνάξει; Ἡ πρῶτον μὲν οὐκ ἔξω ὕλης οὐδὲ καθ αὐτὴν εἶναι ἡ ψυχὴ ἡ τοιαύτη. Μέμικται οὖν ἀμετρία καὶ ἀμοιρος εἶδους τοῦ κοσμοῦντος καὶ εἰς μέτρον ἄγοντος: σῶματι γὰρ ἐγκέκραται ὕλην ἔχοντι. Ἐπειτα δὲ καὶ τὸ λογιζόμενον εἰ βλάπτοιτο, ὁρᾶν κωλύεται καὶ τοῖς πάθεσι καὶ τῷ ἐπισκοτεῖσθαι τῇ ὕλῃ καὶ πρὸς ὕλην νενευκέναι καὶ ὅλως οὐ πρὸς οὐσίαν, ἀλλὰ πρὸς γένεσιν ὁρᾶν, ἧς ἀρχὴ ἡ ὕλης φύσις οὕτως οὔσα κακὴ ὡς καὶ τὸ μήπω ἐν αὐτῇ, μόνον δὲ βλέψαν εἰς αὐτὴν, ἀναπιμπλάναι κακοῦ ἑαυτῆς. Ἀμοιρος γὰρ παντελῶς οὔσα ἀγαθοῦ καὶ στέρησις τούτου καὶ ἄκρατος ἔλλειψις ἐξομοιοῖ ἑαυτῇ πᾶν ὅ τι ἂν αὐτῆς προσάψηται ὀπωσοῦν. Ἡ μὲν οὖν τελεία καὶ πρὸς νοῦν νεύουσα ψυχὴ ἀεὶ καθαρά καὶ ὕλην ἀπέστραπται καὶ τὸ ἀόριστον ἅπαν καὶ τὸ ἄμετρον καὶ κακὸν οὔτε ὁρᾶ οὔτε πελάζει: καθαρά οὖν μένει ὀρισθεῖσα νῶ παντελῶς. Ἡ δὲ μὴ μείνασα τούτο, ἀλλ ἐξ αὐτῆς προελθοῦσα τῷ μὴ τελείῳ μηδὲ πρώτῳ οἷον ἴνδαλμα ἐκείνης τῷ ἐλλείμματι καθόσον ἐνέλιπεν ἀοριστίας πληρωθεῖσα σκότος ὁρᾶ καὶ ἔχει ἤδη ὕλην βλέπουσα εἰς ὃ μὴ βλέπει, ὡς λεγόμεθα ὁρᾶν καὶ τὸ σκότος.

(1, 8, 5) Ἀλλ εἰ ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀγαθοῦ αἰτία τοῦ ὁρᾶν καὶ συνεῖναι τῷ σκότει, τὸ κακὸν εἶη ἂν ἐν τῇ ἐλλείψει [ἢ τῷ σκότῳ] τῇ ψυχῇ καὶ πρῶτον - δεύτερον δὲ ἔστω τὸ σκότος - καὶ ἡ φύσις τοῦ κακοῦ οὐκέτι ἐν τῇ ὕλῃ, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ὕλης. Ἡ οὐκ ἐν τῇ ὀπωσοῦν ἐλλείψει, ἀλλ ἐν τῇ παντελεῖ τὸ κακόν: τὸ γοῦν ἐλλείπον ὀλίγῳ τοῦ ἀγαθοῦ οὐ κακόν, δύναται γὰρ καὶ τέλεον εἶναι ὡς πρὸς φύσιν τὴν αὐτοῦ. Ἀλλ ὅταν παντελῶς ἐλλείπη, ὅπερ ἐστὶν ἡ ὕλη,

τοῦτο τὸ ὄντως κακὸν μηδεμίαν ἔχον ἀγαθοῦ μοῖραν. Οὐδὲ γὰρ τὸ εἶναι ἔχει ἢ ὕλη, ἵνα ἀγαθοῦ ταύτη μετεῖχεν, ἀλλ ὁμῶνυμον αὐτῇ τὸ εἶναι, ὡς ἀληθὲς εἶναι λέγειν αὐτὸ μὴ εἶναι. Ἡ οὖν ἔλλειψις ἔχει μὲν τὸ μὴ ἀγαθὸν εἶναι, ἡ δὲ παντελῆς τὸ κακόν: ἡ δὲ πλείων τὸ πεσεῖν εἰς τὸ κακὸν δύνασθαι καὶ ἤδη κακόν. Τῷ χρητὸν τὸ κακὸν νοεῖσθαι μὴ τὸδε τὸ κακόν, οἷον ἀδικίαν ἢ ἄλλην τινα κακίαν, ἀλλ ἐκεῖνο ὃ οὐδὲν μὲν πω τούτων, ταῦτα δὲ οἷον εἶδη ἐκείνου προσθήκαις εἰδοποιούμενα: οἷον ἐν μὲν ψυχῇ πονηρίαν καὶ ταύτης αὖ εἶδη ἢ ὕλη περι ἦν, ἢ τοῖς μέρεσι τῆς ψυχῆς, ἢ τῷ τὸ μὲν οἷον ὄραν εἶναι, τὸ δὲ ὀρμᾶν ἢ πάσχειν. Εἰ δέ τις θεῖτο καὶ τὰ ἔξω ψυχῆς κακὰ εἶναι, πῶς ἐπ' ἐκείνην τὴν φύσιν ἀνάξει, οἷον νόσον, πενίαν; Ἡ νόσον μὲν ἔλλειψιν καὶ ὑπερβολὴν σωματῶν ἐνύλων τάξιν καὶ μέτρον οὐκ ἀνεχομένων, αἴσχος δὲ ὕλην οὐ κρατηθεῖσαν εἶδει, πενίαν δὲ ἔνδειαν καὶ στέρησιν ὧν ἐν χρεῖα ἔσμεν δια τὴν ὕλην ἢ συνεζεύγμεθα φύσιν ἔχουσαν χρησιμοσύνην εἶναι. Εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς λέγεται, οὐ θετέον ἡμᾶς ἀρχὴν κακῶν εἶναι κακοῦς παρ' αὐτῶν ὄντας, ἀλλὰ πρὸ ἡμῶν ταῦτα: ἃ ὁ ἄνθρωπος κατὰσχη, κατέχειν οὐχ ἐκόντας, ἀλλ' εἶναι μὲν <ἀποφυγὴν κακῶν> τῶν ἐν ψυχῇ τοῖς δυνηθεῖσι, πάντας δὲ οὐ δύνασθαι. Θεοῖς δὲ ὕλης παρουσίας τοῖς αἰσθητοῖς τὸ κακὸν μὴ παρεῖναι, τὴν κακίαν ἦν ἄνθρωποι ἔχουσιν, ὅτι μὴδ ἄνθρωποις ἅπασι: κρατεῖν γὰρ αὐτῆς - ἀμείνους δέ, οἷς μὴ πάρεστι - καὶ τούτῳ κρατεῖν δὲ τῷ μὴ ἐν ὕλῳ ἐν αὐτοῖς ὄντι.

(1, 8, 6) Ἐπισκεπτέον δὲ καὶ πῶς λέγεται μὴ ἂν <ἀπολέσθαι τὰ κακὰ>, ἀλλ' εἶναι <ἐξ ἀνάγκης>: καὶ <ἐν θεοῖς> μὲν οὐκ εἶναι, <περιπολεῖν δὲ τὴν θνητὴν φύσιν καὶ τόνδε τὸν τόπον> αἰεὶ. Ἄρ' οὖν οὕτως εἴρηται, ὡς τοῦ μὲν οὐρανοῦ <καθαροῦ κακῶν> ὄντος αἰεὶ ἐν τάξει ἰόντος καὶ κόσμῳ φερομένου καὶ μήτε ἀδικίας ἐκεῖ οὔσης μήτε ἄλλης κακίας μήτε ἀδικούντα ἄλληλα, κόσμῳ δὲ φερόμενα, ἐν γῆ δὲ τῆς ἀδικίας καὶ τῆς ἀταξίας οὔσης; Τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἡ θνητὴ φύσις καὶ ὅδε ὁ τόπος. Ἀλλὰ τὸ <ἐντεῦθεν φεύγειν δεῖ> οὐκέτι περὶ τῶν ἐπὶ γῆς λέγεται. <Φυγὴ> γάρ, φησιν, οὐ τὸ ἐκ γῆς ἀπελθεῖν, ἀλλὰ καὶ ὄντα ἐπὶ γῆς <δίκαιον καὶ ὅσιον> εἶναι <μετὰ φρονήσεως>, ὡς εἶναι τὸ λεγόμενον φεύγειν κακίαν δεῖν, ὥστε τὰ κακὰ αὐτῶν ἢ κακία καὶ ὅσα ἐκ κακίας: καὶ τοῦ προσδιδεγομένου δὲ ἀναίρεσιν λέγοντος κακῶν ἔσεσθαι, <εἰ πείθοι τοὺς ἀνθρώπους ἃ λέγει>, ὃ δὲ φησι <μὴ δύνασθαι> τοῦτο γενέσθαι: τὰ γὰρ κακὰ εἶναι ἀνάγκη, ἐπεὶ περ <τοῦναντίον τι δεῖ εἶναι τῷ ἀγαθῷ>. Τὴν μὲν οὖν κακίαν τὴν περὶ ἀνθρώπων πῶς οἷόν τε ἐναντίον εἶναι ἐκείνῳ τῷ ἀγαθῷ; Ἐναντίον γὰρ τοῦτο τῇ ἀρετῇ, αὐτὴ δὲ οὐ τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ ἀγαθόν, ὃ κρατεῖν τῆς ὕλης ποιεῖ. Ἐκείνῳ δὲ τῷ ἀγαθῷ πῶς

ἂν τι εἴη ἐναντίον; Οὐ γὰρ δὴ ποιόν. Εἴτα τίς ἀνάγκη παν-
 ταχοῦ, εἰ θάτερον τῶν ἐναντίων, καὶ θάτερον; Ἐνδεχέσθω
 μὲν γὰρ καὶ ἔστω γε καὶ τὸ ἐναντίον τοῦ ἐναντίου αὐτῷ
 ὄντος - οἷον ὑγιείας οὔσης ἐνδέχεται καὶ νόσον εἶναι -
 οὐ μὴν ἐξ ἀνάγκης. Ἡ οὐκ ἀνάγκη λέγειν αὐτόν, ὡς ἐπὶ
 παντός ἐναντίου τοῦτο ἀληθές, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἀγαθοῦ εἴρη-
 ται. Ἄλλ' εἰ οὐσία ἀγαθόν, πῶς ἔστιν αὐτῷ τι ἐναντίον;
 ἢ τῷ ἐπέκεινα οὐσίας; Τὸ μὲν οὖν μὴ εἶναι μηδὲν οὐσία
 ἐναντίον ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα οὐσιῶν ἔστι πιστὸν τῇ
 ἐπαγωγῇ δεδειγμένον: ὅλως δὲ οὐσία οὐκ ἔστι δεδειγμένον.
 Ἄλλὰ τί τῇ καθόλου οὐσία ἔσται ἐναντίον καὶ ὅλως τοῖς
 πρώτοις; Ἡ τῇ μὲν οὐσία ἢ μὴ οὐσία, τῇ δὲ ἀγαθοῦ φύσει
 ἥτις ἔστι κακοῦ φύσις καὶ ἀρχή: ἀρχαὶ γὰρ ἄμφω, ἢ μὲν
 κακῶν, ἢ δὲ ἀγαθῶν: καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ φύσει ἑκατέρω
 ἐναντία: ὥστε καὶ τὰ ὅλα ἐναντία καὶ μᾶλλον ἐναντία ἢ τὰ
 ἄλλα. Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ἐναντία ἢ ἐν τῷ αὐτῷ εἶδει ὄντα
 ἢ ἐν τῷ αὐτῷ γένει καὶ κοινοῦ τινός ἔστι μετεληφότα ἐν
 οἷς ἔστιν: ὅσα δὲ χωρὶς ἔστι, καὶ ἂ τῷ ἑτέρῳ ἔστι συμ-
 πληρώσει τοῦ ὅ ἔστι, τούτων τὰ ἐναντία ἐν τῷ ἑτέρῳ ἔστί,
 πῶς οὐ μάλιστα ἂν εἴη ἐναντία, εἴπερ ἐναντία τὰ πλείστον
 ἀλλήλων ἀφροσύνη; Πέρατι δὴ καὶ μέτρῳ καὶ [τὰ ἄλλα]
 ὅσα ἔνεστιν ἐν τῇ θείᾳ φύσει, ἀπειρία καὶ ἀμετρία καὶ τὰ
 ἄλλα, ὅσα ἔχει ἢ κακῆ φύσις, ἐναντία: ὥστε καὶ τὸ ὅλον
 τῷ ὅλῳ ἐναντίον. Καὶ τὸ εἶναι δὲ ψευδόμενον ἔχει καὶ
 πρώτως καὶ ὄντως ψεῦδος: τῷ δὲ τὸ εἶναι τὸ ἀληθῶς εἶναι:
 ὥστε καὶ καθὰ τὸ ψεῦδος τῷ ἀληθεῖ ἐναντίον καὶ τὸ [μὴ] κατ'
 οὐσίαν τῷ κατ' οὐσίαν αὐτῆς ἐναντίον. Ὡστε ἡμῖν ἀνα-
 πέφανται τὸ μὴ πανταχοῦ οὐσία μηδὲν εἶναι ἐναντίον:
 ἐπεὶ καὶ ἐπὶ πυρός καὶ ὕδατος ἐδεξάμεθα ἂν εἶναι ἐναντία,
 εἰ μὴ κοινὸν ἦν ἢ ὑλὴ ἐν αὐτοῖς, ἐφ' ἧς τὸ θερμὸν καὶ
 ξηρὸν καὶ ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν συμβεβηκότα ἐγίνετο: εἰ δ'
 ἐπ' αὐτῶν ἦν μόνα τὴν οὐσίαν αὐτῶν συμπληροῦντα ἄνευ
 τοῦ κοινοῦ, ἐγίνετο ἂν ἐναντίον καὶ ἐνταῦθα, οὐσία οὐσία
 ἐναντίον. Τὰ ἄρα πάντα κεχωρισμένα καὶ μηδὲν ἔχοντα
 κοινὸν καὶ πλείστην ἀπόστασιν ἔχοντα ἐν τῇ φύσει αὐτῶν
 ἐναντία: ἐπεὶ περ ἢ ἐναντίωσις οὐχ ἦ ποιόν τι οὐδὲ ὅλως
 ὀτιοῦν γένος τῶν ὄντων, ἀλλ' ἦ πλείστον ἀλλήλων
 κεχώριστα καὶ ἐξ ἀντιθέτων συνέστηκε καὶ τὰ ἐναντία
 ποιεῖ.

(1, 8, 7) Ἄλλὰ πῶς οὖν ἐξ ἀνάγκης, εἰ τὸ ἀγαθόν, καὶ τὸ κακόν;
 Ἄρ' οὖν οὕτως ὅτι ἐν τῷ παντὶ δεῖ τὴν ὑλὴν εἶναι; Ἐξ ἐναν-
 τίων γὰρ ἐξ ἀνάγκης τότε τὸ πᾶν: ἢ οὐδ' ἂν εἴη μὴ ὑλῆς
 οὔσης. <Μεμιγμένη γὰρ οὖν δὴ ἡ τοῦδε τοῦ κόσμου>
 φύσις <ἐκ τε νοῦ καὶ ἀνάγκης>, καὶ ὅσα παρα θεοῦ εἰς
 αὐτόν ἦκει, ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ ἐκ τῆς ἀρχαίας φύσεως, τὴν
 ὑλὴν λέγων τὴν ὑποκειμένην οὕτω κοσμηθεῖσαν [εἰ θεῶτο].

Ἄλλα πῶς <θνητὴν φύσιν>; Τὸ μὲν γὰρ <τόνδε τὸν τόπον> ἔστω δεικνύειν τὸ πᾶν. Ἡ τὸ ἄλλ <εἰπερ ἐγένεσθε, ἀθάνατοι μὲν οὐκ ἔστε, οὔτι γε μὴν λυθήσεσθε> δι' ἐμέ. Εἰ δὴ οὕτως, ὁρθῶς ἂν λέγοιτο <μὴ ἂν ἀπολέσθαι τὰ κακά>. Πῶς οὖν ἐκφεύζεται; Οὐ τῷ τόπῳ, φησὶν, ἀλλ' ἀρετὴν κτησάμενος καὶ τοῦ σώματος αὐτὸν χωρίσας: οὕτω γὰρ καὶ ὕλης: ὡς ὅ γε συνῶν τῷ σώματι καὶ ὕλῃ σύνεστι. Τὸ δὲ χωρίσαι καὶ μὴ δῆλόν που αὐτὸς ποιεῖ: τὸ δ' <ἐν θεοῖς> εἶναι, ἐν τοῖς νοητοῖς: οὗτοι γὰρ ἀθάνατοι. Ἔστι δὲ τοῦ κακοῦ λαβεῖν καὶ οὕτω τὴν ἀνάγκην. Ἐπεὶ γὰρ οὐ μόνον τὸ ἀγαθόν, ἀνάγκη τῇ ἐκβάσει τῇ παρ' αὐτό, ἢ, εἰ οὕτω τις ἐθέλοι λέγειν, τῇ αἰεὶ ὑποβάσει καὶ ἀποστάσει, τὸ ἔσχατον, καὶ μεθ' ὃ οὐκ ἦν ἔτι γενέσθαι ὀτιοῦν, τοῦτο εἶναι τὸ κακόν. Ἐξ ἀνάγκης δὲ εἶναι τὸ μετὰ τὸ πρῶτον, ὥστε καὶ τὸ ἔσχατον: τοῦτο δὲ ἡ ὕλη μὴδὲν ἔτι ἔχουσα αὐτοῦ. Καὶ αὕτη ἡ ἀνάγκη τοῦ κακοῦ.

(1, 8, 8) Εἰ δὲ τις λέγοι μὴ διὰ τὴν ὕλην ἡμᾶς γενέσθαι κακοῦς - μῆτε γὰρ τὴν ἄγνοιαν διὰ τὴν ὕλην εἶναι μῆτε τὰς ἐπιθυμίας τὰς πονηράς: καὶ γὰρ, εἰ διὰ σώματος κακίαν ἢ σύστασις γίνοιτο, μὴ τὴν ὕλην, ἀλλὰ τὸ εἶδος ποιεῖν, οἷον θερμότητος, ψυχρότητας, πικρόν, ἀλμυρόν καὶ ὅσα χυμῶν εἶδη, ἔτι πληρώσεις, κενώσεις, καὶ πληρώσεις οὐχ ἀπλῶς, ἀλλὰ πληρώσεις τοιῶνδε, καὶ ὅλως τὸ τοιῶνδε εἶναι τὸ ποιοῦν τὴν διαφορὰν τῶν ἐπιθυμιῶν καί, εἰ βούλει, δοξῶν ἐσφαλμένων, ὥστε τὸ εἶδος μᾶλλον ἢ τὴν ὕλην τὸ κακόν εἶναι - , καὶ οὗτος οὐδὲν ἤττον τὴν ὕλην συγχωρεῖν ἀναγκασθήσεται τὸ κακόν εἶναι. Ἄ τε γὰρ ποιεῖ ἢ ἐν ὕλῃ ποιότης, οὐ χωρὶς οὔσα ποιεῖ, ὥσπερ οὐδὲ τὸ σχῆμα τοῦ πελέκως ἄνευ σιδήρου ποιεῖ: εἶτα καὶ τὰ ἐν τῇ ὕλῃ εἶδη οὐ ταῦτά ἐστιν, ἅπερ ἦν, εἰ ἐφ' αὐτῶν ὑπῆρχεν, ἀλλὰ λόγοι ἐνυλοὶ φθαρέντες ἐν ὕλῃ καὶ τῆς φύσεως τῆς ἐκείνης ἀναπλησθέντες: οὐδὲ γὰρ τὸ πῦρ αὐτὸ καίει οὐδὲ ἄλλο τι τῶν ἐφ' ἑαυτῶν ταῦτα ἐργάζεται, ἀ' ἐν τῇ ὕλῃ γενόμενα λέγεται ποιεῖν. Γενομένη γὰρ κυρία τοῦ εἰς αὐτὴν ἐμφαντασθέντος φθείρει αὐτὸ καὶ διόλλυσι τὴν αὐτῆς παραθεῖσα φύσιν ἐναντίαν οὔσαν, οὐ τῷ θερμῷ τὸ ψυχρὸν προσφέρουσα, ἀλλὰ τῷ εἶδει τοῦ θερμοῦ τὸ αὐτῆς ἀνείδων προσάγουσα καὶ τὴν ἀμορφίαν τῇ μορφῇ καὶ ὑπερβολὴν καὶ ἔλλειψιν τῷ μεμετρημένῳ, ἕως ἂν αὐτὸ ποιήσῃ αὐτῆς, ἀλλὰ μὴ αὐτοῦ ἔτι εἶναι, ὥσπερ ἐν τροφῇ ζώων τὸ εἰσενεχθὲν μηκέτι εἶναι ὅπερ προσελήλυθεν, ἀλλ' αἷμα κυνὸς καὶ πᾶν κύνιον, καὶ χυμοὶ πάντες ἅπερ τοῦ δεξιμένου ἐκείνου. Εἰ δὴ σῶμα αἴτιον τῶν κακῶν, ὕλη ἂν εἴη καὶ ταύτη αἴτιον τῶν κακῶν. Ἄλλα κρατεῖν ἔδει, ἄλλος ἂν εἴποι. Ἄλλ' οὐ καθαρὸν τὸ δυνάμενον κρατεῖν, εἰ μὴ φύγοι. Καὶ σφοδρότερα δὲ αἰεὶ ἐπιθυμίας κράσει τοιαῦδε σωματίων,

ἄλλαι δὲ ἄλλων, ὥστε μὴ κρατεῖν τὸ ἐν ἑκάστω, ἀμβλύ-
 τεροι δὲ καὶ πρὸς τὸ κρίνειν διὰ σωμάτων κάκην
 κατεψυγμένοι καὶ ἐμπεποδισμένοι, αἱ δ' ἐναντία ποιούσιν
 ἀνερματίστους. Μαρτυροῦσι δὲ ταῦτα καὶ αἱ πρὸς
 καιρὸν ἕξεις. Πλήρεις μὲν γὰρ ἄλλοι καὶ ταῖς ἐπιθυ-
 μίαις καὶ ταῖς διανοίαις, κενοὶ δὲ ἄλλοι, καὶ ταδὶ
 πληρωθέντες ἄλλοι, ταδὶ δὲ ἄλλοι. Ἔστω δὴ πρώτως
 μὲν τὸ ἄμετρον κακόν, τὸ δ' ἐν ἀμετρίας γενόμενον ἢ
 ὁμοιώσει ἢ μεταλήψει τῷ συμβεβηκέναι αὐτῷ δευτέρως
 κακόν: καὶ πρώτως μὲν τὸ σκότος, τὸ δὲ ἐσκοτισμένον
 δευτέρως ὡσαύτως. Κακία δὴ ἀγνοια οὕσα καὶ ἀμετρία
 περὶ ψυχῆν δευτέρως κακὸν καὶ οὐκ αὐτοκακόν: οὐδὲ γὰρ
 ἀρετὴ πρῶτον ἀγαθόν, ἀλλ' ὅ τι ὁμοίωται ἢ μετείληφεν
 αὐτοῦ.

(1, 8, 9) Τίνοι οὖν ἐγνωρίσαμεν ταῦτα; Καὶ πρῶτον κακίαν
 τίνοι; Ἀρετὴν μὲν γὰρ νῦν αὐτῷ καὶ φρονήσει: αὐτὴν γὰρ
 γνωρίζει: κακίαν δὲ πῶς; Ἡ ὡς περὶ κανόνι τὸ ὀρθὸν καὶ
 μή, οὕτω καὶ τὸ μὴ ἐναρμόζον τῇ ἀρετῇ [κακίαν]. Βλέ-
 ποντες οὖν αὐτὸ ἢ μὴ βλέποντες, τὴν κακίαν λέγω; Ἡ
 τὴν μὲν παντελῆ κακίαν οὐ βλέποντες: καὶ γὰρ ἀπειρον:
 ἀφαιρέσει οὖν τὸ μηδαμοῦ τοῦτο: τὴν δὲ μὴ παντελῆ τῷ
 ἐλλείπειν τούτῳ. Μέρος οὖν ὁρῶντες τῷ παρόντι μέρος
 ἀπὸν λαμβάνοντες, ὅ ἐστι μὲν ἐν τῷ ὅλῳ εἶδει, ἐκεῖ δὲ
 ἀπεστιν, οὕτω κακίαν λέγομεν, ἐν ἀορίστῳ τὸ ἐστερημένον
 καταλιπόντες. Καὶ δὴ ἐπὶ τῆς ὕλης οἷον αἰσχροῦ τι
 πρόσωπον ἰδόντες, οὐ κρατήσαντος ἐν αὐτῷ τοῦ λόγου,
 ὥστε κρύψαι τὸ τῆς ὕλης αἰσχος, αἰσχροῦ φανταζόμεθα τῇ
 τοῦ εἶδους ἐλλείψει. Ὁ δὲ μηδαμῆ εἶδους τετύχηκε, πῶς;
 Ἡ τὸ παράπαν [πάν] εἶδος ἀφαιροῦντες [πάν εἶδος], ὧ μὴ ταῦτα
 πάρεστι, λέγομεν εἶναι ὕλην, ἀμορφίαν καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν
 λαβόντες ἐν τῷ πᾶν εἶδος ἀφελεῖν, εἰ ἐμέλλομεν ὕλην
 θεάσασθαι. Διὸ καὶ νοῦς ἄλλος οὗτος, οὐ νοῦς, τολμήσας
 ἰδεῖν τὰ μὴ αὐτοῦ. Ὡς περὶ ὄμμα ἀποστήσαν αὐτὸ φωτός,
 ἵνα ἴδῃ τὸ σκότος καὶ μὴ ἴδῃ - τὸ καταλιπεῖν τὸ φῶς, ἵνα
 ἴδῃ τὸ σκότος, μεθ' οὗ οὐκ ἦν ἰδεῖν αὐτό: οὐδ' αὖ ἄνευ του
 οἷόν τε ἦν ἰδεῖν, ἀλλὰ μὴ ἰδεῖν - ἵνα γένηται αὐτῷ ὡς οἷόν
 τε ἰδεῖν, οὕτως οὖν καὶ νοῦς, εἴσω αὐτοῦ τὸ αὐτοῦ καταλιπὼν
 φῶς καὶ οἷον ἕξω αὐτοῦ προελθὼν εἰς τὰ μὴ αὐτοῦ ἐλθὼν,
 μὴ ἐπαγόμενος τὸ ἑαυτοῦ φῶς ἔπαθε τοῦναντίον ἢ ἐστιν,
 ἵν' ἴδῃ τὸ αὐτῷ ἐναντίον.

(1, 8, 10) Καὶ ταῦτα μὲν ταύτη. Ἀποιοῦς δὲ οὕσα πῶς κακῆ;
 Ἡ ἀποιοῦς λέγεται τῷ μηδὲν ἔχειν αὐτὴ ἐφ' ἑαυτῆς
 τούτων τῶν ποιοτήτων ὅς δέξεται καὶ ἐν αὐτῇ ὡς
 ὑποκειμένῳ ἔσονται, οὐ μὴν οὕτως, ὡς μηδεμίαν φύσιν
 ἔχειν. Εἰ δὴ ἔχει τινὰ φύσιν, ταύτην τὴν φύσιν τί κωλύει
 κακὴν εἶναι, οὐχ οὕτω δὲ κακὴν, ὡς ποιόν; Ἐπειδὴ καὶ τὸ

ποιὸν τοῦτο ἐστὶ, καθ' ὃ ἕτερον ποιὸν λέγεται. Συμβεβηκὸς οὖν τὸ ποιὸν καὶ ἐν ἄλλῳ: ἡ δὲ ὕλη οὐκ ἐν ἄλλῳ, ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον, καὶ τὸ συμβεβηκὸς περὶ αὐτό. Τοῦ οὖν ποιοῦ τοῦ φύσιν συμβεβηκὸς ἔχοντος οὐ τυχούσα ἄποιος λέγεται. Εἰ τοίνυν καὶ ἡ ποιότης αὐτῆ ἄποιος, πῶς ἡ ὕλη οὐ δεξαμένη ποιότητα ποια ἂν λέγοιτο; Ὁρθῶς ἄρα λέγεται καὶ ἄποιος εἶναι καὶ κακή: οὐ γὰρ λέγεται κακή τῷ ποιότητα ἔχειν, ἀλλὰ μᾶλλον τῷ ποιότητα μὴ ἔχειν, ἵνα μὴ ἦν ἴσως κακή εἶδος οὔσα, ἀλλὰ μὴ ἐναντία τῷ εἶδει φύσις.

(1, 8, 11) Ἄλλ' ἡ ἐναντία τῷ εἶδει παντὶ φύσις στέρησις: στέρησις δὲ αἰεὶ ἐν ἄλλῳ καὶ ἐπ' αὐτῆς οὐχ ὑπόστασις: ὥστε τὸ κακὸν εἰ ἐν στερήσει, ἐν τῷ ἐστερημένῳ εἶδους τὸ κακὸν ἔσται: ὥστε καθ' ἑαυτὸ οὐκ ἔσται. Εἰ οὖν ἐν τῇ ψυχῇ ἔσται κακόν, ἡ στέρησις ἐν αὐτῇ τὸ κακὸν καὶ ἡ κακία ἔσται καὶ οὐδὲν ἔξω. Ἐπεὶ καὶ ἄλλοι λόγοι τὴν ὕλην ὅλως ἀναιρεῖν ἀξιοῦσιν, οἱ δὲ οὐδ' αὐτὴν κακὴν εἶναι οὔσαν. Οὐδὲν οὖν δεῖ ἄλλοθι ζητεῖν τὸ κακόν, ἀλλὰ θέμενον ἐν ψυχῇ οὕτω θέσθαι ἀπουσίαν ἀγαθοῦ εἶναι. Ἄλλ' εἰ ἡ στέρησις ἐπιβάλλοντός ἐστι παρεῖναι εἶδους τινός, εἰ τοῦ ἀγαθοῦ στέρησις ἐν ψυχῇ, τὴν δὲ κακίαν ἐν αὐτῇ ποιεῖ τῷ λόγῳ τῷ ἑαυτῆς, ἡ ψυχὴ οὐδὲν ἔχει ἀγαθόν: οὐ τοίνυν οὐδὲ ζῶν οὔσα ψυχὴ. Ἀψυχον ἄρα ἔσται ἡ ψυχὴ, εἴπερ μὴδὲ ζῶν: ὥστε ψυχὴ οὔσα οὐκ ἔσται ψυχὴ. Ἐχει ἄρα τῷ ἑαυτῆς λόγῳ ζῶν: ὥστε οὐ στέρησιν ἔχει τὴν τοῦ ἀγαθοῦ παρ' αὐτῆς. Ἀγαθοειδὲς ἄρα ἔχουσα τι ἀγαθὸν νοῦ ἵχνος καὶ οὐ κακὸν παρ' αὐτῆς: οὐκ ἄρα οὐδὲ πρῶτως κακὸν οὐδὲ συμβεβηκὸς τι αὐτῇ τὸ πρῶτως κακόν, ὅτι μὴδὲ ἄπεστιν αὐτῆς πᾶν τὸ ἀγαθόν.

(1, 8, 12) Τί οὖν, εἰ μὴ παντελῆ στέρησιν λέγοι ἀγαθοῦ τὴν κακίαν καὶ τὸ κακὸν τὸ ἐν ψυχῇ, ἀλλὰ τινα στέρησιν ἀγαθοῦ; Ἄλλ' εἰ τοῦτο, τὸ μὲν ἔχουσα, τοῦ δὲ ἐστερημένη, μικτὴν ἔξει τὴν διάθεσιν καὶ οὐκ ἄκρατον τὸ κακόν, καὶ οὕτω εὔρηται τὸ πρῶτον καὶ ἄκρατον κακόν: καὶ τὸ μὲν ἀγαθὸν τῇ ψυχῇ ἔσται ἐν οὐσίᾳ, συμβεβηκὸς δὲ τι τὸ κακόν.

(1, 8, 13) Εἰ μὴ ἄρα τούτῳ κακὸν ἦ ἐμπόδιον, ὥσπερ ὀφθαλμῷ πρὸς τὸ βλέπειν. Ἄλλ' οὕτω ποιητικὸν κακοῦ ἔσται τὸ κακὸν αὐτοῖς, καὶ οὕτω ποιητικόν, ὡς ἐτέρου τοῦ κακοῦ αὐτοῦ ὄντος. Εἰ οὖν ἡ κακία ἐμπόδιον τῇ ψυχῇ, ποιητικὸν κακοῦ, ἀλλ' οὐ τὸ κακὸν ἡ κακία ἔσται: καὶ ἡ ἀρετὴ δὲ οὐ τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ἡ ὡς συνεργόν: ὥστε, εἰ μὴ ἡ ἀρετὴ τὸ ἀγαθόν, οὐδ' ἡ κακία τὸ κακόν. Εἶτα καὶ ἡ ἀρετὴ οὐκ αὐτὸ τὸ καλὸν οὐδ' αὐτοαγαθόν: οὐ τοίνυν οὐδ' ἡ κακία αὐτὸ τὸ αἰσχροὺ οὐδ' αὐτοκακόν. Ἐφαμεν δὲ τὴν ἀρετὴν οὐκ αὐτοκαλὸν οὐδ' αὐτοαγαθόν, ὅτι πρὸ αὐτῆς καὶ ἐπέκεινα

αὐτῆς αὐτοκαλὸν καὶ αὐτοαγαθόν: καὶ μεταλήψει πως ἀγαθὸν καὶ καλόν. Ὡς οὖν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ἀναβαίνουντι τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθόν, οὕτω καὶ ἀπὸ τῆς κακίας καταβαίνουντι τὸ κακὸν αὐτό, ἀρξάμενῳ μὲν ἀπὸ τῆς κακίας. Θεωροῦντι μὲν ἡ θεωρία ἥτις ἐστὶ τοῦ κακοῦ αὐτοῦ, γινομένῳ δὲ ἡ μεταλήψις αὐτοῦ: γίνεται γὰρ παντάπασιν ἐν <τῷ τῆς ἀνομοιότητος τόπῳ>, ἔνθα δὺς εἰς αὐτὴν εἰς <βόρβορον> σκοτεινὸν ἔσται πεσών: ἐπεὶ καὶ εἰ παντελῶς εἴη ἡ ψυχὴ εἰς παντελῆ κακίαν, οὐκέτι κακίαν ἔχει, ἀλλ' ἑτέραν φύσιν τὴν χεῖρω ἠλλάττατο: ἔτι γὰρ ἀνθρωπικὸν ἡ κακία μεμιγμένη τινὶ ἐναντίῳ. Ἀποθνήσκει οὖν, ὡς ψυχὴ ἂν θάνοι, καὶ ὁ θάνατος αὐτῇ καὶ ἔτι ἐν τῷ σώματι βεβαπτισμένη ἐν ὕλῃ ἐστὶ καταδύναι καὶ πλησθῆναι αὐτῆς καὶ ἐξελεύσῃ ἐκεῖ κεῖσθαι, ἕως ἀναδράμη καὶ ἀφέλη πως τὴν ὄψιν ἐκ τοῦ βορβόρου: καὶ τοῦτό ἐστι τὸ ἐν <Αἰδοῦ ἐλθόντα ἐπι-καταδαρθεῖν>.

(1, 8, 14) Εἰ δέ τις ἀσθένειαν ψυχῆς τὴν κακίαν λέγοι - εὐπαθῆ γοῦν καὶ εὐκίνητον εἶναι τὴν κακὴν ἀπὸ παντὸς εἰς ἅπαν κακὸν φερομένην, εὐκίνητον μὲν εἰς ἐπιθυμίας, εὐερέθιστον δὲ εἰς ὀργάς, προπετῆ δὲ εἰς συγκαταθέσεις, καὶ ταῖς ἀμυδραῖς φαντασίαις εἴκουσαν ῥαδίως, οἷα τὰ ἀσθενέστατα τῶν τέχνῃ ἢ φύσει πεποιημένων, ἀ ῥαδίαν ἔχει ὑπὸ τε πνευμάτων ὑπὸ τε εἰλήσεων τὴν φθοράν - ἄξιον ἂν εἴη ζητεῖν, τίς καὶ πόθεν ἡ ἀσθένεια τῆ ψυχῆ. Οὐ γὰρ δὴ, ὡσπερ ἐπὶ τῶν σωμάτων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς τὸ ἀσθενές: ἀλλ' ὡσπερ ἐκεῖ ἡ πρὸς τὸ ἔργον ἀδυναμία καὶ τὸ εὐπαθές, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀναλογία τὸ τῆς ἀσθενείας ἔσχε προσηγορίαν: εἰ μὴ ταύτη εἴη τὸ αὐτὸ αἴτιον ἢ ὕλη τῆς ἀσθενείας. Ἀλλὰ προσιτέον ἐγγὺς τῷ λόγῳ, τί τὸ αἴτιον ἐν τῷ λεγομένῳ ἀσθενεῖ τῆς ψυχῆς: οὐ γὰρ δὴ πυκνότητες ἢ ἀραιότητες οὐδ' αὖ ἰσχνότητες ἢ παχύτητες ἢ νόσος, ὡσπερ τις πυρετός, ἀσθενῆ ἐποίησε ψυχὴν εἶναι. Ἀνάγκη δὴ τὴν τοιαύτην ἀσθένειαν ψυχῆς ἢ ἐν ταῖς χωρισταῖς παντελῶς ἢ ἐν ταῖς ἐνύλοις ἢ ἐν ἀμφοτέραις εἶναι. Εἰ δὴ μὴ ἐν ταῖς χωρὶς ὕλησ - καθαραὶ γὰρ πᾶσαι καὶ τὸ λεγόμενον <ἐπτερωμένοι καὶ τέλειοι> καὶ τὸ ἔργον αὐταῖς ἀνεμπόδιστον - λοιπὸν ἐν ταῖς πεσοῦσαις εἶναι τὴν ἀσθένειαν, ταῖς οὐ καθαραῖς οὐδὲ κεκαθαρμέναις, καὶ ἡ ἀσθένεια αὐταῖς εἴη ἂν οὐκ ἀφαίρεσις τινός, ἀλλὰ ἀλλοτρίου παρουσία, ὡσπερ φλέγματος ἢ χολῆς ἐν σώματι. Τοῦ δὲ πτώματος τὸ αἴτιον ψυχῆ σαφέστερον λαμβάνουσι καὶ ὡς προσήκει λαβεῖν καταφανές ἐστὶ τὸ ζητούμενον ἢ ψυχῆς ἀσθένεια. Ἔστιν ἐν τοῖς οὖσιν ὕλη, ἐστὶ δὲ καὶ ψυχὴ, καὶ οἷον τόπος εἰς τις. Οὐ γὰρ χωρὶς μὲν ὁ τόπος τῆ ὕλη, χωρὶς δὲ αὖ ὁ τῆς ψυχῆσ - οἷον ὁ μὲν ἐν γῆ τῆ ὕλη, ὁ δὲ ἐν ἀέρι τῆ ψυχῆ - ἀλλ' ὁ τόπος τῆ ψυχῆ

χωρίς τὸ μὴ ἐν ὕλῃ: τοῦτο δὲ τὸ μὴ ἐνωθῆναι τῇ ὕλῃ: τοῦτο δὲ τὸ μὴ ἐν τι ἔξ αὐτῆς καὶ ὕλης γενέσθαι: τοῦτο δὲ τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ τῇ ὕλῃ γενέσθαι: καὶ τοῦτό ἐστι τὸ χωρὶς εἶναι. Δυνάμεις δὲ ψυχῆς πολλαὶ καὶ ἀρχὴν καὶ μέσα καὶ ἔσχατα ψυχῆ ἔχει: ὕλη δὲ παρούσα προσαιτεῖ καὶ οἷον καὶ ἐνοχλεῖ καὶ εἰς τὸ εἶσω παρελθεῖν θέλει: <πᾶσ> δὲ <ὁ χῶρος ἱερὸς> καὶ οὐδέν ἐστιν ὃ ἄμοιρόν ἐστι ψυχῆς.

Ἐλλάμπεται οὖν ὑποβάλλουσα ἑαυτὴν καὶ ἀφ' οὗ μὲν ἐλλάμπεται οὐ δύναται λαβεῖν: οὐ γὰρ ἀνέχεται αὐτὴν ἐκεῖνο καίτοι παρούσαν, ὅτι μὴ ὄρα διὰ κάκην. Τὴν δὲ ἔλλαμπιν καὶ τὸ ἐκεῖθεν φῶς ἐσκότωσε τῇ μίξει καὶ ἀσθενὲς πεποίηκε τὴν γένεσιν αὐτὴ παρασχούσα καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ εἰς αὐτὴν ἐλθεῖν: οὐ γὰρ ἂν ἦλθε τῷ μὴ παρόντι. Καὶ τοῦτό ἐστι πτῶμα τῆς ψυχῆς τὸ οὕτως ἐλθεῖν εἰς ὕλην καὶ ἀσθενεῖν, ὅτι πᾶσαι αἱ δυνάμεις οὐ πάρεσιν εἰς ἐνέργειαν κωλουούσης ὕλης παρεῖναι τῷ τὸν τόπον ὃν κατέχει αὐτὴ καταλαβεῖν καὶ οἷον <συσπειραθῆναι> ποιῆσαι ἐκείνην, ὃ δ' ἔλαβεν οἷον κλέψασα ποιῆσαι κακὸν εἶναι, ἕως ἂν δυνηθῆ ἀναδραμεῖν. Ὑλὴ τοίνυν καὶ ἀσθενείας ψυχῆ αἰτία καὶ κακίας αἰτία. Πρότερον ἄρα κακὴ αὐτὴ καὶ πρῶτον κακόν: καὶ γὰρ εἰ αὐτὴ ἢ ψυχὴ τὴν ὕλην ἐγέννησε παθοῦσα, καὶ εἰ ἐκοινωνήσεν αὐτῇ καὶ ἐγένετο κακὴ, ἢ ὕλη αἰτία παρούσα: οὐ γὰρ ἂν ἐγένετο εἰς αὐτὴν μὴ τῇ παρουσίᾳ αὐτῆς τὴν γένεσιν λαβοῦσα.

(1, 8, 15) Εἰ δέ τις τὴν ὕλην μὴ φησὶν εἶναι, δεικτέον αὐτῷ ἐκ τῶν περὶ ὕλης λόγων τὴν ἀνάγκην τῆς ὑποστάσεως αὐτῆς διὰ πλειόνων ἐκεῖ περὶ τούτου εἰρημένου. Κακὸν δὲ εἰ τις λέγοι τὸ παράπαν ἐν τοῖς οὖσι μὴ εἶναι, ἀνάγκη αὐτῷ καὶ τὸ ἀγαθὸν ἀναιρεῖν καὶ μηδὲ ὄρεκτὸν μηδὲν εἶναι: μὴ τοίνυν μηδὲ ὄρεξι μὴδ' αὖ ἐκκλισιν μηδὲ νόησιν: ἢ γὰρ ὄρεξις ἀγαθοῦ, ἢ δὲ ἐκκλισις κακοῦ, ἢ δὲ νόησις καὶ ἢ φρόνησις ἀγαθοῦ ἐστὶ καὶ κακοῦ, καὶ αὐτὴ ἐν τι τῶν ἀγαθῶν. Εἶναι μὲν οὖν δεῖ καὶ ἀγαθὸν καὶ ἄμικτον ἀγαθόν, τὸ δὲ μεμιγμένον ἤδη ἐκ κακοῦ καὶ ἀγαθοῦ, καὶ πλείονος τοῦ κακοῦ μεταλαβὸν ἤδη καὶ αὐτὸ συντελέσαν ἐκείνῳ [ο] ἐν τῷ ὅλῳ κακόν, ἐλάττονος δέ, ἢ ἡλάττωται, τῷ ἀγαθῷ. Ἐπεὶ ψυχῆ τί ἂν εἴη κακόν; ἢ τί νι ἂν μὴ ἐφαψαμένη τῆς φύσεως τῆς χείρονος; Ἐπεὶ οὐδ' ἐπιθυμίαι οὐδ' αὖ λῦπαι, οὐ θυμοί, οὐ φόβοι: καὶ γὰρ φόβοι τῷ συνθέτω, μὴ λυθῆ, καὶ λῦπαι καὶ ἀλγηδόνες λυομένου: ἐπιθυμίαι δὲ ἐνοχλοῦντός τινος τῇ συστάσει ἢ, ἵνα μὴ ἐνοχλῆ, ἴασιν προνοουμένου. Φαντασία δὲ πληγῆ ἀλόγου ἔξωθεν: δέχεται δὲ τὴν πληγὴν διὰ τοῦ οὐκ ἀμεροῦς: καὶ δόξαι ψευδεῖς ἔξω γενομένη τοῦ ἀληθοῦς αὐτοῦ: ἔξω δὲ γίνεται τῷ μὴ εἶναι καθαρά. Ἡ δὲ πρὸς νοῦν ὄρεξις ἄλλο: συνεῖναι γὰρ δεῖ μόνον καὶ ἐν αὐτῷ ἰδρυμένην, οὐ νεύσασαν εἰς τὸ

χειρόν. Τὸ δὲ κακὸν οὐ μόνον ἐστὶ κακὸν διὰ δύναμιν ἀγαθοῦ καὶ φύσιν: ἐπεὶ περ ἐφάνη ἐξ ἀνάγκης, περιληφθὲν δεσμοῖς τισὶ καλοῖς, οἷα δεσμῶταί τινες χρυσῶ, κρύπτεται τούτοις, ἵν' ἀμοῦσα μὴ ὀρῶτο τοῖς θεοῖς, καὶ ἄνθρωποι ἔχοιεν μὴ αἰεὶ τὸ κακὸν βλέπειν, ἀλλ' ὅταν καὶ βλέπωσιν, εἰδῶλοισι τοῦ καλοῦ εἰς ἀνάμνησιν συνῶσιν.

(1, 9, 1) Οὐκ ἐξάξεις, ἵνα μὴ ἐξίγῃ: ἐξελεύσεται γὰρ ἔχουσα τι, ἵνα καὶ ἐξέλθῃ, τό τε ἐξελθεῖν ἐστὶ μεταβῆναι εἰς ἄλλον τόπον. Ἀλλὰ μένει τὸ σῶμα ἀποστῆναι πᾶν αὐτῆς, ὅτε μὴ δεῖται μετελθεῖν, ἀλλ' ἐστὶ πάντῃ ἔξω. Πῶς οὖν ἀφίσταται τὸ σῶμα; Ὅταν μηδὲν ἔτι δεδεμένον ἢ τῆς ψυχῆς, ἀδυνατοῦντος ἔτι τοῦ σώματος συνδεῖν, τῆς ἀρμονίας αὐτοῦ οὐκέτ' οὔσης, ἣν ἔχον εἶχε τὴν ψυχὴν. Τί οὖν, εἰ μηχανήσαιτό τις λυθῆναι τὸ σῶμα; Ἡ ἐβιάσατο καὶ ἀπέστη αὐτός, οὐκ ἐκεῖνο ἀφῆκε: καὶ ὅτε λύει, οὐκ ἀπαθῆς, ἀλλ' ἢ δυσχέρανσις ἢ λύπη ἢ θυμὸς: δεῖ δὲ μηδὲν πράττειν. Εἰ οὖν ἀρχὴν αἰσθόιτο τοῦ ληρεῖν; Ἡ τάχα μὲν οὐ περὶ σπουδαῖον: εἰ δὲ καὶ γένοιτο, τάττοιτ' ἂν ἐν τοῖς ἀναγκαίοις τοῦτο καὶ ἐκ περιστάσεως αἰρετοῖς, οὐχ ἀπλῶς αἰρετοῖς. Καὶ γὰρ ἡ τῶν φαρμάκων προσαγωγὴ πρὸς ἔξοδον ψυχῆς τάχα ἂν ψυχῇ οὐ πρόσφορος. Καὶ εἰ εἰμαρμένος χρόνος ὁ δοθεὶς ἐκάστῳ, πρὸ τούτου οὐκ εὐτυχές, εἰ μὴ, ὡσπερ φαμέν, ἀναγκαῖον. Εἰ δέ, οἷος ἕκαστος ἔξεισι, ταύτην ἴσχει ἐκεῖ τάξιν, εἰς τὸ προκόπτειν οὔσης ἐπίδοσεως οὐκ ἐξακτέον.